

versiune program (la care se referă observațiile)	nr. Crt	Partener	observații generale POR/ POR Centru	răspuns
0	1	Agenția Locală a Energiei Alba	Referitor la structura propusă pentru POR la nivelul Regiunii de Dezvoltare Centru, vă propun câteva reformulări/complețări ale unor obiective strategice dedicate domeniului energetic: OS1 (I): Actual: Investii în clădirile rezidențiale în vederea asigurării/îmbunătățirii eficienței energetice, inclusiv activități de consolidare în funcție de riscurile identificate și măsuri pentru utilizarea unor surse alternative de energie propus: clădiri rezidențiale – investiții în vederea asigurării/îmbunătățirii eficienței energetice (inclusiv activități de consolidare în funcție de riscurile identificate), măsuri de contorizare inteligentă, precum și măsuri de utilizare a unor surse locale de energie regenerabilă. Actual: Investii în clădirile publice (inclusive clădiri de patrimoniu dacă este posibil) în vederea asigurării/îmbunătățirii eficienței energetice, inclusiv activități de consolidare în funcție de riscurile identificate și măsuri pentru utilizarea unor surse alternative de energie propus: clădiri publice (inclusiv clădiri de patrimoniu dacă este posibil) – investiții în vederea asigurării/îmbunătățirii eficienței energetice (inclusiv activități de consolidare în funcție de riscurile identificate), măsuri de contorizare inteligentă/management energetic performant, precum și măsuri de utilizare a unor surse locale de energie regenerabilă. OS 2 (II) Actual: Iluminat public – Dezvoltarea de sisteme de distribuție inteligentă a energiei electrice la tensiuni joase și medii (inclusiv rețele inteligente și sisteme TIC) și stocarea aferentă Propus: Iluminat public – investiții în asigurarea/îmbunătățirea unor sisteme de iluminat public performant și eficient energetic	Vă facem cunoscut că structura POR 2021-2027 transmisă partenerilor regionali pentru consultare este o primă variantă de lucru care are la bază structura propusă de Ministerul Fondurilor Europene pentru Programele Operaționale Regionale și, de asemenea, nevoile identificate la nivel regional ca urmare a discuțiilor purtate în cadrul grupurilor de lucru, dar și rezultatele din analiza portofoliului de proiecte regional așa cum se prezintă acesta în momentul de față. Această variantă va fi dezvoltată având în vedere și evoluțiile viitoare cu privire la negocierile purtate la nivelul UE privind propunerile de Regulamente pentru implementarea fondurilor structurale și de investiții, dar și negocierile informale dintre România și Comisia Europeană privind prioritățile de investiții, precum și în funcție de propunerile venite de la nivel regional, de la parteneri. Vă menționăm că propunerile dumneavoastră au fost luate în considerare, iar în perioada următoare o să avem și alte discuții privind pregătirea POR 2021-2027 pentru Regiunea Centru după primirea și analiza tuturor propunerilor venite de la nivel regional.
0	2	Consiliul Județean Harghita	Vă aducem în atenția Dvs. observațiile și propunerile noastre, având ca scop principalele îmbunătățirea efectului de coeziune în dezvoltarea diferitelor zone ale Regiunii prin eficientizarea și creșterea gradului de absorbție a fondurilor nerambursabile în cadrul prezentului program: a) în cadrul celor 8 P.O.R.-uri: - ITI pentru județete, zone specifice: § cu probleme socio-economice continue; § afectate de aplicarea Pactului Ecologic European; § zone cu probleme, oportunități specifice (litoral, Țara Moților, Țara Făgărașului, Valea Prahoavei, viticole, etc., prin sisteme de jos în sus). - D.L.R.C. pentru cooperări de inovare și clusteruri în domeniul I.T., servicii, turism, etc., conform strategiilor de specializare inteligentă zonale (pentru localități) și zone limitrofe de rangul 0, I, II MRJ) Dezvoltare urbană integrată durabilă pentru zonele urbane: § pentru localități de rangul 0 și I; § pentru municipii reședințe de județ, altele decât cele din rangul I; § municipii de rangul II, altele decât MRJ. Finanțarea proiectelor să NU fie limitată la priorități simplificate, ci trebuie să fie armonizată cu strategii județene, urbane, zonele în curs de elaborare. Componența I.T.1. trebuie să fie multi-fond: a) în cadrul Programului Național de Dezvoltare Rurală: - dezvoltare urbană integrată pentru localități de rangul III în zonele rurale; - dezvoltarea zonelor rurale, prin ADI-uri: § fără pol de dezvoltare urbană; § zonelor rurale montane; prin infrastructura publică, apă-canal, servicii publice, acces public broadband, start-up-uri rurale, instalarea tinerilor fermieri; - DLR/LEADER pentru zone rurale, inclusiv cu orașe sub 10 mii de locatori, preponderent pentru agricultură, pescuit, sector forestier și pentru microîntreprinderi non-agricole din satele membre, respectiv pentru proiecte sociale vizând grupurile dezavantajate. Finanțarea proiectelor să NU fie limitată la priorități simplificate, ci trebuie să fie armonizată cu strategii județene, urbane, zonele în curs de elaborare. Strategii de dezvoltare locale tip LEADER să fie armonizate cu I.T.1.-urile județene, respectiv cu dezvoltarea zonelor rurale prin ADI-uri. Finanțarea DLRC trebuie să fie multi-fond, cu cofinanțarea inclusiv din FSE. c) Propuneri privind guvernarea perioadei 2021-2027: - Propunem discuții deschise și detaliate privind nivelul decizional pentru P.O.R., cu descrierea clară a responsabilităților, bazată pe bunele practici din alte țări membre cu AM-uri regionale (de ex. Polonia), în cadrul C.D.R. Centru; - Propunem discuții în cadrul C.D.R. Centru privind includerea abordării ITI în P.O.R.; - Propunem elaborarea unei propuneri comune C.D.R. Centru privind arhitectura viitoare perioade de programare la nivel regional și la nivel de ITI.	Vă facem cunoscut că structura POR 2021-2027 transmisă partenerilor regionali pentru consultare este o primă variantă de lucru care are la bază structura propusă de Ministerul Fondurilor Europene pentru Programele Operaționale Regionale și, de asemenea, nevoile identificate la nivel regional ca urmare a discuțiilor purtate în cadrul grupurilor de lucru, dar și rezultatele din analiza portofoliului de proiecte regional așa cum se prezintă acesta în momentul de față. Această variantă va fi dezvoltată având în vedere și evoluțiile viitoare cu privire la negocierile purtate la nivelul UE privind propunerile de Regulamente pentru implementarea fondurilor structurale și de investiții, dar și negocierile informale dintre România și Comisia Europeană privind prioritățile de investiții, precum și în funcție de propunerile venite de la nivel regional, de la parteneri. Din analiza preliminară a observațiilor dumneavoastră la structura propusă pentru POR 2021-2027 vă comunicăm următoarele: 1. Propunerile de investiții incluse în cadrul propunerii de structură POR 2021-2027 au luat în calcul analiza realizată la nivel regional și discuțiile purtate cu partenerii regionali în cadrul întâlnirilor grupurilor de lucru realizate până în momentul de față (vă menționăm că a avut cel puțin o întâlnire cu fiecare grup de lucru component al structurii parteneriale a PDR la nivelul Regiunii Centru, aprobată de CDR Centru). De asemenea acestea au luat în considerare și strategiile naționale și județene care ne-au fost puse la dispoziție de către parteneri în concordanță cu solicitările noastre. 2. O parte din propunerile dumneavoastră, mai ales în ce privește partea de elaborare a Programului Național de Dezvoltare Rurală nu intră în competența Ministerului Fondurilor Europene și a ADR Centru, dar vom lua în calcul propunerile dumneavoastră și le vom transmite celor care se ocupă de elaborarea acestui Program. Este nevoie de corelare între investițiile propuse prin POR și cele propuse prin PNDR, de aceea vom iniția discuții cu cei care se ocupă de acest Program pentru a corela investițiile derulate la nivel regional. 3. În ce privește dezvoltarea de ITI pentru județe și zone specifice vă precizăm că acesta este un mecanism prin care, într-o regiune omogenă, bine definită, pe baza unei strategii de dezvoltare, se utilizează un pachet de surse de finanțare din fonduri europene care este accostat de beneficiari publici și privați doar din și pentru regiunea în cauză. Specificul investițiilor teritoriale integrate este gruparea unor finanțări din mai multe axe prioritare ale unui sau mai multe programe operaționale. Statele membre au obligația să specifice în Acordurile de parteneriat modul de utilizare ITI și de tipuri de zone și proiectori vor fi abordate de acest mecanism. Conform art. 23 din propunerea de Regulament a Parlamentului European și al Consiliului de stabilire a unor dispoziții comune privind Fondurile Europene Structurale și de Investiții, strategiile teritoriale conțin următoarele elemente: § zona geografică vizată de strategie; § o analiză a necesităților de dezvoltare și a potențialului zonei; § o descriere a unei abordări integrate care răspunde necesităților de dezvoltare și a potențialului identificate; § o descriere a implicărilor de parteneri, în pregătirea și implementarea strategiei; § o listă a operațiunilor care urmează să fie sprijinite. În această etapă cunoaștem faptul că județul Harghita dorește implementarea unui astfel de mecanism la ni-velul său teritorial. Considerăm că punctul de plecare în analiza noastră privind constituirea ITI pe teritoriul județului Harghita sau a altor zone de la nivelul Regiunii Centru, dar și în luarea unei decizii în acest sens la nivel regional sau național este efectuarea unei analize preliminare a nevoilor la nivelul teritoriului vizat și a priorităților de dezvoltare pe care le aveți în vedere, inclusiv a tipurilor de proiecte ce se doresc a fi implementate. În cazul în care ați efectuat deja o astfel de analiză a nevoilor, vă rugăm să ne-o furnizați, pentru a putea prezenta la nivelul Regiunii Centru o opinie fundamentată privind constituirea ITI pe teritoriul județului Harghita. De asemenea, decizia în stabilirea modului de utilizare ITI constă în a identifica Programul Operațional sau Programele Operaționale care vor finanța ITI. În cazul în care ITI este finanțat din axe prioritare ale mai multor programe operaționale, decizia privind teritoriul la care se aplică ITI se ia la nivel național la nivel de Acord de Parteneriat, dacă ITI este finanțat la nivelul unui singur Program operațional, atunci decizia se ia la nivelul Programului operațional respectiv. În acest context, subliniem faptul că fondurile structurale au în vedere preponderent investițiile din mediul urban, propunerea de POR-uri regionale încluzând în principal investiții realizate în mediul urban. 4. Vă mulțumim pentru propunerile privind guvernarea regională a Programului Operațional Regional și vă menționăm că în perioada următoare să realizăm întâlnirile în cadrul cărora să discutăm aspecte legate de elaborarea și implementarea Programului la nivel Regiunii Centru. 5. La nivelul ADR Centru se prezintă în momentul de față toate propunerile venite de la partenerii regionali, propuneri care vor fi analizate și discutate în întâlnirile de lucru viitoare privind dezvoltarea POR 2021-2027 Regiunea Centru.
0	3	Consiliul Județean Mureș	Analizând structura propusă, constatăm că în vitorul Program Operațional Regional pentru Regiunea Centru, așa cum era de altfel de așteptat, alocarea financiară cea mai mare se îndreaptă către investiții în cercetare-dezvoltare-inovare (443.137 milioane de euro). Înțelegem că trebuie să fie îndeplinite prevederile impuse prin propunerile de regulamente europene privind concentrarea tematică a fondurilor, însă susținem în continuare că investițiile în infrastructura rutieră de transport la nivel județean reprezintă un suport major pentru dezvoltarea economică a regiunii. Ca urmare, subliniem importanța investițiilor în îmbunătățirea mobilității rutiere și ținând cont de nevoile investiționale ale județelor din Regiunea Centru în ceea ce privește îmbunătățirea infrastructurii de transport rutier județean, solicităm suplimentarea fondurilor financiare la Axa prioritară 5. O regiune accesibilă – OP 3, care actualmente are un buget proiec de 129.221 milioane de euro. Alocarea propusă pentru dezvoltarea mobilității pune sub semnul întrebării și cele 3 obiective de investiții ce vizează dezvoltarea de termine intermediare, declarate ca proiecte prioritare în interesul dezvoltării economice și sociale a Regiunii prin Hotărârea nr. 19/26.09.2017 a CDR. Integrarea conceptului de "smart communities" în proiectele de dezvoltare durabilă este o preocupare și a autorităților publice județene. Considerăm că intervențiile de tip smart-city trebuie să fie facilitate și beneficiarii UAT județ, pentru susținerea digitalizării serviciilor de utilități publice ce intră în sfera lor de competență. Ca urmare, la Axa prioritară 2. O regiune cu orașe SMART – OP 1, la tipuri de beneficiari propunem să se regăsească în mod explicit și UAT județ. Axa prioritară 3. O regiune cu orașe prietenoase cu mediul – OP 2, are o alocare proiec de 383.205 milioane de euro. Tipurile de operațiuni din cadrul acestei axe sunt diverse și nu putem defini clar care ar fi alocările financiare pentru reabilitarea energetică a clădirilor publice. Acest aspect este important de cunoscut pentru ca beneficiarii să-și poată face din timp evaluări privitor la numărul de documentații tehnice pe care ar trebui să le pregătească/revizuiască. Întrucât în structura propusă nu am regăsit măsuri care să vizeze infrastructura socială și cea de sănătate, propunem includerea în POR 2021-2027 pentru Regiunea Centru următoarele tipuri de operațiuni: § Construirea/reabilitarea/modernizarea/ extinderea dotarea infrastructurii sociale, § Extinderea/reabilitarea/modernizarea și dotarea infrastructurii de sănătate, inclusiv a unităților de primiri urgențe.	Vă facem cunoscut că structura POR 2021-2027 transmisă partenerilor regionali pentru consultare este o primă variantă de lucru care are la bază structura propusă de Ministerul Fondurilor Europene pentru Programele Operaționale Regionale și, de asemenea, nevoile identificate la nivel regional ca urmare a discuțiilor purtate în cadrul grupurilor de lucru, dar și rezultatele din analiza portofoliului de proiecte regional așa cum se prezintă acesta în momentul de față. Această variantă va fi dezvoltată având în vedere și evoluțiile viitoare cu privire la negocierile purtate la nivelul UE privind propunerile de Regulamente pentru implementarea fondurilor structurale și de investiții, dar și negocierile informale dintre România și Comisia Europeană privind prioritățile de investiții, precum și în funcție de propunerile venite de la nivel regional, de la parteneri. Din analiza preliminară a observațiilor dumneavoastră la structura propusă pentru POR 2021-2027 vă comunicăm următoarele: 1. Referitor la propunerea de a introduce ca și tipuri de beneficiari în cadrul Axei prioritare 2 - O regiune cu orașe Smart a UAT județ, vă menționăm că în cadrul operațiunii 2 - susținerii digitalizării serviciilor publice la nivel local se intenționează și finanțarea digitalizării de servicii publice promovate și de UAT județ, dacă acestea nu se referă la servicii publice finanțate pe măsuri de e-guvernare, e-social, e-educative, e-sănătate și care sunt incluse în politicile naționale și fac obiectul unor proiecte integrate la nivel național sau prin intermediul altor proiecte de investiții cum este cazul celor pe deșuri sau apă și apă uzată. 2. Alocările propuse pe Axe prioritare sunt cele venite de la nivel național de la Ministerul Fondurilor Europene, propuneri care au avut în vedere alocarea propusă pentru România în momentul de față (aceasta poate suferi modificări, cadrul financiar multianual fiind încă în negociere la nivelul UE), concentrarea tematică pe fondurile pe obiective de politică (care se face la nivelul Statului Membru) și propunerile de alocări pentru celelalte programe operaționale. De asemenea alocările propuse includ și cofinanțarea națională care este momentan la 30% din o parte va fi contribuția beneficiarului. Din partea ADR Centru și nu numai s-a solicitat deja majorarea alocării pe partea de infrastructură de transport – drumuri județene, dar acest aspect va depinde foarte mult de negocierile purtate cu Comisia Europeană și de asemenea de negocierile de la nivel european privind Cadrul Financiar Multianual pentru perioada 2021-2027, Cadrul care este încă în discuție, neexistând o decizie finală în acest sens. În ce privește împărțirea acestor alocări în cadrul Axeilor prioritare va fi decizia fiecărei Regiuni și va trebui să analizăm și să luăm în calcul în această decizie prioritățile regionale și portofoliul de proiecte existent. 3. Legat de infrastructura socială și cea de sănătate, politica națională în ce privește aceste domenii este ca ele să fie tratate la nivel național. Astfel tot ce este de investiții în sănătate care vor fi finanțate din fonduri europene în perioada de programare 2021-2027 acestea vor face obiectul Programului Operațional Sănătate care este un program distinct finanțat la nivel național. De asemenea pe partea de infrastructură socială și tot ce tine de incluziunea socială, inclusiv partea de mecanism DLRC (Dezvoltarea Locala plasată sub Responsabilitatea Comunității) ce face acum obiectul Axei prioritare 9 a POR 2014-2020 vor face obiectul Programului Operațional Combaterea Sărăciei. Informații privind structura acestor programe pot fi acetate la următorul link – <a href="http://mfe.gov.ro/minister/perioade-de-programare/perioada-2021-2027/">http://mfe.gov.ro/minister/perioade-de-programare/perioada-2021-2027/</a> . 4. Vă menționăm că în perioada următoare să realizăm întâlnirile de lucru în cadrul cărora să discutăm despre elaborarea și implementarea Programului Operațional Regional la nivelul Regiunii Centru.
0	4	ASOCIAȚIA GRUPULUI DE ACȚIUNE LOCALĂ DEALURILE TÂRNAVELOR	Includerea UAT-urilor din mediul rural și a grupurilor de acțiune locale rurale în categoria solicitanților eligibili pentru operațiunile propuse în cadrul Axei prioritare 2 - O regiune cu orașe SMART, Avei prioritare 3 - O regiune cu orașe prietenoase cu mediul și Axei prioritare 6 - O regiune educată prin POR Centru 2021-2027. Suplimentarea fondurilor alocate axei prioritare 7 - "O regiune atractivă" pentru investiții în afara zonelor urbane și diversificarea tipurilor de operațiuni aferente.	Vă facem cunoscut că structura POR 2021-2027 transmisă partenerilor regionali pentru consultare este o primă variantă de lucru care are la bază structura propusă de Ministerul Fondurilor Europene pentru Programele Operaționale Regionale și, de asemenea, nevoile identificate la nivel regional ca urmare a discuțiilor purtate în cadrul grupurilor de lucru, dar este și rezultatul analizei portofoliului de proiecte regional, așa cum se prezintă acesta în momentul de față. Această variantă va fi dezvoltată având în vedere și evoluțiile viitoare cu privire la negocierile purtate la nivelul UE privind propunerile de Regulamente pentru implementarea fondurilor structurale și de investiții, dar și negocierile informale dintre România și Comisia Europeană privind prioritățile de investiții, precum și în funcție de propunerile venite de la nivel regional, de la parteneri. Vă menționăm că propunerile dumneavoastră vor fi analizate pentru a vedea cum vor putea fi integrate în vitorul Program Operațional Regional. În perioada următoare vom iniția și alte discuții privind pregătirea POR 2021-2027 pentru Regiunea Centru după primirea și analiza tuturor propunerilor venite de la nivel regional. În ce privește finanțarea prin intermediul viitorului POR a comunităților din mediul rural vă menționăm că se analizează posibilitatea includerii eligibilității investițiilor în mediul rural atât în domeniul digitalizării, cât și cel al eficienței energetice a clădirilor publice, a infrastructurii educaționale și a clădirilor de patrimoniu, în funcție de prioritățile stabilite la nivel regional.
0	5	Comuna Saschiz	Includerea UAT-urilor din mediul rural în categoria solicitanților eligibili pentru operațiunile propuse în cadrul Axei prioritare 2 - O regiune cu orașe SMART, Avei prioritare 3 - O regiune cu orașe prietenoase cu mediul și Axei prioritare 6 - O regiune educată prin POR Centru 2021-2027. Suplimentarea fondurilor alocate axei prioritare 7 - "O regiune atractivă" pentru investiții în afara zonelor urbane și diversificarea tipurilor de operațiuni aferente.	Vă facem cunoscut că structura POR 2021-2027 transmisă partenerilor regionali pentru consultare este o primă variantă de lucru care are la bază structura propusă de Ministerul Fondurilor Europene pentru Programele Operaționale Regionale și, de asemenea, nevoile identificate la nivel regional ca urmare a discuțiilor purtate în cadrul grupurilor de lucru, dar este și rezultatul analizei portofoliului de proiecte regional așa cum se prezintă acesta în momentul de față. Această variantă va fi dezvoltată având în vedere și evoluțiile viitoare cu privire la negocierile purtate la nivelul UE privind propunerile de Regulamente pentru implementarea fondurilor structurale și de investiții, dar și negocierile informale dintre România și Comisia Europeană privind prioritățile de investiții, precum și în funcție de propunerile venite de la nivel regional, de la parteneri. Vă menționăm că propunerile dumneavoastră vor fi analizate pentru a vedea cum vor putea fi integrate în vitorul Program Operațional Regional. În perioada următoare vom iniția și alte discuții privind pregătirea POR 2021-2027 pentru Regiunea Centru după primirea și analiza tuturor propunerilor venite de la nivel regional. În ce privește finanțarea prin intermediul viitorului POR a comunităților din mediul rural vă menționăm că se analizează posibilitatea includerii eligibilității investițiilor în mediul rural atât în domeniul digitalizării, cât și cel al eficienței energetice a clădirilor publice, a infrastructurii educaționale și a clădirilor de patrimoniu, în funcție de prioritățile stabilite la nivel regional.
0	6	TEATRUL NAȚIONAL RADU STANCA SIBIU	Pe Axa Prioritară 1 - O regiune competitivă prin inovare, digitalizare și întreprinderi dinamice, dar și pe Axa prioritară 2. O regiune cu orașe Smart - susținerea digitalizării serviciilor publice, să putem dezvolta, alături de Teatrul Național Radu Stanca, Festivalul Internațional de Teatrul de la Sibiu, Bursa de Spectacole de la Sibiu, Primăria Sibiu, Universitatea Lucian Blaga Sibiu, un centru care să deservească și Teatrul, și Universitatea, și toate structurile pe care le-am menționat anterior - Programe Erasmus, Programul de Voluntari, asociația universităților din orașele Capitală Culturală Europeană etc. Prin acest demers, urmărim posibilitatea digitalizării inteligente a activității, prin achiziționa de servore, aparatură tehnică pentru mărirea a capacității de stocare a înregistrării spectacolelor, conferințelor și a tuturor proiectelor dezvoltate - în vederea transmiterii online. Această digitalizare ar trebui să includă atât zona de servicii publice, instituții culturale, cât și zona educațională, devenind un corp comun care să poată impune, la nivelul României și al întregii lumi, inițiativa pe care o dezvoltăm acum. Așa cum am menționat la început, o prioritate o constituie dezvoltarea Noului Teatru, Centru de Congrese și Institutului de Cercetări în Artele Spectacolului și Management Cultural pe Axa prioritară 7. O regiune atractivă, Punctul 2. Dezvoltarea mediului urban prin implementarea de investiții rezultate din Strategii integrate de Dezvoltare Urbană - Investiții în infrastructura din domeniul cultural. Sperăm că și Primăria Sibiu va aplica pentru asta, mai ales pentru zonele urbane, folosind și alte axe, ca de pildă Axa prioritară 2. O regiune cu orașe Smart - susținerea digitalizării serviciilor publice și Axa prioritară 3. O regiune cu orașe prietenoase cu mediul - os 2 b și os 3, în așa fel încât spațiul nou care va fi construit să fie unul în care să existe o protecție a mediului - cu zonă de verdeață, aer condiționat etc. Dorim, totodată, să aplicăm pe Axa prioritară 6. - O regiune educată, pentru tot ce va însemna centrul de cercetare - dorim să dezvoltăm, împreună cu Academia Română, un centru de cercetări în noul spațiu aflat în dezvoltare alături de ADR Centru pentru Facultatea de Teatrul și Arte, în care să putem interacționa cu celelalte spații ale Universității Lucian Blaga Sibiu: spațiul de la Pălâniș, cel de la Rusciori, în așa fel încât dimensiunea de stocare și cercetare, digitalizare, arhivare, să se traducă în acest institut. Să putem lucra cu Fabrica de Cultură și cu Noul Teatru, cu Noul Institut de Cercetări, care va încheia parteneriate cu cele mai importante universități din lume: din SUA, Europa, Japonia, Australia, în așa fel încât patrimoniul de pe Aleea Celebrităților să devină o posibilitate de exploatare culturală, educațională, de cercetare, care să aibă implicații în zona turismului, a serviciilor, care să dea avânt transporturilor, agriculturii - exact acea strategie de dezvoltare integrată menționată la început. Mai avem, de asemenea, un desiderat pe Axa Prioritară 1. O regiune competitivă prin inovare, digitalizare și întreprinderi dinamice. Punctul 4. a (iv) Dezvoltarea competențelor pentru specializare inteligentă, tranziție industrială și antreprenoriat - Gândim o investiție pentru Fabrica de Cultură, în așa fel încât, dincolo de spațiul de spectacole și transformarea unui spațiu industrial în cea mai învâlmă locație de spectacole din România, aceasta să devină și o zonă expozițională pentru vitorul centru de spectacole și de congrese. Astfel, avantajul poziționării acestui spațiu lângă autostradă, poate să creeze, pentru Regiune și pentru România, primul centru de congrese integrat unei comunități. În care putem să exploatăm tot ceea ce înseamnă dezvoltarea unui Festival de 27 de ani, a unei Bursi de Spectacole de 23 de ani, a singurului Teatru Național din România aflat în subordine locală, a singurului Centru - Fabrica de Cultură - spațiu atractiv pentru cultură, educație și cercetare. Urmărim ca toate aceste structuri, dându-și mâna, să poată să răspundă imperativelor omului modern de peste 8-9-10 ani, conferind sens dezvoltării regionale și naționale, prin cultură, educație și cercetare. Vom veni cu propuneri de proiecte punctuale, unele pe bugete importante - cum este Noul Teatru, Centru de Congrese și Institutului de Cercetări în Artele Spectacolului și Management Cultural, altele pe bugete mai modeste, dar nu minore - cum este dezvoltarea Fabricii de Cultură, dezvoltarea Centrului de Cercetări George Banu, hub-ul pentru digitalizare pentru Teatrul, Festival, Universitate, Bursă etc. Mai mult, dorim ca pe Axa prioritară 6. - O regiune educată, să dezvoltăm, la Universitatea Lucian Blaga Sibiu, toate dimensiunile educaționale și de cercetare care, în parteneriat cu toate structurile amintite anterior, să poată dezvolta, cu zona industrială, cu IMM-urile, programe concrete care să nască ceea ce înseamnă posibilitatea de a fi în pas cu timpul în crearea de noi locuri de muncă, de structuri speciale care să răspundă noulor provocări din punctul de vedere al afacerilor, educației și cercetării.	Vă facem cunoscut că structura POR 2021-2027 transmisă partenerilor regionali pentru consultare este o primă variantă de lucru care are la bază structura propusă de Ministerul Fondurilor Europene pentru Programele Operaționale Regionale și, de asemenea, nevoile identificate la nivel regional ca urmare a discuțiilor purtate în cadrul grupurilor de lucru, dar și rezultatele din analiza portofoliului de proiecte regional așa cum se prezintă acesta în momentul de față. Această variantă va fi dezvoltată având în vedere și evoluțiile viitoare cu privire la negocierile purtate la nivelul UE privind propunerile de Regulamente pentru implementarea fondurilor structurale și de investiții, dar și negocierile informale dintre România și Comisia Europeană privind prioritățile de investiții, precum și în funcție de propunerile venite de la nivel regional, de la parteneri. Vă menționăm că propunerile dumneavoastră au fost luate în considerare, iar în perioada următoare vom iniția și alte discuții privind pregătirea POR 2021-2027 pentru Regiunea Centru după primirea și analiza tuturor propunerilor venite de la nivel regional. ADR Centru a dezvoltat o bază de date online cu portofoliul de proiecte aferent Planului de Dezvoltare Regională Centru 2021-2027 - <a href="http://portofoliu.adrcentru.ro/">http://portofoliu.adrcentru.ro/</a> . Astfel vă rugăm să integrați propunerile dumneavoastră de proiecte în această bază de date pentru a avea toate datele necesare în vederea discutării și prioritizării portofoliului de proiecte cu partenerii regionali.
0	7	PRIMĂRIA MUNICIPIULUI SIBIU	Considerăm că alocarea cumulată a axelor prioritare 1 și 2 aferente OP 1 - O europă mai inteligentă, prin inovare, digitalizare, transformare economică și cuprinere IMM, ar trebui diminuată de la aproximativ 44,40% la 35-36%, conform procentului impus de CE. În acest sens, menționăm că în special alocarea axei 2 ar putea fi substanțial diminuată, având în vedere că sunt vizate proiecte de digitalizare, care nu implică costuri atât de mari ca și proiecte în infrastructură. Sumele disponibilizate ar putea fi relocate la AP 6 - O regiune educată, unde valoarea propusă este foarte mică având în vedere necesitatea mare de investiții în învățământ. În cadrul axei prioritare 3, considerăm că ar trebui suplimentate următoarele categorii de investiții: * la OS 1 b(i) Promovarea eficienței energetice și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră - adăugarea investițiilor privind eficiența energetică a sistemelor de iluminat, acestea fiind o componentă importantă de reducerea a consumurilor de energie la nivelul orașelor * la OS 2 b (iii) Dezvoltarea sistemelor energetice inteligente, a rețelelor și a stocării la nivel local - adăugarea investițiilor pentru crearea de capacități de producere a energiei din surse regenerabile, asigurarea de surse alternative de energie la nivel local și scăderea dependenței de importuri de energie *la OS 4 b (vii) Promovarea mobilității urbane multimodale sustenabile - menționarea trenului urban în cadrul investițiilor privind infrastructura de transport și de material rulant Nu este menționată AP 4, iar în cadrul AP 3 sunt menționate 2 alocări, însă nu se distinge care OS sunt cuprinse în cadrul fiecărei surse propuse. În cadrul AP 7 - O regiune atractivă, în cadrul investițiilor privind îmbunătățirea mediului urban prin conservarea, protecția și valorificarea durabilă a patrimoniului cultural și serviciilor culturale, propunem adăugarea investițiilor de reabilitare și posibilitatea de creare de noi infrastructuri (în domeniul cultural).	Vă facem cunoscut că structura POR 2021-2027 transmisă partenerilor regionali pentru consultare este o primă varian-tă de lucru care are la bază structura propusă de Ministerul Fondurilor Europene pentru Programele Operaționale Regi-onale și, de asemenea, nevoile identificate la nivel regional ca urmare a discuțiilor purtate în cadrul grupurilor de lucru, dar și rezultatele din analiza portofoliului de proiecte regional așa cum se prezintă acesta în momentul de față. Această varian-tă va fi dezvoltată având în vedere și evoluțiile viitoare cu privire la negocierile purtate la nivelul UE privind propune-rile de Regulamente pentru implementarea fondurilor structurale și de investiții, dar și negocierile informale dintre Româ-nia și Comisia Europeană privind prioritățile de investiții, precum și în funcție de propunerile venite de la nivel regional, de la parteneri. Din analiza preliminară a observațiilor dumneavoastră la structura propusă pentru POR 2021-2027 dorim să vă facem câteva precizări: * Alocările propuse pe Axe prioritare sunt cele venite de la nivel național de la Ministerul Fondurilor Europene, propuneri care au avut în vedere alocarea propusă pentru România în momentul de față (aceasta poate suferi modificări, cadrul financiar multianual fiind încă în negociere la nivelul UE), concentrarea tematică a fondurilor pe obiective de politică (care se face la nivelul Statului Membru) și propunerile de alocări pentru celelalte pro-gram operaționale. De asemenea alocările propuse includ și cofinanțarea națională care este momentan la 30% din care o parte va fi contribuția beneficiarului. * Investițiile propuse de dumneavoastră, precum iluminat public, crearea de capacități de producere a energiei din surse regenerabile sau trenul urban, sunt incluse / în analiză la nivel regional și se lucrează la stabilirea unor prior-ități de finanțare. O să analizăm toate propunerile venite de la nivel regional și o să facem o propunere mai deta-șată a modului cum să fie abordat acest investiții în cadrul POR. * Axa prioritară 4 și în caz de reducere a nivelului de axă prioritară 3, ca prioritare de investiții separate, de aceea în materialul transmis ap 2 alocări separate în cadrul aceleiași axe. În perioada următoare o să avem și alte discuții privind pregătirea POR 2021-2027 pentru Regiunea Centru după primi-rea și analiza tuturor propunerilor venite de la nivel regional.

versiune program (la care se referă observații)	nr. Crt	Partener	observații generale POR/ POR Centru	răspuns
0	8	Consiliul Județean Sibiu	<p>Axa prioritară 2. O regiune cu orașe Smart În cadrul acestei axe nu se menționează ce tip de orașe vor fi eligibile.</p> <p>Axa prioritară 3. O regiune cu orașe prietenoase cu mediul OS 1 b (i) – în cadrul acestui obiectiv s-a propus investiții pentru reabilitarea termiilor în clădirile publice. Față de perioada actuală putem observa faptul că se introduce posibilitatea de consolidare (sporim că din fonduri eligibile), dar totuși nu este suficient. La momentul elaborării ghidurilor trebuia să se analizeze problemele reale cu care beneficiarii s-au confruntat în implementarea acestor tipuri de proiecte. Spre exemplu pentru 90% din clădirile care au făcut obiectul unei reabilitări tehnice, cheltuielile considerate neeligibile și cheltuielile conexe au o pondere foarte mare, uneori este mai mare decât cheltuielile eligibile. Din experiență cunoaștem faptul că cele mai eficiente investiții pentru reducerea consumului de energie sunt investițiile în clădirile mari consumatoare de energie, precum cele cu caracter rezidențial (spitale, centre sociale, etc.) – care sperăm să fie eligibile – nu toate clădirile cu funcțiuni sociale au fost considerate eligibile. Acest tip de clădiri trebuie să respecte anumite norme și să respecte regulile de proiectare pentru a se respecta standardele. Spre exemplu în cadrul spitalelor, este imposibilă reducerea din zona aferentă, lămură în considerare că spitalul trebuie să fie tratat unitar. Dacă o parte dintr-o încăpere este afectată, trebuie refăcută întreaga încăpere cu materiale speciale agregate din punct de vedere sanitar – materiale foarte costisitoare, ceea ce dău la costuri mari care nu se pot recupera în procentul de 55% de cheltuieli conexe. Considerăm că această axă dău la realizarea unor proiecte total lacunare – căpăni. Este mult mai ușor să accezi componentă de mediu pentru clădirile publice să fie obligatorie pentru fiecare proiect care presupune modernizarea/reabilitarea unor clădiri publice. Prin urmare este mult mai eficient și mai logic introducerea unor axe pe care să se depună diferite proiecte privind reabilitarea unor clădiri publice de interes, iar în cadrul acestor proiecte să fie obligatorie componentă de reabilitare termiică. Nu se poate face o reabilitare termiică a unei clădiri care să fie durabilă și eficientă pe termen lung, față de reabilitarea/reabilitarea totală a unei clădiri, cu respectarea standardelor. Este este reducerea emisiilor de CO2 care se va atinge mult mai repede prin introducerea obligativității ca pentru fiecare proiect în special privind reabilitarea unor clădiri publice să se introducă activități menite să eficienteze din punct de vedere energetic. Totodată e esențial ca investițiile de acest tip să fie posibile și în mediul rural, prin introducerea unor criterii precum consumul de energie a clădirii care urmează a fi modernizată. În spațiul rural sunt o multitudine de clădiri publice de tip rezidențial – cu funcțiune socială, care reprezintă mari consumatori de energie primară (ex. centre de îngrijire a persoanelor cu dizabilități, azile de pensionari vârstnici, centre de copii, etc) OS 4b (vii) În ceea ce privește infrastructura de climă, aceasta este menită să asigure posibilitatea unui transport alternativ și automat reducerea emisiilor de CO2 prin utilizarea mijloacelor de transport eco. Astfel, nu vedem oportunită realizarea de piste de biciclete doar în interioarele orașelor. Se pot realiza piste de biciclete între diferite zone de interes, respectiv între zonele care atrag forța de muncă (discuțiile noastre privind proiectarea și proiectul), sau între și în zonele de interes turistic. Spre exemplu, în cazul județului Sibiu se poate realiza o pistă de biciclete care să lege orașul Sibiu de stațiunea balneară Ciurcușă. Dacă Sibiuul care atrage an de an mii de turiști, majoritatea provenienți din municipiul Sibiu. Astfel, se va contribui la reducerea emisiilor de CO2 și totodată la promovarea unui stil de viață sănătos. Prin urmare propunem introducerea eligibilității reabilitării piste de biciclete care să lege spre exemplu municipiul Sibiu cu alte zone de interes, care presupun tronsoane de UAT-uri din mediul rural. În cadrul acestei axe nu se menționează ce tip de orașe vor fi eligibile.</p> <p>Axa prioritară 5. O regiune accesibilă Suma alocată este mult prea mică, luând în considerare faptul că proiectele de acest tip sunt cele mai costisitoare. Înțelegem importanța realizării infrastructurii TEN+, printre care autostrăzi, însă din experiențe perioadelor de programare anterioare se poate observa faptul că investițiile în drumuri județene au condus la dezvoltarea socio-economică a teritoriilor, iar aceste proiecte au fost implementate și au avut rezultate scontate, spre deosebire de proiectele de autostrăzi, care de deosebită cost și sunt dificil de finalizat. Totodată, se impune clarificarea eligibilității centurilor ocolitoare. Axa prioritară 7. O regiune mai atractivă Această se impune clarificarea zonelor care sunt eligibile. Rural vs. Urban. Sunt multe obiective de patrimoniu de o importanță deosebită în mediul rural, precum siturile UNESCO sau obiective aleflate în proprietatea UAT județ. Vă rugăm să clarificați dacă aceste tipuri de investiții se vor putea realiza prin Politica Agricolă Comună (plănuț în considerare costurile mari) și tipul solicitărilor eligibile. Totodată, în domeniul turismului trebuie clarificat dacă investițiile vor putea fi realizate și în mediul rural. Există stațiuni care aparțin UAT-urilor din mediul rural. Totodată nu am văzut posibilitatea realizării de trasee de drumuri și protecția în zone montane, trasee care sunt gestionate de Serviciul public Salvamont alflat în subordinea Consiliului Județean. În ceea ce privește investițiile în domeniul cultural, este esențială introducerea momentului oportun ca și solicitări eligibile UAT județ, respectiv în cadrul Strategiei integrate de Dezvoltare Urbană. Consiliile județene au în subordine cele mai multe unități din domeniul cultural. Spre exemplu Consiliul Județean Sibiu are în subordinea Filarmonica, Centrul Național Muzea Astra (cu toate muzeele sale), Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Traditionale "Căminul - Junii", Școala Populară de Artă "Ilie Măicuțu". Fondurile alocate acestei axe de importanță deosebită sunt extrem de reduse, poate există posibilitatea combinării într-un singur proiect a fondurilor destinate reducerii emisiilor de CO2 (eficientizare energetică a clădirilor publice) cu fondurile aferente acestei axe.</p>	<p>Vă facem cunoscut că structura POR 2021-2027 transmisă partenerilor regionali pentru consultare este o primă variantă de lucru care are la bază structura propusă de Ministerul Fondurilor Europene pentru Programele Operaționale Regionale și, de asemenea, nevoile identificate la nivel regional ca urmare a discuțiilor purtate în cadrul grupurilor de lucru, dar și rezultate din analiza portofoliului de proiecte regional așa cum se prezintă acesta în momentul de față. Această variantă va fi dezvoltată având în vedere și evoluțiile viitoare cu privire la negocierile purtate la nivelul UE privind propunerile de Regulamente pentru implementarea fondurilor structurale și de investiții, dar și negocierile informale dintre România și Comisia Europeană privind prioritățile de investiții, precum și în funcție de propunerile venite de la nivel regional, de la parteneri. Din analiza preliminară a observațiilor dumneavoastră la structura propusă pentru POR 2021-2027 vă comunicăm următoarele: 1. Referitor la mențineața că la Axa prioritară privind O regiune cu orașe Smart nu se menționează ce tip de orașe vor fi eligibile, vă precizăm că în această variantă nu avem o limitare la un anumit tip de orașe a acestor tipuri de investiții. Este important ca la nivelul orașelor care vor să implementeze astfel de proiecte să existe o gândire și o corelare a investițiilor de aceste gen și o corelare a acestora cu alte tipuri de investiții ce se doresc dezvoltate la nivelul orașului respectiv. Vă mai menționăm că și această Axa prioritară la Operațiunea 2 - susținerea digitalizării serviciilor publice la nivel local se intenționează și finanțarea digitalizării de servicii publice promovate și de UAT județ, dacă acestea nu se referă la servicii publice finanțate pe măsurile de e-governance, e-social, e-educative, e-sănătate și care sunt incluse în politicile naționale sau prin intermediul altor proiecte de investiții cum este cazul celor pe desuri sau apă și apă uzată. 2. În ce privește propunerile privind Axa prioritară 3 - O regiune cu orașe prietenoase cu mediul vă precizăm că am luat în considerare și propunerile dumneavoastră și o să le analizăm modul în care acestea vor putea fi incluse în variantele viitoare de Program. Vă precizăm că în cazul reabilitării și consolidării clădirilor publice aceste intervenții vor putea fi finanțate fie prin intermediul POR, dacă obiectivul de infrastructură educațională, recent ni s-a comunicat că și reabilitarea energetică în infrastructură de sănătate va putea fi finanțată prin POR. Noi o să preluăm toate propunerile primite la nivel regional pe această temă, vom lua în considerare problemele reale cu care s-au confrunțat beneficiarii acestor tipuri de proiecte și alte observații ale actorilor regionali, precum și evaluările realizate pentru perioadele anterioare de programare (POR 2007-2013 și POR 2014-2020) pentru a face o propunere pe acest domeniu care să răspundă nevoilor regionale. Se analizează și se încearcă identificarea unor soluții care să răspundă cel mai bine nevoilor de la nivel local, dar va trebui să luăm în calcul toate politicile și legislația de la nivel european și național în acest sens. De asemenea, vă facem cunoscut că în cazul clădirilor publice cu funcțiune socială, inclusiv celor de tip rezidențial, se are în vedere eligibilitatea pentru finanțare pe acest tip de intervenții. Facem mențiune că eligibilitatea acestui tip de clădiri va fi analizată și evaluată ținând cont de legislația națională și prioritățile comunitare cu privire la finanțarea centrelor rezidențiale cu cazare pe termen lung. Conform datelor actuale, construirea sau renovarea de centre rezidențiale cu cazare pe termen lung nu beneficiază de sprijin din fondurile ESU, indiferent de dimensiunea acestora - <a href="https://ec.europa.eu/regional_policy/themes/social-inclusion/destinstty/">https://ec.europa.eu/regional_policy/themes/social-inclusion/destinstty/</a>. 3. În ce privește posibilitatea includerii eligibilității realizării de piste de biciclete care să lege marile orașe sau zone, fie cu potențial economic sau turistic, am luat în calcul propunerea dumneavoastră și analizăm posibilitatea de a le introduce. Vă menționăm că în cadrul investițiilor realizate pe OS 4b(viii), acestea trebuie fundamentate prin Planul de Mobilitate Urbană Durabilă. În cazul acestei piste să fie un PMUD în nivel de zonă urbană funcțională, care să justifice astfel de investiții. În cadrul acestei operațiuni nu sunt restricții referitor la tipul orașelor. 4. Referitor la Axa prioritară - O regiune accesibilă, vă menționăm că alocările propuse pe Axa prioritară sunt cele venite de la nivel național de la Ministerul Fondurilor Europene, propuneri care au avut în vedere alocarea propusă pentru România în momentul de față (aceasta poate suferi modificări, cadrul financiar multiannual fiind încă în negociere la nivelul UE), concentrarea tematică și fondurile pe obiective de politică (care se face la nivelul Statului Membru) și propunerile de alocări pentru celelalte programe operaționale. De asemenea, alocările propuse includ și cofinanțarea națională care este momentan la 30%, din care o parte va fi contribuția beneficiarului. ADR Centru a solicitat deja și fondurile structurale și de investiții, dar și negocierile informale dintre România și Comisia Europeană privind prioritățile de investiții, precum și în funcție de propunerile venite de la nivel regional, de la parteneri. 5. Referitor la eligibilitatea în cadrul POR 2021-2027 a obiectivelor de patrimoniu și a obiectivelor turistice din mediul rural, vă informăm că ADR Centru a luat în calcul această opțiune și a fost purtate discuții în acest sens la nivel național. De asemenea, în domeniile precum turism, patrimoniu și infrastructuri culturale se lucrează la stabilirea unor priorități de finanțare. Vom analiza toate propunerile venite de la nivel regional și vom prezenta o propunere detaliată a modului de abordare a domeniului în cadrul POR. 6. Vă menționăm că intenționăm ca în perioada următoare să realizăm întâlniri de lucru în cadrul cărora să discutăm despre elaborarea și implementarea Programului Operațional Regional la nivelul Regiunii Centru.</p>
0	9	Consorțiul Clusterelor din Transilvania	<p>Având în vedere că în cadrul POR, Axa prioritară 1, OS "Dezvoltarea capacităților de cercetare și inovare și adoptarea tehnologiilor avansate" este prevăzută operațiunea orientativă "Sprijinirea ecosistemului antreprenorial de inovare care favorizează crearea și maturizarea start-up spin-off în domeniul de specializare inteligentă, inclusiv clustere", iar clusterelor reprezintă catalizatori puternici în accelerarea proceselor de specializare inteligentă la nivel național și insera pe lanțurile valorice globale, există necesitatea susținerii clusterelor în cadrul unei operațiuni separate în cadrul POR 2021-2027, care ar putea fi intitulată "Susținerea clusterelor pentru creșterea competitivității prin susținerea inovării întreprinderilor și a integrării acestora în lanțuri de valoare la nivel global". În cadrul acestei operațiuni ar urma să se finanțeze: * dezvoltarea capacității manageriale și susținerea activităților de exploatare a clusterului (animare, promovare și internaționalizare) * creșterea gradului de inovare și internaționalizare a membrilor prin intermediul unor servicii dedicate (audituri tehnologice și de inovare, participarea la târguri și misiuni economice internaționale, integrarea în rețele specifice la nivel național și european, matchmaking între cererea și oferta CDI la nivelul clusterelor etc) * investiții necesare derulării unor proiecte în comun în vederea creșterii valorii adugate și a poziției competitive în lanțurile de valoare globale</p>	<p>Vă facem cunoscut că structura POR 2021-2027 transmisă partenerilor regionali pentru consultare este o primă variantă de lucru care are la bază structura propusă de Ministerul Fondurilor Europene pentru Programele Operaționale Regionale și, de asemenea, nevoile identificate la nivel regional ca urmare a discuțiilor purtate în cadrul grupurilor de lucru, dar și rezultate din analiza portofoliului de proiecte regional așa cum se prezintă acesta în momentul de față. Această variantă va fi dezvoltată având în vedere și evoluțiile viitoare cu privire la negocierile purtate la nivelul UE privind propunerile de Regulamente pentru implementarea fondurilor structurale și de investiții, dar și negocierile informale dintre România și Comisia Europeană privind prioritățile de investiții, precum și în funcție de propunerile venite de la nivel regional, de la parteneri. ADR Centru recunoaște rolul important al cluster-elor în ecosistemul regional de inovare și antreprenorial, considerându-le un partener esențial în efortul de susținere a dezvoltării Regiunii Centru. Această recunoaștere a determinat includerea cluster-elor ca solicitanți eligibili pentru finanțare în documentele care pregătesc noua Operațiune Regională Regională, pentru perioada 2021 – 2027. În conformitate cu actuala versiune de lucru a acestor documente, clusterelor vor putea fi sprijinite prin următoarele tipuri de operațiuni, în care entitatea de management a clusterului va putea participa la competiția de proiecte singură sau în parteneriat cu alte entități de gen sau cu membrii clusterului, în funcție de specificul operațiunii: • Participarea IMM-urilor și organizațiilor CDI în structuri, parteneriate și programe de colaborare • Aderarea, afilierea, apartenența la rețele de inovare europene pentru IMM sau alte organizații • Sinergii cu programe similare din alte State Membre sau State Asociate • Intervenții aliate cu RIC pe secțiunile de specializare inteligentă • Dezvoltarea structurilor CDI în folosul întreprinderilor • Sprijin pentru dezvoltarea Hub-urilor Inovative Digitale (DIH) • Investiții în economia circulară, design responsabil al produselor, soluții de economie colaborativă în IMM și alte organizații, susținerea proceselor de re-și de-manufacturing, crearea de lanțuri de valoare locale • Susținerea inovării deschise De asemenea, cluster-elor sunt nominalizate explicit ca destinatari ai măsurilor de sprijin în propunerea de operațiune privind "sprijinirea ecosistemului antreprenorial de inovare care favorizează crearea și maturizarea start-up/ spin-off în domeniul de specializare inteligentă, inclusiv clustere". Tot cluster-ele vor putea accesa sprijin și prin prioritarea CDI a unui operațiuni separate destinată cluster-elor, care să se adreseze creșterii competitivității prin susținerea inovării întreprinderilor și a integrării acestora în lanțurile de valoare la nivel global, conform propunerii dumneavoastră, vom explora această posibilitate ținând cont atât de propunerile de regulamente aplicabile cât și de regulile de ajutor de stat. În perioada următoare o să avem și alte discuții privind pregătirea POR 2021-2027 pentru Regiunea Centru după primirea și analizarea tuturor propunerilor venite de la nivel regional.</p>
0	10	UNIVERSITATEA "LUCIAN BLAGA" DIN SIBIU	<p>La III. Axa prioritară 3. O regiune cu orașe prietenoase cu mediul – OP2 Tipuri de operațiuni: OS 1 b (i) "Investiții în clădirile publice (inclusiv clădiri de patrimoniu dacă este posibil) în vederea asigurării/îmbunătățirii eficienței energetice, inclusiv activități de consolidare în funcție de riscurile identificate și măsuri pentru utilizarea unor surse alternative de energie. Promovare OS 1 b (i) "Investiții în clădirile publice/clădirile universităților (inclusiv clădiri de patrimoniu dacă este posibil) în vederea asigurării/îmbunătățirii eficienței energetice, inclusiv activități de consolidare în funcție de riscurile identificate și măsuri pentru utilizarea unor surse alternative de energie. Tipuri de beneficiari: * universități. Argument: Universitățile din Regiunea Centru au clădiri proprietate (inclusiv clădiri de patrimoniu) și acționează spre îmbunătățirea eficienței energetice, promovarea surselor regenerabile de energie și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră prin măsuri pentru utilizarea unor surse alternative de energie (panouri fotovoltaice, pompe de căldură, etc.). Observații: Lipsește din structură Axa prioritară 4. Sau poate că este vorba doar de o eroare de numerotare...</p>	<p>Vă facem cunoscut că structura POR 2021-2027 transmisă partenerilor regionali pentru consultare este o primă variantă de lucru care are la bază structura propusă de Ministerul Fondurilor Europene pentru Programele Operaționale Regionale și, de asemenea, nevoile identificate la nivel regional ca urmare a discuțiilor purtate în cadrul grupurilor de lucru, dar și rezultate din analiza portofoliului de proiecte regional așa cum se prezintă acesta în momentul de față. Această variantă va fi dezvoltată având în vedere și evoluțiile viitoare cu privire la negocierile purtate la nivelul UE privind propunerile de Regulamente pentru implementarea fondurilor structurale și de investiții, dar și negocierile informale dintre România și Comisia Europeană privind prioritățile de investiții, precum și în funcție de propunerile venite de la nivel regional, de la parteneri. Vă menționăm că propunerile dumneavoastră au fost luate în considerare și va fi analizată posibilitatea includerii universităților ca și potențialii solicitanți eligibili în cadrul priorității care se referă la eficiența energetică a clădirilor publice. În perioada următoare o să avem și alte discuții privind pregătirea POR 2021-2027 pentru Regiunea Centru după primirea și analizarea tuturor propunerilor venite de la nivel regional.</p>
1	1	USH Pro Business, Costin Lianu Director General	<p>1. Problema evidentierii și în POR la nivel național a unor criterii sau modalități de punctaj și promovare a proiectelor SUEER. Acest aspect trebuie coordonat la nivel național de către o țară care practic a co-înținat împreună cu Austria această strategie macro-regională. 2. Problema corelării strategiilor regionale de specializare inteligentă cu cea națională de competitivitate și restul strategiilor naționale. Programarea POR, dar și a celorlalte programe operaționale, nu se poate face fără o coordonare strategică unitară. 3. Problema guvernantei ADR-urilor, care, prin rolul important pe care îl vor detine, trebuie să dispună de un mecanism de guvernanta eficient și clarificarea modului în care se prioritizează la nivel local. 4. Problema unei agenții de inovare regională: este văzută definită ca rolul funcției în inserție în infrastructura națională de inovare. Inovarea la nivel național și regional, sunt în opinia mea aspecte cruciale care nu au fost abordate consistent de ciclurile anterioare de planificare strategică a programelor operaționale și nici nu dispunem în această fază de programare de o analiză consistentă de impact. În paranteză: capacitatea de absorbție crescută nu semnifică prea mult ca analiza de impact.</p>	<p>2. Problema corelării strategiilor regionale de specializare inteligentă cu cea națională de competitivitate și restul strategiilor naționale pe domeniul specializării inteligente este în competența CCSI, for de la nivel național unde sunt implicați atât nivelul național cât și cel regional. 3. În ce privește guvernanta ADR-urilor, Legea 315/2014 privind dezvoltarea regională în România prezintă cadrul de funcționare al acestora. Prin OUG 122/2020 se prezintă cadrul de implementare al POR-urilor și rolul instituțiilor implicate. De asemenea, în cadrul POR sunt menționate cadrul parteneriatului privind elaborarea și implementarea documentelor strategice și de programare regionale care este divers și acoperitor, fiind inclusi toti actorii relevanți de la nivel regional și național, precum și modul cum va fi abordată dezvoltarea urbană în POR 2021-2027 și de asemenea este explicat modul de guvernanta al implementării POR.</p>
1	2	RomCapital Invest, Cristina Badca, Director adjunc	<p>1. Acțiunile trebuie astfel descrise încât să acopere activitățile ce pot conduce la realizarea indicatorilor de output. O sursă de inspirație o constituie POIM 2014-2020 unde se regăsesc acțiunile investitoriale în rețele și surse de producere în cogenerare pe baza de biomasa, biogaz, geotermale 2. Orice susținere a surselor de producere în cogenerare pe baza de combustibili fosili trebuie eliminată conform restricțiilor din Regulament 3. Investițiile în rețele inteligente trebuie extinse în toate POR-urile. Sistemele de măsurare și control, SCADA și sistemele inteligente de management energetic trebuie adresate și reflectate în indicatorii de output. Astfel, se va veni în completarea PO DD care finanțează rețele inteligente de energie electrică, inclusiv SCADA, sisteme de modulare hidroelectrică, GIS s.a. pentru rețelele de apă/canal. O inițiativă bună este la POR Centru și poate fi explorată și de celelalte POR-uri 4. Sugerăm să se țină cont de Inițiativa nouă "Renovation wave" care presupune o abordare integrată. Pentru a atinge neutralitatea climatică până în 2050, reabilitarea accelerată a clădirilor trebuie să abordeze construcțiile regenerabile integrate și înalțarea eficiența din surse regenerabile și sisteme de încălzire și răcire (trigenerarea), gestionarea deseurilor, mobilitate și principiile de circularitate.</p>	Aspectele propuse vor fi analizate și văzute modalitate în care pot să fie valorificate în cadrul POR.
1	3	Asociația Henri Coandă, Sorin Dinea, Președinte	<p>Atenție sporită asupra definițiilor; creșterea calității traducerilor în lb. română. - Acțiuni imediate în contextul pandemiei. - Procedura la centrarea activităților care vor fi finanțate din fiecare os pe domeniile de intervenție care aduc coeficienți pentru calcularea sprijinului acordat obiectivelor de mediu. - Transformarea nevoilor naționale în programe operaționale. - Introducerea conceptului "devoltare durabilă" cu "devoltare sustenabilă". - Consultanții publice pe etape: principii, schema-bloc, detalii.</p>	În procesul de elaborare al Programului se acordă atenție modului de tratare a termenilor și definițiilor. Elaborarea POR Centru se face în colaborare cu structurile partenariale regionale și fiecare etapă a procesului este consultată cu acestia.
1	4	Asociația PARINET, Alice CRISTESCU Director programe europene	<p>1. Parteneriatul public-privat ar trebui să fie luat în considerare în cadrul proiectelor care se adresează doar instituțiilor publice. 2. "Sa fie axată în vederea formarea de consorții din care sa faca parte inclusiv bancile, pentru a crea o relatie sustenabila si de durată în vederea facilitării unei cofinanțări reale. Acest aspect ar facilita implementarea proiectelor în condiții optime și atingerea rezultatelor prevăzute. 3. Cu privire la Obiectivul strategic 7 – Dezvoltarea capacității administrative a AMPOR pentru management eficient, numarii de membri din sectorul privat și societatea civilă în cadrul Consiliilor Regionale pentru Stabilirea Criteriilor de Selecție a Proiectelor Strategice sa fie mai reprezentativ.</p>	<p>1. Parteneriatul public-privat este luat în calcul în elaborarea POR și modul de implementare a acestuia. Din pacate, acest gen de cooperare este prea puțin funcțională în condițiile legislației actuale, astfel ca sunt luate în calcul și alte moduri de abordare a acestui gen de cooperare - concesiunea de administrare sau sistemul build to operate. 2. S-au creat parteneriate cu bancile pentru a vedea modul de implicare al acestora în proces, unele dintre ele fiind implicate în structurile partenariale regionale, însă actualele norme bancare de creditare intra, de multe ori, în conflict cu criteriile de finanțare utilizate pentru FEDR. În acest sens se va întări dialogul cu acestea pentru a găsi o modalitate de aliniere a celor două serii normative. 3. În constituirea CM POR Centru va include reprezentanți relevanți ai mediului privat și ai societății civile de la nivel regional.</p>
1	5	Comitetul Olimpic și Sportiv Roman, Codruța Chiriac, asistent cabinet	<p>a. Problema finanțării în cadrul Axei prioritare 5 – O Regiune Educată, a investițiilor în infrastructura sportivă: ex. amenajare/ modernizare/reabilitare/dotarea sălilor de sport, a terenurilor de sport sau altor categorii de infrastructură asociată activităților sportive, alături de investițiile în dotarea și modernizarea/extinderea/reabilitarea infrastructurii educaționale b. Problema finanțării inițiativa/modernizării/extinderii Centrelor Naționale Olimpice de Pregătire a Juniorilor, a centrelor de pregătire sportive c. Problema finanțării acțiunilor de tip "a doua șansă" care presupun programe de formare a preparatorilor sportivi, asistenți, personal administrativ</p>	<p>a. Unghiște de învățământ care vor depune proiecte în cadrul Axei prioritare 5 – O Regiune Educată, vor putea să finanțeze, alături de investițiile în dotarea și modernizarea/extinderea/reabilitarea infrastructurii educaționale și investiții în infrastructura sportivă: ex. amenajare/modernizare/ reabilitare/ dotarea sălilor de sport, a terenurilor de sport sau altor categorii de infrastructură asociată activităților sportive. Organizarea de concursuri sportive locale, județene, naționale nu pot face obiectul finanțării Axei 5 a POR 2021/2027, acesta fiind încă lucrări de investiții în infrastructură și dotări. b. Referitor la propunerea dvs. pentru finanțarea inițiativă/modernizării/extinderii Centrelor Naționale Olimpice de Pregătire a Juniorilor, a centrelor de pregătire sportive, pentru a analiza modul în care putem aborda eligibilitatea acestora în POR 2021/2027, vă rugăm să ne transmiteți o listă a acestor CNOP, proprietarii/propietarii infrastructurii și care sunt nevoile de finanțare ale acestor organizații. c. Acțiunile de tip "a doua șansă" care presupun programe de formare a preparatorilor sportivi, asistenți, personal administrativ fac parte din categoria activităților finanțate din Fondul Social European +, și pentru că, în cazul de față intervențiile vizează formarea profesională a adulților, considerăm că integrarea lor ar fi mai adecvată în PO Educație și Ocupare, Prioritatea 8 Consolidarea participării populației în procesul de învățare pe tot parcursul vieții pentru facilitarea tranzițiilor și a mobilității.</p>
1	6	AMR - Constantin Mitache Director General al AMR	<p>Prioritatea 1, Obiectivul specific - Dezvoltarea capacităților de cercetare și inovare și adoptarea tehnologiilor avansate-Introducerea a două acțiuni noi care vizează: • Crearea/dezvoltarea de centre publice de tip Muzeu de Știință / Centru de Știință și Cercetare • Procese educaționale inovatoare în structurile de tip Muzeu de Știință /Centru de Știință și Cercetare 2. Obiectivul specific - Fructificarea avantajelor digitalizării, în beneficiul cetățenilor, al companiilor și al guvernelor- Introducerea unei acțiuni noi care vizează: • Inovarea transportului public prin achiziționarea de autobuze autonome complet electrice; Prioritatea 3, Îmbunătățirea protecției naturii și a biodiversității, a infrastructurii verzi în mediul urban și reducerea poluării - Crearea/amenajarea pădurilor-parc (Converșia funcțională a pădurilor în păduri-parc); Prioritatea 3, Promovarea mobilității urbane multimodale sustenabile • Dezvoltarea facilităților de tip parking integrate cu infrastructurii pentru deplasări nemotorizate; 1. Renovarea clădirilor publice, inclusive a celor cu statut de monument istoric, și a clădirilor rezidențiale în vederea asigurării/îmbunătățirii eficienței energetice în funcție de potențialul de reducere a consumului, respectiv reducerea emisiilor de carbon, inclusiv consolidarea acestora în funcție de riscurile identificate. 2. Îmbunătățirea eficienței energetice, precum și reducerea emisiilor în sistemele de alimentare centralizate cu energie termică (SACET). 3. Investiții în crearea, modernizarea, reabilitarea extinderii și/sau reintregirea sistemelor de iluminat public performant și eficient energetic</p>	<p>Propunerile AMR sunt majoritatea incluse în cadrul POR Centru.</p>

versiune program (la care se referă observațiile)	nr. Crt	Partener	observații generale POR/ POR Centru	răspuns
1	7	Irina Colceru Cercetător Științific (Researcher) Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare în Turism	Pentru toate regiunile este necesar. - Restaurarea și punerea în valoare a patrimoniului cultural-istoric (iar muzeele nu au fonduri pentru muzee și cetăți), sugestie – ar fi utilă o finanțare distinctă pentru scop arheologic; - Valorificarea patrimoniului turistic natural și creșterea utilizării potențialului balnear, sugestie – este necesară finanțare distinctă pentru potențialii beneficiari publici și privați din domeniul balnear care are dubla abordare atât turistică ca și medicală; iar pentru partea medicală balneară o atenție mult mai mare trebuie dată utilizării specialiștilor medici în domeniul balnear cât și a rețelei medicale balneară (unde o entitate dintr-o localitate este proprietara unui complex balnear în alta localitate); - Îmbunătățirea accesibilității zonelor turistice – presupune transportul rutier, feroviar, aviatic, naval, cât și accesibilizarea acestora și conexiunile intermodale ex.: 1. Pana unde vli cu Bicicleta ca urcând în vagoane specializate pt biciclete sa ajungi în alta localitate în scop turistic; 2. Porturi turistice pt yahurti cu dotari specializate de unde sa poata fi utilizate servicii locale de transport rutier si feroviar pt turistii veniti cu yahurtul ce vor sa viziteze; 3. Servicii intermodale de transport pt turistii persoane cu nevoi speciale cat si destinati pt aceste persoane (plaje cu investitii speciale, s.a.); etc.. Toate acestea trebuie sa isi gaseasca sursa de finantare ca ele sa apara. - În privinta finantărilor pentru IMM-uri, pentru Domeniul de activitate (clasa CAEN) în care se realizează investiția (în conformitate cu Anexa 2 "Lista domeniilor de activitate eligibile" la ghid) până în prezent clasele CAEN ce privesc turismul în România sunt punctate la cea mai joasă diviziune "Intr-una din diviziunile 36-95 (cu excepția celor de la punctele a., b. și c.), sau clasa 8690, conform Anexei 2" cu baremul minim de 5 puncte, care este descurajant pentru cei din domeniu. Acest fapt nu plasează echitabil acest domeniu ce aduce un aport important al PIB la nivel național atât ca ramură principală cât și industria sa orizontală conexă dar și un important bazin pentru locuri de muncă. Domeniul nu este echivalent altor tipuri de servicii – nu poate fi în aceeași zonă cu serviciile de publicitate sau de consultanță fiind un domeniu cu mult mai complex chiar dacă are denumirea economică de servicii – acestea au o totală altă complexitate și reprezintă pe lângă agricultura al doilea pilon principal de dezvoltare economică. Sugestie – alocarea punctajelor superioare pentru acest sector economic ex. 16 puncte – clasa CAEN din turism cu toate sub-clasele dar și a corelațiilor din domeniul balnear. Totodată alocarea pentru acest domeniu a eligibilității costurilor și chiar a punctării superioare pentru introducerea achiziționării de aplicații inteligente în turism tip: Smart apps, Blockchain technologies, IoT, VR/AR/XR. În paralel identificarea unor soluții de salvare pentru a nu penaliza acele IMM-uri (din turism) care în mod evident au avut pierderi la nivel mondial nu numai în România, iar punctajele ce vor fi alocate sa nu penalizeze oferte bilaniere proaste ale anului 2020 în vitoarele cerințe de analiză financiară – cațutarea unor soluții de discriminare pozitivă ca și compensație. Si eventual eliminarea criteriului privind "Raportul dintre cuantumul finanțării nerambursabile solicitate și cifra de afaceri înregistrată în anul fiscal anterior depunerii cererii de finanțare" și rafinarea criteriilor similare. - La nivel județean, atenție trebuie acordată conexiunilor rutiere cu localitate unde se dorește sau unde este deja dezvoltat turismul rural, acele localități necesită atenție privind normativele cât și punțarea diferit deoarece sunt probleme mari în multe zone privind accesul autoarelor către aceste zone rurale turistice, plus dificulți de acces pentru persoane cu nevoi speciale.	În cadrul POR Centru sunt incluse investiții atât în domeniul patrimoniului cât și în domeniul turismului balnear. Abordarea POR Centru în ce privește dezvoltarea turismului este ca investițiile publice în domeniul turismului, patrimoniului, balnear vor fi susținute prin Axă 6 o Regiune atractivă, iar prin intermediul Axei 1, având în vedere ca strategia de specializare inteligentă a Regiunii are ca domenii de specializare turismul și industriile culturale creative va include și finanțări acordate firmelor din aceste domenii care sa completeze investițiile publice aferente Axei 6. Modalitățile de implementare și criteriile specifice de finanțare vor face obiectul ghidurilor de finanțare și în dezvoltarea acestora vor fi analizate toate propunerile partenerilor.
1	8	arh. Eugen Vaida, Președinte al Asociației Monumentum	Utilizarea adecvată a fondurilor europene destinate măsurii 6.O din POR 2021 - 2027 destinate intervențiilor privind salvarea patrimoniului cultural. Propunem ca o sumă minimă de 50 mil. euro din cei 200 mil. euro destinată acestui sector să fie utilizată pentru punerea în siguranță și conservarea preventivă a patrimoniului construit.	Finanțarea obiectivelor de patrimoniu are o pondere semnificativă în cadrul POR Centru, dezvoltarea turismului cultural fiind o prioritate la nivel regional.
1	9	Flavia Barna, UV Timisoara	* În cadrul instituțiilor de învățământ superior există structuri de cercetare fără personalitate juridică, ce dețin competențele și expertiza necesară pentru a implementa proiecte din cadrul POR, Axă Prioritară 1. O regiune competitivă prin inovare, digitalizare și întreprinderi dinamice, Obiectiv Specific FEDR: Dezvoltarea capacităților de cercetare și inovare și adoptarea tehnologiilor avansate, dar care nu au putea depune cereri de finanțare. În acest context, vă rugăm să includeți în categoria beneficiarilor. * În cazul POR, Axă Prioritară 2 - O regiune cu o rație Smart, Axă Prioritară 3 - O regiune cu o rație prietenoasă cu mediul vă rugăm să includeți în categoria beneficiarilor eligibili și instituțiile de învățământ superior, în mod distinct ca tip de categorie a instituțiilor publice. Instituțiile de învățământ superior nu sunt în administrarea UAU. * În cadrul sistemului de învățământ nu trebuie să se facă discriminare între diversele categorii de beneficiari (preșcolari, elevi și studenți) în cazul dezvoltării infrastructurii de tip tabere (POR, Axă Prioritară 7. O regiune atractivă, Obiectiv Specific FEDR: Favorizarea dezvoltării integrate sociale, economice și de mediu la nivel local și a patrimoniului cultural, turismului și securității în zonele urbane; și Obiectiv Specific FEDR: Favorizarea dezvoltării integrate sociale, economice și de mediu la nivel local și a patrimoniului cultural, turismului și securității în afara zonelor urbane). Astfel, în program trebuie să se prevadă și existența taberelor pentru studenți, respectiv a instituțiilor de învățământ superior ca beneficiari eligibili pentru a realiza și gestiona infrastructura de tip tabere pentru studenți. * În cazul POR, Axă Prioritară 7. O regiune atractivă, Obiectiv Specific FEDR: instituțiile de învățământ superior furnizează și servicii culturale, în mod direct sau prin parteneriate create cu mediul socio-economic, astfel încât considerăm utilă menționarea distinctă a instituțiilor de învățământ superior ca beneficiari eligibili pentru operațiuni de investiții în infrastructura din domeniul cultural, în mediul urban, respectiv îmbunătățirea mediului urban și conservarea, protecția și valorificarea durabilă a patrimoniului cultural și serviciilor culturale.	În cadrul templete de Program nu sunt incluse beneficiarii de proiecte, doar grupul țintă, beneficiarii proiectelor facând obiectul Ghidurilor de finanțare. Universitățile sunt luate în calcul ca potențialii beneficiari ai fondurilor în cadrul Axei prioritare 1 a POR Centru.
1	10	MAI Roxana Elena Mihal, comisar Șef de poliție	* propunem includerea în toate cele 8 documente, la secțiunea 2.A.3.1 /Intervenții ale fondului - Principalele grupuri țintă aferente obiectivului specific Promovarea eficienței energetice și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră, a sintagmei „autorități publice centrale și structuri teritoriale ale acestora care dețin clădiri publice în regiune” și eliminarea altor forme de referințe la acest grup țintă. *Informațiile nu sunt prezentate într-o manieră unitară și coerentă la nivelul celor 8 PO propuse, sens în care aș putea avea nevoie de informații suplimentare pentru a realiza o analiză comparativă. * propunem includerea în cele 8 PO, la tipurile de acțiuni/activități sprijinite în cadrul priorității referitoare la creșterea eficienței energetice și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră, a măsurilor de consolidare a clădirilor, în funcție de riscurile identificate * este necesară asigurarea eligibilității tuturor proiectelor care vizează eficiența energetică a clădirilor în cadrul procesului de evaluare și nu doar a celor identificate la momentul scrierii programelor operaționale *asigurarea eligibilității acțiunilor care vizează îmbunătățirea infrastructurii pentru punctele de trecere a frontierei.  referitor la POR Centru – la pag.56, includerea la principalele grupuri țintă a autorităților și instituțiilor publice, la pag.62 introducerea inclusiv de clădiri publice care aparțin instituțiilor din sistemul de ordine publică, apărare și siguranța națională, precum și autorități publice centrale și teritoriale cu clădiri publice la nivel regional; la pag.83 introducerea la autoritățile publice centrale și structurile teritoriale ale acestora	În versiunea 1 a POR Centru s-a introdus la grup ținta și clădiri publice de birouri sau alte clădiri similare acestora din mediul urban și rural, inclusiv clădiri publice care aparțin instituțiilor din sistemul de apărare, ordine publică și siguranță națională.
1	11	EPMC Consulting S.R.L. Simona Popescu / Manager de proiect	In POR 2021-2027 pentru regiunea Centru – propunem includerea investițiilor eligibile și "în afara zonelor urbane" nu doar "în zonele urbane".	In ce privește centrele de agrement / taberele școlare acestea sunt prevăzute a se finanța atât pentru zonele urbane, cât și în afara zonelor urbane la nivelul Regiunii Centru, se vor face modificările necesare.
1	12	Consiliul Județean Harghita, Borboly Csaba, Președinte	În sănătate se pot atrage fonduri pentru dezvoltarea de tehnologii medicale și instrumente digitale pentru a îmbunătăți detectarea, supravegherea și îngrijirea pacienților - de exemplu dispozitive pentru diagnosticarea mai rapidă, mai puțină și mai ușoară (inclusiv la distanță) și de noi tehnologii pentru protecția lucrătorilor din domeniul asistenței medicale	Sectorul Sănătate este parte a Strategiei de Specializare Inteligentă a Regiunii Centru ca sector de excelență și, ca atare, va avea acces la finanțare în cadrul POR 2021-2027 în cadrul Axei 1, aferent Obiectivului 1 de Politici O Europă mai inteligentă, Obiectivul specific a (i) Dezvoltarea capacităților de cercetare și inovare și adoptarea tehnologiilor avansate, unde propunerile dumneavoastră se regăesc, din perspectiva inovării. Completarea POR cu aceste precizări nu este necesară, pe de o parte deoarece accesul la finanțare fiind asigurat de cuprinderea sectorului în RIS3 Centru iar, pe de altă parte, atingerea unui asemenea nivel de amanunț în documentul de programare nu este recomandată datorită limitărilor pe care le impune formatul de document.
1	12	Consiliul Județean Harghita, Borboly Csaba, Președinte	Programul Smart Cities: Dezvoltarea unor tehnologii inteligente care oferă mai multe oportunități pentru mediul de afaceri și cetățean, beneficii care duc la îmbunătățirea calității vieții – o interacțiune mai ușoară și prietenoasă a oamenilor cu orașul, cu mediul și cu semeni bazate pe IT&C care aplicate la nivel local și regional, pot transforma comunitățile în orașe inteligente cu acces liber la produse și servicii de calitate, cu sisteme de sănătate și educație moderne și cu administrații publice transparente care guvernează pentru cetățean și împreună cu acesta.	Prin intervențiile propuse pe partea de smart cities se dorește în principiu ofinerea beneficiilor menționate de dumneavoastră. Vom analiza oportunitatea includerii în descrierea axei prioritare 2 dedicată digitalizării, a remarcilor transmise de dvs. cu privire la beneficiile aduse în viața comunității. Vă mai menționăm că în conformitate cu observațiile primite de Comisia Europeană - toate investițiile sprijinite vor trebui să fie inovative și să aibă ca rezultat noi servicii pentru cetățeni și întreprinderi și trebuie să se reflecte în indicatorii de rezultat corespunzători.
1	12	Consiliul Județean Harghita, Borboly Csaba, Președinte	Pot fi accesate fonduri prin programul Energie pentru: utilizarea surselor de energie regenerabile (RES), creșterea eficienței energetice (EE) în sectorul public și privat, creșterea și dezvoltarea în domeniul energetic, îmbunătățirea competențelor energetice în sectorul public și privat, creșterea accesului la electricitate pentru gospodăriile care nu sunt conectate la rețeaua generală de energie electrică respectiv Programul Fondului de Coeziune (FC) – este implicat în finanțarea proiectelor ce țin de mediu și folosirea unor surse regenerabile de energie, transport, infrastructură;	Prin obiectivul specific b (i). „Promovarea eficienței energetice și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră”, POR 2021-2027 Centru are în vedere sprijinirea acelor intervenții ce contribuie la creșterea eficienței energetice a fondului construit regional, promovarea utilizării surselor de energie regenerabile și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră. Creșterea eficienței energetice, promovarea utilizării E-SRE și dezvoltarea cooperării regionale în aceste sectoare sunt teme incluse în domeniul „Mediu construit sustenabil” din Strategia de Specializare Inteligentă a Regiunii Centru, astfel că, intervențiile ce vizează activități de cercetare și dezvoltare în domeniul energetic și după caz îmbunătățirea competențelor energetice în sectorul public și privat vor fi sprijinite prin intervențiile aferente obiectivului specific a (i) „Dezvoltarea capacităților de cercetare și inovare și adoptarea tehnologiilor avansate și competitivității IMM-urilor”. Facem precizarea că propunerile de investiții privind „creșterea accesului la electricitate pentru gospodăriile care nu sunt conectate la rețeaua generală de energie electrică” respectiv Programul Fondului de Coeziune (FC) – este implicat în finanțarea proiectelor ce țin de mediu și folosirea unor surse regenerabile de energie, transport, infrastructură” nu sunt eligibile în cadrul POR 2021-2027 și că acțiunile ce vizează dezvoltarea unor sisteme de rețele inteligente de energie soluții de stocare fac obiectul OS FEDR/FC (iii) Dezvoltarea de sisteme inteligente de energie, rețele și sto-care în afara TEN-E și vor fi sprijinite prin Programul Operațional Dezvoltare Durabilă. Versiunea draft a acestui pro-gram poate fi consultată accesând <a href="https://mfe.gov.ro/minister/perioda-de-programare/perioda-2021-2027/">https://mfe.gov.ro/minister/perioda-de-programare/perioda-2021-2027/</a>
1	12	Consiliul Județean Harghita, Borboly Csaba, Președinte	Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR) – are drept obiectiv consolidarea coeziunii economice și sociale la nivel european, prin corectarea dezechilibrilor apărute între diverse zone din spațiul european. Pentru acest fond, pot fi aplicate proiecte ce țin de creșterea competitivității IMM-urilor, dezvoltarea regională, cercetarea și dezvoltarea urbană durabilă;	Conectivitatea se referă la Obiectivul de politică 3 al UE referitor la o Europă mai conectată. În acest sens prin POR se vor finanta drumurile județene prioritare identificate la nivel regional care se conectează la rețeaua TEN-T și contribuie la dezvoltarea socio-economică a Regiunii Centru.
1	12	Consiliul Județean Harghita, Borboly Csaba, Președinte	Pentru domeniul Dezvoltare comunțară se pot inscrie proiecte care valorifica resursele, nevoile și oportunitățile existente în comunități pentru a contribui la soluționarea problemelor acestora, la creșterea nivelului de trai și la sprijinirea lor pe termen lung.	Axa 5 POR 2021-2027 finanțează doar proiecte de construcție/reabilitare/modernizare a infrastructurii educaționale precum și dotarea acestora pentru a răspunde nevoilor de competențe, calificări și specializări solicitate pe piața muncii. Dezvoltarea comunțară este abordată, dacă vizează domeniul social, în Programul Operațional Incluziune și Demnitate Socială prin instrumentul DLRC.
1	12	Consiliul Județean Harghita, Borboly Csaba, Președinte	Uniunea Europeană oferă fonduri pentru agroritism în mediul rural, ex. cu scopul de perfecționare a fermierilor în activitatea de agroturism și prelucrare a produselor alimentare, prelucrarea fructelor în gemuri, siropuri, marmelade, administrarea (furnizarea) alimentelor și bauturilor, obținerea diferitelor sortimente de pâine tradițională, pregătirea bufetului pentru micul dejun în cadrul unei ferme cu specific agroturistic, asigurarea serviciilor de calitate pentru oaspeți, vizitarea unor gospodării.	Intervențiile privind sprijinirea sectorului turismului și a investițiilor în restaurarea obiectivelor de patrimoniu din Regiunea Centru sunt complementare intervențiilor finanțate prin Planul Național Strategic. În acest sens, PNS oferă sprijin pentru agroturism în mediul rural, pentru perfecționarea fermierilor în activitatea de agroturism și asigurarea serviciilor de calitate pentru oaspeți, pentru prelucrarea produselor agricole pentru obținerea de alimente tradiționale consumate de turiști, pentru furnizarea de servicii tradiționale de divertisment pentru turiști în mediul rural, pentru restaurarea obiectivelor de patrimoniu de importanță locală etc.
1	12	Consiliul Județean Harghita, Borboly Csaba, Președinte	Beneficiarii eligibili sa nu fie limitat doar la IMM-uri. Sunt și firme cu multi angajati, sau care prin actionariat sunt considerate intreprinderi legate/partenere si în urma acestei legaturi nu se inaceardza în categorie de IMM, si care nu pot beneficia de finantari. Consideram ca ar trebui incluse în sfera beneficiarilor eligibili și întreprinderile mari.	Conform proiectelor de regulamente europene cu care operăm în această etapă de elaborare a Programului Operațional Regional 2021-2027, firmele mari sunt eligibile pentru finanțare doar în cadrul Obiectivului 1 de politici, și doar pentru proiecte care implică colaborarea cu IMM în activități de cercetare-dezvoltare-inovare (CDI). Prin Program, suntem obligați să respectăm prevederile regulamentelor europene. În ce ne privește, vom încerca să lărgim la maxim, în aceste limite, sfera beneficiarilor eligibili.
1	12	Consiliul Județean Harghita, Borboly Csaba, Președinte	Majoritatea obiectivelor de patrimoniu de importanță UNESCO sau național sunt situate în mediul rural. De asemenea, în mediul rural se găsesc importante resurse balneare, iar zona montană de la nivel regional este situată în mare parte în mediul rural. Regiunea Centru are un potențial semnificativ în câteva subdomenii de turism alternativ precum turismul gastronomic, turismul viticol, turismul de aventură etc. Susținerea formelor de turism tematice și a celor de turism alternativ (turism gastronomic, viticol, cicloturism, turism de aventură, turism artizanal/meșteșugăresc, turism religios, tabere școlare de pădure, turism balneoclimatic, tabere pentru persoane cu dizabilități) este una din măsurile propuse în cadrul POR Centru 2021-2027.	În cadrul POR Centru 2021-2027 figurează într-adevăr măsuri de impulsivare a activităților economice și artistice în conexiune cu dezvoltarea turismului local (artizanat, suveniruri locale, evenimente culturale) în cadrul priorității 5.3.3. Dezvoltarea activităților economice conexe turismului, dar, având în vedere specificul intervențiilor POR 2021-2027, acestea nu pot beneficia de sprijin în cadrul Axei 6. În acest sens, nu se justifică menționarea lor în această secțiune de justificare a intervențiilor POR 2021-2027. Menționăm că aceste activități economice vor putea beneficia de sprijin prin intermediul PNS. În ceea ce privește turismul religios, vă rugăm să detaliați intervențiile concrete pentru acest sector turistic care considerați că pot beneficia de sprijin prin intermediul POR 2021-2027. Referitor la taberele școlare, acestea vor putea beneficia de finanțare în cadrul Axei 5 a viitorului program și sunt fundamentate în cadrul axei respective. Turismul balneoclimatic este una dintre formele de turism tematic care beneficiază de sprijin în cadrul Axei 6, putând fi inclus în textul de la pag. 15.
1	12	Consiliul Județean Harghita, Borboly Csaba, Președinte	Priority 6 O regiune atractivă, sănătoasă prin egalitate de șanse No ERDF Less developed e (i) Favorizarea dezvoltării integrate sociale, economice și de mediu la nivel local și a patrimoniului cultural, turismului și securității în zonele urbane e (ii) Favorizarea dezvoltării integrate sociale, economice și de mediu la nivel local și a patrimoniului cultural, turismului și securității în afara zonelor urbane e (iii) Favorizarea dezvoltării integrate sociale, patrimoniului sportiv prin dezvoltarea infrastructurii sportive, și a infrastructurii de turism și recreere pentru persoane cu dizabilități, și (iii) Favorizarea dezvoltării integrate sociale, și patrimoniului religios prin dezvoltarea infrastructurii pentru un turism religios prin susținerea multiculturalității religioase al Regiunii Centru Acțiunile prevăzute ca intervenții pentru acest obiectiv specific sunt: - participarea IMM-urilor și organizațiilor CDI în structuri, parteneriate și programe de colaborare - sinergii cu programe similare din alte State Membre sau State Asociate - specializare inteligentă la nivel regional și inovare de produs, serviciu, de proces, organizațională și de model de afaceri în IMM-uri, inclusiv brevetare - Dezvoltarea infrastructurii proprii de CDI ale organizațiilor de CDI și companilor; - sprijinirea ecosistemului antreprenorial de inovare care favorizează crearea și maturizarea start-up/ spin-off în domeniul de specializare inteligentă; - Susținerea inovării deschise - Dezvoltarea parcurilor științifice și tehnologice și al incubatoarelor de afaceri inovative și destinate industriei creative - Automatizarea și digitalizarea producției și a celorlalte procese din gestionarea a firmelor - Dezvoltarea aplicațiilor/soluțiilor platforme on-line destinate producătorilor IMM-urilor locale, - Dezvoltarea parcurilor logistice, micro industriale de produse agraro-alimentare și prelucrarea fructelor de pădure - Dezvoltarea unor platforme on-line în domeniul prelucrării lemnului și al inovării și cercetării forestiere, - Finanțarea programelor de internship (inclusive pentru studenți) prin implicarea IMM-urilor și al Start-up-urilor - Promovarea soluțiilor inovatoare privind telemunca prin implicarea categoriilor defavorizate	Menționăm că tipurile de intervenții aferente Axei prioritare 6 se adresează Obiectivului de politică 5 al UE pentru perioada 2021-2027 care se referă la o Europă mai aproape de cetățeni și vor trebui să fie aferente unor strategii integrate de dezvoltare. Cele două obiective specifice menționate în această Axă – e (i) și e (ii) - sunt cele două obiective specifice aferente obiectivului de politică 5 al UE și care sunt menționate în cadrul propunerilor de Regulamente. Nu se pot include alte obiective specifice în Program. Obiectivele propuse de dumneavoastră – e (ii) și e (iii) sunt intervenții și obiective care pot fi integrate în cadrul obiectivelor specifice aferente obiectivului de politică 4 al UE – o Europă mai socială, obiective care sunt finanțate fie prin intermediul POR – Axă 5, fie prin Programul Operațional de Incluziune și Demnitate socială sau prin cel de Ocupare și Educație, versiunea 1 a acestor programe putând fi consultată aici - <a href="https://mfe.gov.ro/minister/perioda-de-programare/perioda-2021-2027/">https://mfe.gov.ro/minister/perioda-de-programare/perioda-2021-2027/</a> Infrastructura sportivă beneficiază de sprijin prin intermediul POR 2021-2027 în contextul finanțării unităților de învățământ care dețin astfel de infrastructuri în cadrul Axei 5. Infrastructura sportivă ar mai putea beneficia de sprijin în măsura în care aceasta se realizează în cadrul proiectelor de regenerare urbană. Turismul pentru persoanele cu dizabilități poate fi considerat parte a turismului balnear și balneoclimatic, fiind deja finanțat în cadrul Axei 6. În ceea ce privește turismul religios, vă rugăm să detaliați intervențiile concrete pentru acest sector turistic care considerați că pot beneficia de sprijin prin intermediul POR 2021-2027. Având în vedere aspectele menționate, considerăm că nu se justifică includerea în denumirea axei 6 a egalității de șanse, mai ales că acest principiu trebuie respectat implicit de fiecare proiect sau intervenție aferentă acestui program, nu doar de această axă.
1	12	Consiliul Județean Harghita, Borboly Csaba, Președinte	Acțiunile prevăzute ca intervenții pentru acest obiectiv specific sunt: - facilitarea investițiilor tehnologice în IMM-uri, inclusiv IoT, automatizare, robotică, inteligență artificială, customizare de masă, linii pilot, testare prototipuri, certificare produse / servicii, instruire pentru angajați – în sectoarele de specializare inteligentă - Tehnici avansate de manufacturare - investiții în active corporale și necorporale în legătura cu modernizarea industriilor pentru sectoarele de specializare inteligentă - Investiții în active corporale și necorporale în micrintreprinderi și IMM-uri, inclusiv scale-up - Design responsabil al produselor - Soluții de economie colaborativă în IMM și alte organizații susținerea proceselor de re- și de-manufacturing - crearea de lanțuri de valoare locale - structuri de sprijin pentru IMM (incubatoare, acceleraatoare, parcuri industriale, clustere) - facilitarea investițiilor tehnologice și sprijinirea creării infrastructurii pentru dezvoltarea de Hub-uri inovative, al centrelor de inovare în sectorul microbiologiei alimentare și nu numai.	Hub-urile digitale fac obiectul Axei prioritare 2 a Programului.



versiune program (la care se referă observațiile)	nr. Crt	Partener	observații generale POR/ POR Centru	răspuns
1	12	Consiliul Județean Harghita, Borboly Csaba, Președinte	Principalul grup țintă este reprezentat de companii din Regiunea Centru – microîntreprinderi, întreprinderi mici, întreprinderi mijocii, la care se pot adăuga, în anumite cazuri, și întreprinderi mari (pentru operațiuni selectate sau în parteneriat cu IMM-uri). La acestea se adaugă cluster-e și ONG-uri (în special pentru componenta de economie circulară), incubatoare de afaceri, Autorități Publice Locale, Universități, Centre de cercetare și Parteneriate între acestea.	O sa analizăm includerea acestora în Program sub forma de grup țintă, Potentialii beneficiari vor fi inclusi doar în cadrul Ghidurilor solicitantului.
1	12	Consiliul Județean Harghita, Borboly Csaba, Președinte	Regiunea Centru, spațiul urban și rural. Pentru spațiul rural va trebui avută în vedere evitarea suprapunerii cu obiectivele, acțiunile, măsurile, tipurile de beneficiari eligibili, activitățile și sectoarele eligibile care vor fi incluse în viitorul program finanțat din FEDR (exclusiv cele din Zona Metropolitană - zona de dezvoltare durabilă). Dacă ne dorim o Zona metropolitană cu o dezvoltare durabilă, toate localitățile/UAT-urile care le alcătuiesc aceste zone de dezvoltare, trebuie să aibă șanse egale la accesarea acestor fonduri	Spațiul rural aferent zonelor metropolitane și zonelor funcționale urbane sunt eligibile în cadrul POR 21-27 în măsura în care dezvoltarea acestor zone este tratată strategic și inclusă într-un document strategic aferent. Formularea acoperă inclusiv zonele menționate de dumneavoastră.
1	12	Consiliul Județean Harghita, Borboly Csaba, Președinte	Acțiunile din Prioritatea 2 – O regiune digitală prevăzută ca intervenții pentru acest obiectiv specific sunt: Operațiune 1 Comunități digitale pentru o regiune inteligentă cu trei suboperațiuni: a. sprijin pentru intervenții de tip smart-city, aplicabile municipiilor și orașelor pe baza abordărilor dezvoltării urbane durabile, și extinderea soluțiilor smart și către localitățile din Zona Metropolitană, inclusiv soluții intra- și interjudețene din cadrul Regiunii Centru. b. susținerea digitalizării serviciilor publice la nivel local, inclusiv securitate cibernetică, interoperabilitate pentru proiectele de digitalizare ale serviciilor publice la nivel local și județean; c. Platformă regională pilot de open innovation în domeniul smart-city – proiect strategic regional. d. sprijinirea dezvoltării transportului comun tip smart la nivel interjudețean cât și regional e. sprijinirea implementării soluțiilor de educare a populației în ceea ce privește smart city (educația adulților, educație în școli)	Vă informăm că extinderea soluțiilor de smart-city către localități din zona metropolitană este permisă. Astfel, intervenția este prevăzută în comunități, nefiind adresată doar localităților. Astfel, sunt eligibile și zone metropolitane și asocieri de localități. În privința transportului tip smart la nivel interjudețean/regional este nevoie de definirea și clarificarea conceptului. Este nevoie să se definească ce presupune și ce îl individualizează (senzori, alte elemente?). De asemenea, pentru sprijinirea acestui tip de activitate este nevoie de instituirea unui cadru instituțional care să implementeze proiecte la nivel de comunități interjudețene sau regionale. Vom analiza propunerea dvs. cu privire la educarea populației în ceea ce privește smart city.
1	12	Consiliul Județean Harghita, Borboly Csaba, Președinte	Text field [1 000] - Grupul țintă este format din următoarele categorii și persoane: - UAT la nivel local și județean - Angajații UAT, organizații private (antreprenori, ONG) pentru soluții de tip smart city, - Locuitorii din zonele care beneficiază de implementarea proiectelor, - Întreprinderi private din zonele care beneficiază de implementarea proiectelor, - Antreprenori interesați de dezvoltare în zonele beneficiare, - Incubatoare de afaceri, Asociații de Dezvoltare Intercomunitare, Asociații ale UAT-urilor și Asociații de Dezvoltare Intercomunitare create pentru administrarea Zonelor Metropolitane,	Vom analiza propunerea dumneavoastră privind includerea Incubatoarelor de afaceri, Asociațiilor de Dezvoltare Intercomunitare, Asociațiilor UAT-urilor și Asociațiilor de Dezvoltare Intercomunitare create pentru administrarea Zonelor Metropolitane în grupul țintă.
1	12	Consiliul Județean Harghita, Borboly Csaba, Președinte	Grupul țintă este format din următoarele categorii și persoane: - Angajații UAT, ai organizațiilor private (antreprenori, ONG) care sunt instruiți, - Organizațiile care susțin cursurile de formare, - Locuitorii din zonele care beneficiază de interacțiune cu personalul instruit, - Întreprinderi private din zonele care beneficiază de implementarea proiectelor de instruire de către administrațiile publice - Incubatoare de afaceri, Hub-uri, Asociații de Dezvoltare Intercomunitare care beneficiază de implementarea proiectelor de instruire de către administrațiile publice	Vom analiza propunerea dumneavoastră privind includerea incubatoarelor de afaceri, Hub-urilor, Asociațiilor de Dezvoltare Intercomunitare în grupul țintă.
1	12	Consiliul Județean Harghita, Borboly Csaba, Președinte	Operațiuni cu caracter orientativ: - sprijin în vederea asigurării/îmbunătățirii eficienței energetice a clădirilor rezidențiale din Regiunea Centru, inclusiv măsuri de consolidare structurală în funcție de nivelul de expunere și vulnerabilitate la riscurile identificate, proiecte de demonstrare și măsuri de sprijin ce contribuie la creșterea ponderii de surse regenerabile în consumul de energie al acestor clădiri; - sprijin în vederea asigurării/îmbunătățirii eficienței energetice a clădirilor publice din Regiunea Centru, inclusiv măsuri de consolidare structurală în funcție de nivelul de expunere și vulnerabilitate la riscurile identificate, proiecte de demonstrare și măsuri de sprijin ce contribuie la creșterea ponderii de surse regenerabile în consumul de energie al acestor clădiri. - intervenții ce vizează reabilitarea/modernizarea și reînnoirea sistemelor existente de iluminat, dezvoltarea unor sisteme de iluminat public performant și eficient energetic în Regiunea Centru, inclusiv dezvoltarea unor sisteme inteligente (smart grids) de distribuție și stocare a energiei electrice produse din surse locale de energie regenerabilă. - măsuri de sprijin a finanțării dezvoltării de agenții de dezvoltare pentru regenerare energetică - sprijinirea creării și dezvoltării parcurilor de energie regenerabilă și a microcentralelor hidroelectrice - măsuri de sprijinire a investițiilor privind crearea unor clădiri pasive.	• Vom analiza propunerile dumneavoastră privind includerea unor măsuri de sprijin pentru crearea unor clădiri de sprijin. Vă rugăm să ne transmiteți informații suplimentare pentru susținerea acestui tip de intervenție. • În ceea ce privește măsurile de sprijin și finanțare pentru dezvoltarea unor structuri dedicate RES (agenții pentru regenerare energetică), această propunere va fi analizată în vederea includerii în cadrul intervențiilor aferente OS a (i) „Dezvoltarea capacităților de cercetare și inovare și adoptarea tehnologiilor avansate”. • Sprijinirea creării și dezvoltării parcurilor de energie regenerabilă și a microcentralelor hidroelectrice nu sunt acțiuni ce pot fi finanțate prin POR 2021-2027. În plus condiția favorizantă privind producerea energiei din surse regenerabile nu a fost asumată de nici un minister de la nivel național, astfel fără îndeplinirea acesteia accesarea fondurilor europene pe acest domeniu nu se poate realiza.
1	12	Consiliul Județean Harghita, Borboly Csaba, Președinte	Principalele grupuri țintă pentru această prioritate sunt defalcate după cum urmează: a) pentru clădiri rezidențiale: • locuitorii din mediul urban și rural din zona metropolitană, asociațiile de proprietari, locatarii clădirilor rezidențiale, b) pentru clădiri publice: • utilizatorii clădirilor publice din mediul urban și rural; entități și instituții publice locale și centrale, autorități publice locale publice locale și centrale care au în proprietate clădiri publice cu diferite funcțiuni: administrative, educaționale, de sănătate, culturale, sociale, sportive, din sistemul de apărare, siguranță națională și ordine publică, etc., universități de stat, Asociații de Dezvoltare Intercomunitare și parteneriate între acestea; c) iluminat public performant și eficient energetic; • comunități din mediul urban și rural și Asociații de Dezvoltare Intercomunitare de la nivelul Regiunii Centru	• Vă facem cunoscut că vom actualiza informațiile cu privire la grupurile țintă pentru intervențiile dedicate creșterii eficienței energetice a clădirilor rezidențiale, prin adăugarea zonelor metropolitane și a zonelor urbane funcționale. Vă rugăm să ne transmiteți informații suplimentare privind necesitatea includerii Asociațiilor de Dezvoltare Intercomunitară în grupurile țintă pentru intervențiile ce vizează creșterea eficienței energetice a clădirilor publice și pentru iluminat public.
1	12	Consiliul Județean Harghita, Borboly Csaba, Președinte	Operațiuni cu caracter orientativ: - Dezvoltarea infrastructurii urbane curate: dezvoltarea unor culoare de mobilitate urbană durabilă infrastructurii pentru mersul cu bicicleta, amenajarea de zone pietonale, introducerea de sisteme de bikesharing, sisteme de monitorizare etc, inclusiv infrastructura de utilități existente aflată în proprietate publică. - Dezvoltarea infrastructurii pentru mersul cu bicicleta în afara localităților - Dezvoltarea și optimizarea transportului public prin investiții în material rulant și infrastructura de transportaferentă; - Dezvoltarea de infrastructură pentru combustibili alternativi; - Dezvoltarea sistemelor de management a mobilității urbane, cum ar fi sisteme de management trafic, aplicații de mobilitate, sisteme park & ride, etc.	Referitor la grupul țintă, aici ne referim la locuitorii din aceste zone urbane, grupul țintă nu poate fi o asociație sau un ADI.
1	12	Consiliul Județean Harghita, Borboly Csaba, Președinte	Principalele grupuri țintă pentru această prioritate sunt defalcate după cum urmează: - Orașe, Municipii, ZUF, ZM și Asociații de Dezvoltare Intercomunitare	In ceea ce privește propunerea de "Dezvoltare a infrastructurii pentru mersul cu bicicleta în afara localităților" va precizăm ca o astfel de acțiune este eligibilă doar în contextul în care PMUD este elaborat la nivel de ZUF sau ZM.
1	12	Consiliul Județean Harghita, Borboly Csaba, Președinte	În cadrul acestei priorități este vizată finanțarea următoarelor categorii de infrastructură: - legături rutiere secundare reabilitate și noi construite către rețeaua rutieră și nodurile TEN-T (drumuri județene, drumuri județene de interes turistic, drumuri expres, centuri ocolitoare cu statut de drum județean care asigură conectivitatea directă sau indirectă la rețeaua de bază TEN-T) care vor fi prioritizate la nivel regional în baza unei Hotărâri a CDR Centru. Pentru acest tip de intervenție se va aplica un apel necompetitiv pe bază de portofolii de proiecte prioritare. - soluții pentru decongestionarea/fluidizarea traficului (pasaje, extindere la 4 benzi, măsuri de siguranță) cu aplicanți UAT municipii reședință de județ, UAT - Consiliile Județene, Parteneriate. La acest tip de intervenție se vor implementa aceste soluții de decongestionare/fluidizare a traficului de la nivelul municipiilor reședință de județ (în cazul și al altor orașe) care sunt prioritizate în cadrul PMUD-urilor și care vor face obiectivului și apel competitiv. - heliporturi și aerodromuri pentru aparate de mici dimensiuni (destinate activităților ISU, turistice și de afaceri);	In cadrul acestei priorități se vor finanța drumurile județene prioritizate prin Hotărârea CDR Centru, în acest sens fiind adoptată o Hotărâre CDR. Aceste proiecte prioritare din Hotărârea CDR au și o validare din partea Biroului Implementare MasterPlan din cadrul Ministerului Transporturilor, pentru proiectele prioritare propuse. In ceea ce privește investițiile în infrastructura aeroportuară, va menționăm ca FEDR nu finanțează aceste tipuri de investiții, conform propunerii de regulament (ANEXA 1 Dimensiuni și coduri pentru tipurile de intervenție aferente FEDR, FSE și Fondului de coeziune – articolul 17 alineatul (5)) aceste tipuri de investiții (doar ITC, rutier, feroviar și naval, nu aeri)
1	12	Consiliul Județean Harghita, Borboly Csaba, Președinte	Tipuri de operațiuni: - Asigurarea accesului la serviciile de educație în unitățile școlare din Regiunea Centru prin: Îmbunătățirea accesului la serviciile de educație în zonele insuficient deservite, grupuri dezavantajate și în unitățile del nvățământ supraajlomerate, o mai bună utilizare a spațiilor, flexibilizarea spațiilor, astfel încât să poată fi realizată și adaptarea la situații precum cea generată de pandemia COVID 19, Creșterea capacității de școlare în învățământul antepreșcolar (creșe și grădinițe); Îmbunătățirea condițiilor de cazare și posibilităților de transport pentru elevi; - Creșterea calității, condițiilor de siguranță și funcționare în unitățile școlare din Regiune prin respectarea unor standarde minime pentru infrastructură și alinierea modului de proiectare a facilităților la principiile de învățare; adecvarea utilităților școlare, în care se includ sistemele de încălzire și de ventilație, canalizarea, colectarea deșeurilor și condițiile sanitare. - Îmbunătățirea calității și relevanței mediilor de învățare prin asigurarea unor medii de învățare de calitate care să sprijine procesul de învățare și stimularea dezvoltării competențelor solicitate pe piața forței de muncă sau a celor fundamentale pentru succesul în viață și în societate: asigurarea spațiilor necesare și dotărilor pentru bibliotecă școlare, laboratoare etc. - Introducerea și punerea în aplicare pentru toate nivelurile din învățământ preuniversitar – primar, gimnazial și liceal - a noilor programe școlare, mijloace educaționale specifice pentru elevii care aparțin minorităților naționale. - Sprijinirea activităților de facilitare a învățării limbii române, în vederea dezvoltării competențelor de comunicare în limba română în rândul elevilor minorităților naționale; - Dezvoltarea și extinderea sistemelor și platformelor digitale educaționale în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor. Realizarea unei platforme/aplicații cu materiale necesare predării/învățării limbii române în rândul elevilor minorităților naționale. - Dezvoltarea nivelului competențelor de comunicare în limbi străine a profesorilor prin sprijinire unor formări continue pentru cadrele didactice, care predau limba română (educatoare, învățători, profesori).	POR și PO Educație și Ocupare 2021-2027 vor fi complementare: POR va finanța investițiile în infrastructura educațională și dotări pentru asigurarea accesului egal la educație, pentru creșterea relevanței mediilor de învățare, creșterea siguranței elevilor și la conformarea cu standardele de funcționare în vigoare etc iar POED finanțează dezvoltarea programelor educaționale, a instrumentelor și metodelor de predare, adaptarea curriculumului la nevoile de competențe cerute pe piața muncii, crearea/adaptarea de platforme educaționale etc. Completările propuse de dvs. se regăsesc în obiectivele POED și pot fi identificate, într-o mare măsură, ca acțiuni și intervenții în Programul Operațional Educație și Ocupare 2021-2027 după cum urmează: 2.4. Prioritatea 4 - Creșterea calității ofertei de educație și formare profesională pentru asigurarea echității sistemului și o mai bună adaptare la dinamica pieței muncii și la provocările inovării și progresului tehnologic respectiv.
1	12	Consiliul Județean Harghita, Borboly Csaba, Președinte	Acțiunea 5.2 Creșterea gradului de participare la învățământul profesional și tehnic Tipuri de operațiuni: Intervențiile din cadrul acestei axe vizează creșterea gradului de participare la ÎPT prin asigurarea condițiilor și cadrului necesar dobândirii competențelor și calificărilor în acord cu cerințele pieței muncii. - Intervenții în infrastructura unităților școlare din ÎPT, inclusiv în sistem dual, care vizează creșterea standardelor sau conformarea cu standardele de funcționare în vigoare, adaptarea infrastructurii pentru accesul elevilor cu deficiențe/ nevoi speciale, investițiile vor viza pe lângă lucrările de modernizare/extindere/construcție și dotarea atelierele școlare cu echipamente didactice/aparatură pentru practica elevilor, dotarea l, laboratoarelor, bibliotecilor, sălilor și terenurilor de sport etc Îmbunătățirea condițiilor de cazare și posibilităților de transport pentru elevi; - Intervenții având ca scop crearea unei infrastructuri de unități școlare pentru cercetare și inovare în domeniul agricol și produse agro-alimentare din zonele de dezvoltare metropolitane (ZM); - Schimb de experiențe: organizarea călătoriilor/întâlnirilor și activităților tematice care contribuie la învățarea meseriei, respectiv la amplificarea cunoștințelor; - Achiziționarea de mașini și utilaje agricole pentru licee tehnologice și ferme educaționale; - Includerea unui criteriu de evaluare tehnică și financiară care să avengeze firmele care își propun să angajeze tineri din mediul rural sau din zonele rurale adiacente - Includerea posibilității finanțării activităților care vizează dezvoltarea spiritului antreprenorial în rândul tinerilor.	Referitor la Propunerile dvs. considerăm, la acest moment, că investițiile în infrastructura educațională, inclusiv dotarea atelierele școlare din unitățile de ÎPT sunt eligibile în POR 2021-2027, fără a fi condiționări în ceea ce privește profilul educațional. De asemenea, infrastructura și dotările realizate în scop educațional care servesc la creșterea calității formării și dobândirea de competențe cerute pe piața muncii sunt incluse în obiectivele Axei 5 POR 2021-2027. Infrastructura de C&I care nu este utilizată exclusiv în scop educațional poate face, mai degrabă, obiectul Axei 1. În acest sens sunt necesare mai multe precizări din partea dvs. pentru a încadra acțiunea într-una din axele POR 2021. Totodată este necesar ca în perioada următoare să stabilim, în ceea ce privește domeniul agricol și agroalimentar, complementaritatea cu Planul Național Strategic PAC 2021-2027 având în vedere faptul că unitățile de învățământ secundar superior cu profil agricol, din mediul rural, au fost finanțate în actuala perioadă de programare din PNDR și se intenționează continuarea acestei finanțări din PNS. Propunerile dvs. referitoare la facilitarea ocupării tinerilor în companii are aplicabilitate în cazul intervențiilor care se adresează companiilor: Axa 1 a POR, programe de dezvoltare a spiritului antreprenorial pentru tineri vor fi finanțate din POED, Prioritatea 1 - Valorificarea potențialului tinerilor pe piața muncii
1	12	Consiliul Județean Harghita, Borboly Csaba, Președinte	Acțiunea 5.3 Creșterea relevanței învățământului terțiar Tipuri de operațiuni: Intervențiile vizate în această prioritate vor duce la consolidarea poziției universităților din Regiune ca furnizori de cunoaștere și competențe în sprijinul economiei regionale. - intervenții asupra infrastructurii educaționale din învățământul terțiar pentru aducerea bazei materiale și a dotărilor la standarde comparabile cu universitățile din Europa, în acord cu nevoile de specializare inteligentă și competențele cerute pe piața regională. - intervenții pentru asigurarea infrastructurii educaționale și dotările specifice în unitățile de învățământ din zonele defavorizate în ceea ce privește meșteșugurile tradiționale și de artizanat. - crearea condițiilor pentru atragerea de noi studenți (din mediul rural sau din alte localități sau județe), prin asigurarea condițiilor de cazare și alte facilități care sunt complementare actului educațional (săli de sport, terenuri de sport), precum și prin accesibilitatea infrastructurii pentru persoanele cu dizabilități;	Acțiunea 5.3 Creșterea relevanței învățământului terțiar finanțează investiții în infrastructura educațională a unităților de învățământ terțiar (universitar) precum și dotări relevante în procesul educațional, indiferent de localizarea acestora (urban/rural), propunerea dvs. vizează, mai degrabă ÎPT sau vocațional: Acțiunea 5.2. Investiții în infrastructură și dotări în instituțiile de învățământ trebuie să fie în acord cu calificările și profilul educațional al școlii și relevante pentru nevoile pieței muncii.
1	12	Consiliul Județean Harghita, Borboly Csaba, Președinte	Teritoriul vizat de aceste intervenții este Regiunea Centru, România, cu zona urbană și rurală aferentă unităților administrativ teritoriale componente și Zonelor de dezvoltare Metropolitane.	Zonelor de dezvoltare metropolitane sunt incluse în formularea făcută, nu este necesară o precizare separată a acestui aspect
1	12	Consiliul Județean Harghita, Borboly Csaba, Președinte	Centrelor de agrement sunt structuri fără personalitate juridică care fac parte din patrimoniul destinat activității de tineret conform art. 30 alin (1) al Legii Tinerilor nr. 350/2006 cu modificările și completările în vigoare. Ținând cont de apartenența lor la domeniul public, centrelor de agrement sunt inalienabile, imprescriptibile și inesezabile, putând fi date în administrare, concesionate sau închiriate în conformitate cu art. 861 cod civil. De asemenea, ținând cont de faptul că destinația lor este stabilită prin Legea Tinerilor nr. 350/2006 cu modificările și completările în vigoare, indiferent de modul în care proprietatea asupra centrelor de agrement este administrată, ele trebuie să își păstreze destinația pentru organizarea activităților de tineret pentru copii și tineri (turism pentru tineret). - Centre multidisplinare pentru tineret, cele aflate în structura școlilor / cluburilor sportive printru tineret, sau al U.A.T.-urilor.	Finanțarea centrelor multidisciplinare, se va putea realiza în cadrul Axei 5. O regiune Educată, dacă acestea aparțin școlilor și sunt utilizate în scop educațional pentru elevii aparținând școlii respective. Referitor la finanțarea centrelor de agrement, Scopul acestei acțiuni este să asigure o mai bună integrare în sistemul educațional, societate și, ulterior, pe piața muncii, pentru copiii și tinerii din grupuri dezavantajate, din regiunea Centru, prin facilitarea accesului și îmbunătățirea condițiilor de cazare și a ofertei de programe / activități de educație nonformală și formală în structurile care găzduiesc programele de tip "tabere sociale și tabere pentru preșcolari, elevi și studenți cu handicap" aflate în structura Ministerului Tineretului și Sportului, structură abilitată la nivel național cu organizarea acestor categorii de activități. Vom analiza, împreună cu dvs., în ce măsură există la nivel local și județean astfel de structuri, compatibile cu scopurile și obiectivele POR, pentru a le include în lista de organizații eligibile.
1	12	Consiliul Județean Harghita, Borboly Csaba, Președinte	Scopul acestor intervenții este de a contribui la creșterea incluziunii socio-profesionale a copiilor și tinerilor aflați în risc de sărăcie și excluziune socială, a copiilor și tinerilor cu nevoi speciale prin creșterea accesului la servicii de calitate și programe de educație formală și non-formală acordate în centrele de agrement. - Sprijinirea intervențiilor în infrastructurile edilitare (de apă potabilă, apă uzată, electricitate etc.) și a drumurilor de acces către aceste centre.	Vom analiza posibilitatea includerii unor astfel de tipuri de investiții, având în vedere necesitatea corelării acestor investiții cu cele din celelalte programe și justificarea din punctul de vedere al obiectivelor specifice aferente obiectivelor europene și indicatorilor propuși de realizare.
1	12	Consiliul Județean Harghita, Borboly Csaba, Președinte	Teritoriul vizat de aceste intervenții este Regiunea Centru, România, cu zona urbană și rurală aferentă unităților administrativ teritoriale componente, Zone de dezvoltare Metropolitane; Beneficiari eligibili : U.A.T. -le, Cluburile sportive, Școlile cu profil sportiv, parteneriatele între acestea, Agenții de Dezvoltare Intercomunitare.	Zonelor de dezvoltare metropolitane sunt incluse în formularea făcută, nu este necesară o precizare separată a acestui aspect. În cadrul Programului nu sunt menționați beneficiarii eligibili, doar grupul țintă, beneficiarii eligibili vor fi trecuți în cadrul Ghidurilor solicitantului.

versiune program (la care se referă observațiile)	nr. Crt	Partener	observații generale POR/ POR Centru	răspuns
1	12	Consiliul Județean Harghita, Borboly Csaba, Președinte	<p>Investițiile prevăzute în cadrul acestui obiectiv specific continuă intervențiile finanțate în perioadele anterioare de programare și vizează următoarele tipuri de acțiuni:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Conservarea, protecția și valorificarea durabilă a patrimoniului cultural și natural;</li> <li>- Îmbunătățirea infrastructurii de turism, în special în zone care dispun de un potențial turistic valoros;</li> <li>- Dezvoltarea turismului balnear, balneoclimateric și de agrement;</li> <li>- Promovarea unor nise turistice inovative;</li> <li>- Îmbunătățirea accesului către resursele și obiectivele turistice (ca activitate complementară celorlalte);</li> <li>- Dezvoltarea infrastructurilor integrate cu rol în administrare, protecție, informare și exploatare turistică sustenabilă;</li> <li>- Investiții în infrastructura din domeniul cultural</li> <li>- Dezvoltare urbană integrată</li> <li>- Reabilitarea, construirea și extinderea dfe spații de cazare și de tratament balneoclimateric;</li> <li>- Realizarea, construcția de centre, parcuri tematice cu scopul conservării și promovării tradițiilor religioase, produselor artizanale și meșteșugărești locale;</li> <li>- Sprijinirea realizării infrastructurilor de tip via ferrata și a mijloacelor de transport al persoanelor pe cablu de diferite categorii (construcția de ascensoare - telescaune - ar contribui foarte mult la dezvoltarea turistică pe plan regional și național);</li> <li>- Reabilitarea și promovarea parcurilor tematice (punerea în valoare) – având în vedere complexitatea și numărul mare al habitatelor din județ este absolut necesar construirea centrelor de vizitare, dezvoltarea parcurilor tematice, care au capacitatea de a prezenta mediul înconjurător. Conceptul de parcuri tematice se bazează pe un subiect principal în jurul căruia se construiesc toate atracțiile. Interesul căștelor este susținut de tot ceea ce li face să se întoarcă din nou în par și face posibilă crearea unei atmosfere unificate în parc. În acest moment infrastructura turistică de acest tip este de negăsit în județ, cu dezvoltarea acestui sector vom fi capabili de a prezenta în detaliu și amploarea resurselor naturale din județ.</li> <li>- construcția rețelei de trasee pentru cicliști</li> <li>- dezvoltarea turismului religios</li> <li>- Construcția sau dezvoltarea unor centre, parcuri tematice care prezintă tradițiile și produsele locale - ateliere de experiență gastronomică, infrastructură care prezintă activitatea ciobanilor, construirea punctelor de belvedere etc.</li> <li>- Sprijinirea realizării și modernizării rețelelor edilitare și de acces către aceste obiective.</li> </ul>	<p>Reabilitarea, construirea și extinderea de spații de cazare nu poate fi sprijinită în cadrul Axei 6; Finanțarea infrastructurii de tratament balneoclimateric este o operațiune care va fi adăugată în cadrul Axei 6 la propunerea dumneavoastră;</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Realizarea de centre în scopul promovării produselor artizanale și meșteșugărești locale, ateliere de experiență gastronomică, infrastructuri care prezintă activitatea ciobanilor nu pot fi sprijinite în cadrul acestei axe, fiind vorba de activități comerciale, care nu sunt finanțate prin intermediul POR;</li> <li>- Realizarea infrastructurii de tip via ferrata, construirea punctelor de belvedere și a mijloacelor de transport al persoanelor pe cablu de diferite categorii ar putea beneficia de sprijin în cadrul acestei Axe în măsura în care intervențiile de acest gen sunt fundamentate de strategii teritoriale și pot atrage un număr important de turiști. În acest sens, vom analiza propunerea dumneavoastră din perspectiva Axei 6;</li> <li>- Reabilitarea și promovarea parcurilor tematice se bazează pe sprijin în cadrul acestei Axe în măsura în care intervențiile de acest gen sunt fundamentate de strategii teritoriale și pot atrage un număr important de turiști. Vă atragem atenția că acest tip de investiții intră în categoria celor care fac obiectul ajutorului de stat. De asemenea astfel de investiții pot fi finanțate și în domeniul privat pentru IMM-uri prin intermediul Axei prioritare 1. Turismul fiind un domeniu de specializare inteligentă regional.</li> <li>- Construcția rețelei de trasee pentru cicliști este o intervenție deja inclusă în cadrul Axei 6, dar va fi inclusă ca urmare a propunerii dumneavoastră și la primul obiectiv specific;</li> <li>- Dezvoltarea turismului religios necesită o detaliere, din perspectiva intervențiilor concrete la care vă referiți;</li> <li>- Sprijinirea extinderii și modernizării căilor de acces către aceste obiective va putea beneficia de sprijin în cadrul Axei 6 doar în măsura în care reprezintă o activitate complementară celorlalte intervenții.</li> </ul>
1	12	Consiliul Județean Harghita, Borboly Csaba, Președinte	<p>Investițiile prevăzute în cadrul acestui obiectiv specific continuă intervențiile finanțate în perioadele anterioare de programare și vizează următoarele tipuri de acțiuni:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Conservarea, protecția și valorificarea durabilă a patrimoniului cultural, natural, religios și meșteșugărești tradiționale</li> <li>- Îmbunătățirea infrastructurii de turism, în special în zone care dispun de un potențial turistic valoros;</li> <li>- Dezvoltarea turismului balnear, balneoclimateric și de agrement;</li> <li>- Promovarea unor nise turistice inovative;</li> <li>- Promovarea și dezvoltarea de piste de biciclete pentru cicloturism</li> <li>- Îmbunătățirea accesului către resursele și obiectivele turistice (ca activitate complementară celorlalte);</li> <li>- Dezvoltarea infrastructurilor integrate cu rol în administrare, protecție, informare și exploatare turistică sustenabilă.</li> <li>- Dezvoltarea rețetelor edilitare și al infrastructurii de utilități pentru asigurarea dezvoltării durabile al obiectivelor turistice culturale, de tratament, de agrement și de promovare al valorilor locale meșteșugărești și artizanale.</li> </ul>	<p>Patrimoniul religios beneficiază de sprijin prin intermediul Axei 6 în măsura în care intervențiile de acest gen sunt fundamentate de strategii teritoriale și pot atrage un număr important de turiști;</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Îmbunătățirea infrastructurii de turism se referă inclusiv la conservarea și valorificarea patrimoniului natural;</li> <li>- Finanțarea infrastructurii de tratament balneoclimateric este o operațiune care va fi adăugată în cadrul Axei 6 la propunerea dumneavoastră;</li> <li>- Sprijinirea extinderii și modernizării căilor de acces către aceste obiective va putea beneficia de sprijin în cadrul Axei 6 doar în măsura în care reprezintă o activitate complementară celorlalte intervenții.</li> <li>- dezvoltarea rețelelor edilitare și a infrastructurii de utilități sunt aferente obiectivului de politica 2 al UE și sunt finanțate prin intermediul Programului de Dezvoltare Durabilă. În cadrul observațiilor primite de CE pe aceasta versiune a POR s-a primit și aceea conform careia prin POR nu se pot finansa utilități și rețele edilitare.</li> </ul>
1	13	Comuna Biertan	Propunere: introducerea la finanțare, ca linie distinctă, a siturilor UNESCO pentru a putea fi finanțat integral tot ceea ce cuprinde spațiul public, de la îngroparea rețetelor electrice, internet, TV, la rețele de apă, canalizare menajeră, pluvială, spațiu verde, mobilier stradal, la infrastructura rutieră, pietonală, prin pavar, piatră de râu, precum și restaurarea, protecția, consolidarea și conservarea imobilelor din situ UNESCO, indiferent de proprietar, fie el public sau privat.	<p>Din analiza propunerilor dumneavoastră la structura propusă pentru POR 2021-2027 vă comunicăm următoarele:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>Investițiile în mediul rural sunt incluse în cadrul Axei prioritare 7 - O regiune cu turism sustenabil, atât investițiile în infrastructura de turism cât și în patrimoniul cultural fiind promovate la finanțare în cadrul acestei axe prioritare.</li> <li>Precizăm că pe lângă intervențiile prevăzute prin POR, mediul rural va beneficia de investiții substanțiale prin Planul Național Strategic 2021-2027, sau prin intermediul Planului Național de Relansare și Reziliență. Astfel, pe măsură ce și aceste programe vor fi definite va fi necesar să corelam investițiile pentru a evita suprapunerile de alocare a fondurilor de dezvoltare rurală.</li> <li>În această variantă a Programului nu sunt prevăzute finanțări dedicate pentru siturile UNESCO deoarece acestea sunt integrate la investițiile pentru patrimoniul cultural, astfel obiectivele de patrimoniul UNESCO din mediul rural vor fi finanțate în cadrul Axei prioritare 7 - O regiune cu turism sustenabil. Detali privind modalitatea de finanțare și criteriile de eligibilitate vor fi incluse în Ghidurile solicitantului și alte documente complementare.</li> <li>Investițiile dorite de dumneavoastră în ceea ce privește infrastructura edilitară, nu au fost acceptate de către reprezentanții CE (punct de vedere expus în cadrul negocierilor purtate) dar fac obiectul intervențiilor prin FEADR și vor fi finanțate prin Planul Național Strategic 2021-2027, sau chiar prin intermediul Planului Național de Relansare și Reziliență, unde un proiect integrat precum cel propus de dumneavoastră ar putea fi finanțat.</li> </ol>
1	14	Consiliul Județean Covasna	<p><b>1.</b> La Axia prioritară 2 – O regiune digitală, Obiectivul specific: Fructificarea avantajelor digitalizării în beneficiul cetățenilor, al companiilor, organizațiilor de cercetare și al autorităților publice la categorii de beneficiari să fie incluse și UAT-urile din zona rurală. Propunerea noastră se bazează pe faptul că Județul Covasna este un județ preponderent rural și UAT din mediul rural asigură servicii publice, astfel solicităm ca digitalizarea serviciilor publice să acopere și aceste zone.</p> <p><b>2.</b> La Axia prioritară 6 – O regiune educată – Obiectivul specific: Îmbunătățirea accesului la servicii de calitate și favorabile incluziunii în educație, formarea și învățarea pe tot parcursul vieții prin dezvoltarea infrastructurii, la Acțiunea 2, Tipurile de operațiuni să se modifice astfel: „Creșterea gradului de participare la învățământul profesional, tehnic și formarea profesională a adulților”.</p> <p>În locul de operațiuni să se modifice astfel: „Intervenții în infrastructura unităților școlare din IPT, inclusiv în sistem dual și formare profesională a adulților, care vizează creșterea standardelor sau conformarea cu standardele de funcționare în vigoare, adaptarea infrastructurii pentru acces elevilor cu deficiențe/ nevoi speciale, investițiile vor viza pe lângă lucrările de modernizare/extindere/construcție și dotarea atelierelor școlare cu echipamente didactice/aparatul pentru practica elevilor, dotarea laboratoarelor, bibliotecilor, sălilor și terenurilor de sport etc împreună cu condițiile de cazare și posibilităților de transport pentru elevi.”</p>	<p>Din analiza propunerilor dumneavoastră la structura propusă pentru POR 2021-2027 vă comunicăm următoarele:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>În actuala versiune a POR Centru 2021-2027, în cadrul Axei prioritare 2 O regiune digitală, subproiectul Smart City va fi accesibil și unităților administrativ-teritoriale din mediul rural aferent Zonelor Urbane Funcționale și Zonelor Metropolitane, incluse în SIDU. În ce privește extinderea acestor operațiuni – sprijin pentru intervențiile de tip Smart City și susținerea digitalizării serviciilor publice la nivel local – spre unitățile administrativ-teritoriale din mediul rural exterior Zonelor Urbane Funcționale și Zonelor Metropolitane, vom examina această posibilitate ținând cont de următoarele aspecte:</li> <li>O Versiunea finală a regulamentelor europene aplicabile FEDR.</li> <li>O Necesitatea de a delimita intervențiile prin POR Centru de intervențiile similare susținute prin Planul Național de Reconstrucție și Reziliență și Programul Operațional Creștere Inteligentă, Digitalizare și Instrumente Financiare (POCIDIF) în condițiile în care ambele programe abordează consistent verticala de Digitalizare.</li> <li>O Necesitatea de a evita suprapunerile cu Planul Național Strategic (PNS 2021-2027), alături în curs de elaborare, prin care este programată alocarea fondurilor de dezvoltare rurală.</li> <li>O Nu în ultimul rând, capacitatea unităților administrativ-teritoriale din mediul rural de a elabora și implementa strategii de dezvoltare locale, cu implicarea comunităților locale și prin care se identifică și se prioritizează proiectele aferente acestor strategii.</li> <li>O În ceea ce privește cea de a doua observație, vă precizăm că ADR Centru, în calitate de Organism Intermediar pentru POR 2014-2020 și Autoritate de Management pentru POR 2014-2027 se implică în mod constant în găsirea de soluții pentru îmbunătățirea infrastructurii educaționale din unitățile școlare/de învățământ și creșterea calității actului educațional. Astfel, prin obiectivul specific d(ii) al Obiectivului de politică 4 pe care l-am abordat în POR 2021-2027 se vizează finanțarea de investiții în infrastructura educațională din învățământul timpuriu, obligatoriu, profesional, tehnic și terțiar.</li> <li>Vă precizăm că Programul Operațional Regional și Programul Operațional Educație și Ocupare (POEO) sunt complementare, iar în construcția acestora trebuie să se asigure evitarea suprapunerilor între intervențiile finanțate.</li> <li>În urma consultării versiunii din octombrie 2020 a POEO, am identificat în cadrul acestui document, Prioritatea 9 - Consolidarea participării populației în procesul de învățare pe tot parcursul vieții pentru facilitarea tranzițiilor și a mobilității (prioritate comună Educație/Ocupare), (iv) Îmbunătățirea calității, eficienței și a relevanței sistemului de educație și formare pentru piața muncii, pentru a sprijini dobândirea de competențe cheie, inclusiv a competențelor digitale, 9.vi.2. Extinderea și diversificarea oportunităților/ ofertei de participare la învățare pe tot parcursul vieții. Astfel prin această prioritate se dorște:       <ul style="list-style-type: none"> <li>o sprijinirea înființării și funcționării centrelor comunitare de învățare permanentă (CCIP), inclusiv prin asigurarea resurselor umane și a resurselor materiale necesare, care să răspundă nevoilor de formare identificate la nivelul comunităților și continuarea interesării companiilor în sprijinirea înrolării angajaților în asemenea programe;</li> <li>o sprijinirea parteneriatelor între furnizori de formare (din învățământul secundar și terțiar) și reprezentanți ai mediului de afaceri pentru dezvoltare și implementarea unor programe de formare continuă (în special în domeniile de specializare inteligentă) care să răspundă nevoilor de competențe identificate la nivelul sectoarelor economice; acțiunea poate să includă și autorizarea unităților de învățământ și a instituțiilor de învățământ superior ca centre de evaluare și certificare a competențelor formate obținute pe alte căi decât cele formale.</li> </ul> </li> </ol>
1	15	Consiliul Județean Sibiu	<p>Axa prioritară 7 - O regiune mai atractivă</p> <p>Propunem includerea în cadrul acestei axe a investițiilor în mediul rural. Sunt multe obiective de patrimoniu de o importanță deosebită în mediul rural, precum siturile UNESCO sau obiective aflate în proprietatea UAT Județ dar localitate în mediul rural.</p> <p>Totodată, în domeniul turismului trebuie finanțate și investiții în mediul rural. Există stațiuni care aparțin UAT-urilor din mediul rural.</p> <p>În cadrul priorităților de mai jos, propunem introducerea următoarelor:</p> <p>La prioritatea 2 O regiune digitală</p> <p>a) i) Fructificarea avantajelor digitalizării, în beneficiul cetățenilor, al companiilor, organizațiilor de cercetare și al autorităților publice</p> <p>*sprijin pentru intervenții de tip smart-village, aplicabile comunelor și satelor pe baza abilității acestor localități durabile;</p> <p>*instalare de echipamente Wi-Fi în spații publice (în sat,comun/loras) pentru conectivitate Wi-Fi gratuită</p> <p>*Servicii de înregistrare sistematică a imobilelor în Sistemul Integrat de Cadastru și Carte Funciară</p> <p>*Digitalizarea instituțiilor prin platforme online, depunere documente online, coduri QR, comunicare eficientă cu cetățenii</p> <p>La prioritatea 3 O regiune cu comunități prietenoase cu mediul</p> <p>b) i) Promovarea eficienței energetice și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră</p> <p>*sprijin în vederea asigurării/îmbunătățirii eficienței energetice și creșterea performanței energetice a instituțiilor culturale, a muzeelor în aer liber, a spațiilor expoziționale prin măsuri de sprijin ce contribuie la creșterea ponderii de surse regenerabile în consumul de energie al acestora prin îmbunătățirea sistemelor de iluminat existente, prin crearea, înlocuirea sau extinderea/modernizarea sistemelor de iluminat clasic, a sistemelor de iluminat decorativ cu sisteme eficiente energetice - lampi solare, lampi solare cu panouri fotovoltaice, panouri fotovoltaice, panouri solare etc.;</p> <p>b (iv) Îmbunătățirea protecției naturii și a biodiversității, a infrastructurii verzi în mediul urban și mediul rural, reducerea poluării</p> <p>*îmbunătățirea/inflaxare și amenajare spații verzi</p> <p>La prioritatea 4 - O regiune cu surse dezvoltând mobilitatea urbană durabilă</p> <p>b (iv) Promovarea mobilității urbane multimodale sustenabile, ca parte a tranziției către o economie cu zero carbon</p> <p>Operațiuni orientate:</p> <p>Reformulat astfel încât să se poată achiziționa la nivel de județ, de ex. autobuze școlare electrice (electrice, CNG, hidrogen) și vehicule ecologice pentru instituții publice (primării, instituții culturale, consilii județene, spitale, centre sportive, instituții de învățământ, instituții sociale, etc.)</p> <p>La prioritatea 6 - O regiune educată</p> <p>d (ii) Îmbunătățirea accesului la servicii de calitate și favorabile incluziunii în educație, formarea și învățarea pe tot parcursul vieții prin dezvoltarea infrastructurii</p> <p>*intervenții în construirea, extinderea, modernizarea și dotarea centrelor educaționale nonformale – respectiv Palatul copiilor (Educație prin participare la cursuri gratuite în domenii artistice, culturale, tehnic științifice și sportive pentru dezvoltarea aptitudinilor la elevii din învățământul obligatoriu.)</p> <p>e) Favorizarea dezvoltării integrate sociale, economice și de mediu la nivel local, județean și a patrimoniului cultural, turismului și securității în zonele urbane și județene; pentru a putea depune și proiecte integrate la nivelul județelor, cum ar fi construirea/reabilitarea și dotarea centrelor/baze sportive, construirea/reabilitarea/extinderea/modernizarea dotarea instituțiilor culturale (inclusiv pentru Școala populară de artă și meserii, Palatul copiilor, centre de zi, case de tip familial pentru copii din centrele de plasament, construire/reabilitare/extindere și dotarea, terenuri de sport, casă de cultură, dispensare/centre medicale, amenajare spații verzi/loc de joacă/săli de sport, construire și dotarea cluburilor culturale, amenajare baze de tenc, amenajare parc industrial, revitalizare și regenerare urbana zona rezidențială – cartiere, centru comunitar integrat, etc.</p>	<p>Din analiza observațiilor dumneavoastră la structura propusă pentru POR 2021-2027 vă comunicăm următoarele:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>Investițiile în mediul rural sunt incluse în cadrul Axei prioritare 7 - O regiune cu turism sustenabil, atât investițiile în infrastructura de turism, cât și în patrimoniul cultural fiind promovate la finanțare în cadrul acestei axe prioritare.</li> <li>Referitor la Axia prioritară 7 - O regiune digitală, obiectivul specific d(ii) Fructificarea avantajelor digitalizării, în beneficiul cetățenilor, al companiilor, organizațiilor de cercetare și al autorităților publice în care propunem mai multe intervenții vă precizăm că subproiectul Smart City va fi accesibil și unităților administrativ-teritoriale din mediul rural aferent Zonelor Urbane Funcționale și Zonelor Metropolitane, incluse în SIDU. În ce privește extinderea acestor operațiuni – sprijin pentru intervențiile de tip Smart City și susținerea digitalizării serviciilor publice la nivel local – spre unitățile administrativ-teritoriale din mediul rural exterior Zonelor Urbane Funcționale și Zonelor Metropolitane, vom examina această posibilitate ținând cont de următoarele aspecte:</li> <li>O Versiunea finală a regulamentelor europene aplicabile FEDR.</li> <li>O Necesitatea de a delimita intervențiile prin POR Centru de intervențiile similare susținute prin Planul Național de Reconstrucție și Reziliență și Programul Operațional Creștere Inteligentă, Digitalizare și Instrumente Financiare (POCIDIF) în condițiile în care ambele programe abordează consistent verticala de Digitalizare.</li> <li>O Nu în ultimul rând, capacitatea unităților administrativ-teritoriale din mediul rural de a elabora și implementa strategii de dezvoltare locale, cu implicarea comunităților locale și prin care se identifică și se prioritizează proiectele aferente acestor strategii.</li> </ol> <p>Astfel, referitor la propunerea dumneavoastră de intervenții facem următoarele precizări:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>Instalarea de echipamente Wi-Fi în spații publice (în sat/comun/loras) pentru conectivitate Wi-Fi gratuită - va va tine cont de aceasta necesitate și va fi adresată astfel încât să nu aibe o suprapunere cu intervențiile prevăzute de Programul Operațional Creștere Inteligentă, Digitalizare și Instrumente Financiare (POCIDIF), coordonat de Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene</li> <li>o Serviciu de înregistrare sistematică a imobilelor în Sistemul Integrat de Cadastru și Carte Funciară - sprijinul solicitat la nivel național pentru înregistrarea în Sistemul Integrat de Cadastru și Carte Funciară a fost prevăzut în programul actual, POR 2014-2020 în cadrul unei axe dedicate. Va rugăm sa ne oferii mai multe detalii cu privire la beneficiarul final al finanșării și tipul de servicii pe care le prevede în propunerea dvs.</li> <li>În digitalizarea instituțiilor prin platforme online, depunere documente online, coduri QR, comunicare eficientă cu cetățenii - aceste măsuri vor fi incluse în POR Centru 2021-2027, urmând a fi detaliate suplimentar în cadrul documentelor aferente apeluilor care vor fi lansate.</li> </ol> <ol style="list-style-type: none"> <li>În ceea ce privește observațiile via-viis de la Axia prioritară 3 - O regiune cu comunități prietenoase cu mediul, obiectivul specific b(i) Promovarea eficienței energetice și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră din POR Centru 2021-2027 au fost definite ca eligibile intervențiile ce vizează renovarea fondului construit regional (clădiri rezidențiale și nerezidențiale, publice și private) și măsuri de sprijin ce contribuie la creșterea ponderii de surse regenerabile în consumul de energie al clădirilor din Regiunea Centru. În cadrul acestui OS sunt considerate ca fiind eligibile intervențiile care vizează creșterea eficienței energetice a clădirilor identificate ca monumente istorice; cu toate acestea vom comunica faptul că aceste măsuri trebuie să fie în directă legătură cu creșterea eficienței energetice a clădirilor. În ceea ce privește intervențiile ce vizează modernizarea sistemelor de iluminat, acestea pot face parte din proiecte integrate incluse în AP 8, în cazul în care considerăm că propunerea dumneavoastră de proiecte privind îmbunătățirea eficienței energetice și creșterea performanței energetice a instituțiilor culturale, a muzeelor în aer liber, a spațiilor expoziționale nu sunt acceptate de intervențiile eligibile din cadrul AP 8, vă rugăm să ne puneți la dispoziție informații suplimentare cu privire la tipurile de măsuri vizate prin proiecte pe care le aveți în vedere (titlu proiect, aplicant, buget estimativ, activități principale vizate), informații privind consumurile actuale ale sistemelor de iluminat și reducerile estimate și alte date pe care le considerăm relevante și care pot fi utile în justificarea acestei nevoi. Informațiile furnizate ne vor fi folosite în negocierea cu CE.</li> <li>Vă facem cunoscut faptul că intervențiile privind creșterea eficienței energetice a clădirilor publice vizează atât mediul rural cât și mediul urban.</li> <li>În cadrul obiectivului specific b (iv) Îmbunătățirea protecției naturii și a biodiversității, a infrastructurii verzi în special în mediul urban și servicii eligibile activitățile ce vizează dezvoltarea infrastructurii verzi/albastru, inclusiv înființarea/modernizarea/extinderea spațiilor verzi. Vă facem cunoscut că aceste activități trebuie dezvoltate în mediul urban. Intervențiile privind îmbunătățirea protecției naturii și a biodiversității, a infrastructurii verzi, inclusiv reabilitarea/îmbunătățirea din mediul rural fac obiectul intervențiilor prin FEADR și vor fi finanțate prin PNS 2021-2027, sau chiar prin intermediul Planului Național de Relansare și Reziliență (pentru componenta de îmbunătățiri).</li> <li>Axa prioritară 4 - O regiune cu surse dezvoltând mobilitatea urbană durabilă, cu obiectivul specific b(iv) Promovarea mobilității urbane multimodale sustenabile, ca parte a tranziției către o economie cu zero carbon, prevede ca acțiune orientată dezvoltarea și optimizarea transportului public urban prin investiții în vehicule ecologice (electrice, CNG, hidrogen) și infrastructura de transport aferentă. Propunerea dumneavoastră de reformulare a acțiunii astfel încât să se poată achiziționa la nivel de județ, autobuze școlare electrice (electrice, CNG, hidrogen) și vehicule ecologice pentru instituții publice nu poate fi justificată din prima prevederilor regulamentelor europene existente o condiționalitate pentru finanțarea transportului public urban.</li> </ol> <ol style="list-style-type: none"> <li>Intervențiile în construirea, extinderea, modernizarea și dotarea centrelor educaționale nonformale (sălele copiilor), pe care dumneavoastră le propuneți spre finanțare în cadrul Axei prioritare 6 - O regiune educată,obiectivul specific d(ii) Îmbunătățirea accesului la servicii de calitate și favorabile incluziunii în educație, formarea și învățarea pe tot parcursul vieții prin dezvoltarea infrastructurii , ar putea fi finanțate în cadrul Axei prioritare 8 ca parte a unor proiecte integrate, sau chiar prin intermediul Planului Național de Relansare și Reziliență.</li> </ol> <ol style="list-style-type: none"> <li>Propunerea dumneavoastră ca în cadrul Axei prioritare 8 să fie reformulat obiectivul specific e(i) Favorizarea dezvoltării integrate sociale, economice și de mediu la nivel local și a patrimoniului cultural, turismului și securității în zonele urbane, nu poate fi realizată deoarece obiectivele specifice sunt definite în cadrul Regulamentului Comun și nu pot fi reformulate. O bună parte din activitățile pe care le propuneți pot fi finanțate în cadrul acestui obiectiv specific atât timp cât vor fi identificate și prioritarizate la nivelul unei localități, nu al unui județ, prin intermediul Strategiei Integrate de Dezvoltare Urbană.</li> </ol>
1	16	CONSILIUL NAȚIONAL AL ÎNȚREPRINDERILOR PRIVATE MICI ȘI MULOCHI DIN ROMANIA	<p>propunere pentru Axia prioritară "O regiune competitivă prin inovare și întreprinderi dinamice pentru o economie inteligentă" – OS a (iii) Impulsivitatea creșterii și competitivității IMM-urilor, crearea de locuri de muncă în IMM, inclusiv investiții productive - Operațiunea2 (5):</p> <p>Structuri de sprijin pentru dezvoltare IMM, completare cu :</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Specializari inteligente (parcari inteligente ) în regiune exista tot fluxul necesar realizării parcarilor</li> </ul> <p>– reproiectare universitari , reproiectare și execuți firme sau grupuri de firme</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Beneficari UAT, primarii</li> <li>- în regiune ar fi necesare de circa 50000 de asfel de parcuri</li> <li>- Huburi de robotica , hub de reciclarea materialelor de refolosibila</li> </ul>	<p>Din analiza propunerilor dumneavoastră pentru obiectivul specific (ii) Impulsivitatea creșterii și competitivității IMM-urilor, crearea de locuri de muncă în IMM, inclusiv investiții productive, vă comunicăm că le vom analiza ținând cont de următoarele aspecte:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>O Versiunea finală a regulamentelor europene aplicabile FEDR.</li> <li>O Necesitatea de a delimita intervențiile prin POR Centru de intervențiile similare susținute prin Planul Național de Reconstrucție și Reziliență și Programul Operațional Creștere Inteligentă, Digitalizare și Instrumente Financiare (POCIDIF) în condițiile în care ambele programe abordează consistent verticala de Digitalizare.</li> </ul>
1	17	PRIMĂRIA ORAȘULUI SĂLIȘTE	Propuneri: pentru Axia prioritară 5 - Reabilitare și drumuri comunale inclusiv prin realizarea de parteneriate între UAT-uri pentru Axia prioritară 7 acțiunea 2 - a) - Crearea unor zone de agrement -Aqua park-uri	<p>Din analiza propunerilor dumneavoastră la structura propusă pentru POR 2021-2027 vă comunicăm următoarele:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>În cadrul Axei prioritare 5 - O regiune accesibilă, nu pot fi propuse la finanțare drumurile comunale, acestea pot face obiectul intervențiilor prin FEADR și ar putea fi finanțate prin PNS 2021-2027. În cadrul POR 2021- 2027 doar drumurile județene prioritate anterior sunt propuse la finanțare.</li> <li>În ceea ce privește propunerea de a finanta zone de agrement - sprijinul pentru astfel de intervenții a fost prevăzut în cadrul Axei Prioritare 7, urmând a fi detaliate suplimentar în cadrul documentelor aferente apeluilor care vor fi lansate. Iar propunerea de creare a unor zone schiabile va fi analizată pentru a vedea dacă este oportuna includerea acestui tip de acțiune în cadrul programului.</li> </ol>
1	18	Coaliția pentru Dezvoltarea României	Introducerea obiectivului specific a (v) Creșterea conectivității digitale în programele operaționale regionale	<p>Conform art. 4, alin. 8, din Regulamentul (UE) 2021/1058 al Parlamentului European și al Consiliului din 24 Iunie 2021 privind Fondul european de dezvoltare regională și Fondul de coeziune, publicat în data de 30.06.2021 "Resursele din cadrul obiectivului specific menționat la articolul 3 alineatul (1) primul paragraf litera (a) punctul (v) sunt programate în cadrul unei priorități specifice".În programarea fondurilor este necesară o delimitare a intervențiilor la nivel regional, de intervențiile susținute prin programele de finanțare în vederea actualizării și a nivel național. În ipotezele actuale de lucru, problematica conectivității digitale a locuitorilor și a întreprinderilor determină o provocare adresabilă la nivel național, în special din perspectiva infrastructurii de date – abordarea regională a conectivității digitale poate conduce la rezultate incongruente la nivelul țării – în timp ce susținerea costurilor de conectare pentru gospodării sau companii nu reprezintă o temă cu abordare directă prin vitorul POR Centru 2021-2027. Printre altele, trebuie să avem în vedere faptul că operaționalizarea OS a (v) în cele opt pro-grame operaționale regionale, pentru companiile de comunicații, prin mecanismul de ajutor de stat, va determina acordarea ajutorului financiar nerambursabil la intensități diferite între regiuni, determinate de condițiile impuse prin harta ajutoarelor de stat regionale. De asemenea, programarea fondurilor implică prioritizarea în vederea maximizării impactului pe dezvoltare a alocării unor resurse limitate. În această direcție, ipotezele actuale de lucru sugerează faptul că este necesară abordarea cu prioritate a procesului de digitalizare a companiilor, în special IMM, pornind de la o intensitate digitală destul de scăzută și până la niveluri avansate, precum și a autorităților publice locale și județene, în beneficiul cetățenilor, inclusiv prin soluții de tip smart city, prin intermediul Axei 2, O regiune digitală, a viturului POR Centru 2021-2027.</p>
2	1	ISU Brașov	Considerăm oportuna adăugarea instituțiilor publice din subordinea ministerelor pe lista solicitanților eligibili sau a partenerilor eligibili pentru accesarea fondurilor din cadrul POR Centru, Axia prioritară 3 - O regiune cu comunități prietenoase cu mediul, în vederea achiziționării de autoturisme hibride/ electrice pentru reducerea emisiilor de carbon existente. Totodată atragem atenția asupra respectării HG 571/2016 privind aprobarea categoriilor de construcții și amenajări, care se supun avizării și/sau autorizării privind securitatea la incendiu	<p>1. Axia prioritară 3 – O regiune cu comunități prietenoase cu mediul” vizează creșterea calității vieții locuitorilor din localitățile Regiunii Centru pe de o parte prin îmbunătățirea performanței energetice a fondului existent de clădiri publice și rezidențiale, iar pe de alta parte prin investiții în infrastructura verde și albastru și valorificarea spațiilor degradate de la nivelul orașelor. Conform versiunii actuale a POR centru, instituțiile subordonate autorităților publice centrale pot aplica în cadrul acestei axe prioritare și pot obține sprijin în vederea asigurării/îmbunătățirii eficienței energetice a clădirilor din Regiunea Centru, inclusiv a clădirilor identificate ca monumente istorice, măsuri de consolidare structurală, în funcție de nivelul de expunere și vulnerabilitatea la riscurile identificate, raportat la zona seismică, măsuri privind reabilitarea /modernizarea instalațiilor electrice, de alimentare cu apă și de ventilație din aceste clădiri) care să contribuie la reducerea consumului de energie și creșterea performanței energetice, proiecte de demonstrare și măsuri de sprijin ce contribuie la creșterea ponderii de surse regenerabile în consumul de energie al acestor clădiri.</p> <p>2. În ceea ce privește propunerea dumneavoastră de a introduce ca eligibilă în cadrul programului a unei acțiuni ce vizează achiziționarea de autoturisme hibrid/electrice, o acțiune ce contribuie la reducerea emisiilor de carbon, având în vedere caracterul regional al programului (Regiunea Centru) și faptul că această propunere ar putea fi abordată într-o manieră integrată la nivel național (o reformă la nivel național, ce poate fi aplicată la nivelul tuturor instituțiilor ce desfășoară activități de inspecție/verificare), vă recomandăm să transmiteți această propunere, prin instituțiile centrale de care aparțineți, către Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene pentru analiză și după că introducerea în Planul Național de Redresare și Reziliență Facem precizarea că în cadrul PNRR prin reforma R6 - „Decarbonarea sectorului de transporturi prin investiții în infrastructură de transport electric și crearea de stimulente pentru transportul verde” sunt încurajate modurile sustenabile de transport, inclusiv cel electric, iar achiziția de autoturisme electrice pentru activitățile de control și verificare este o intervenție propusă pentru dezvoltarea Sistemului Național Integrat de Asistență Socială și asigurarea suportului logistic pentru implementarea VMI din PNRR (a se vedea secțiunea 2.V.2 Reforme sociale din PNRR - pagina 978).</p> <p>3. Vă mulțumim pentru observațiile cu privire la avizarea și autorizarea obiectivelor finanțate prin POR Centru 2021-2027 și respectiv obligațiile ce le revin promotorilor de proiecte.</p>
2	2	Consiliul Județean Harghita, Borboly Csaba, Președinte	Completare cu următoarele:	<p>Sectorul Sanatate este cuprins în Strategia de Specializare Inteligența a Regiunii Centru pentru perioada 2021-2027 și, ca atare, va avea acces la finanțare în cadrul Axei 1 a POR Centru, prioritățile destinate susținerii cercetării și inovării. Pe de alta parte, în documentul Program, nivelul de informare prezentate este limitat de numărul de caractere permis de Anexa V a Regulamentului 1060 / 2021 și de categoriile de informații obligatorii a fi prezentate în susținerea și explicarea intervențiilor selectate. Prezentarea informațiilor la un asemenea nivel de amanunț nu este nici necesară, nici recomandată.</p>
2	2	Consiliul Județean Harghita, Borboly Csaba, Președinte	Completare cu următoarele: Programul Smart Cities: Dezvoltarea unor tehnologii inteligente care oferă mai multe oportunități pentru mediul de afaceri și cetățean, beneficii care duc la îmbunătățirea calității vieții – o interacțiune mai ușoară și prietenoasă a oamenilor cu orașul, cu mediul și cu semenii bazate pe IoT&C care aplică la nivel local și regional, pot transforma comunități în orașe integrate cu acces liber la produse și servicii de calitate, cu sisteme de sănătate și educație moderne și cu administrații publice transparente care guvernează pentru cetățean și împreună cu acesta.	<p>Prin intervențiile propuse pe partea de smart cities se dorște obținerea beneficiilor menționate de dumneavoastră. Completarea documentului de programare cu aceste precizări nu este necesară datorită limitărilor pe care le impune formulatul de document. Vă mai menționăm că, în conformitate, cu observațiile primite de la Comisia Europeană, toate investițiile sprijinite trebuie să fie inovative și să aibă ca rezultat noi servicii pentru cetățeni și întreprinderi și trebuie să se reflecte în indicatorii de rezultat corespunzători.</p>

versiune program (la care se referă observațiile)	nr. Crt	Partener	observații generale POR/ POR Centru	răspuns
2	2	Consiliul Județean Harghita, Borboly Csaba, Președinte	Se propun investitii care sa determine cresterea gradului de digitalizare în întreprinderile din regiune – adoptare soluții digitale avansate pentru producție și administrarea afacerii, precum și digitalizarea sistemului de sănătate, mai ales în Spitale. De exemplu: Pacienți cu fișe electronice, medici cu tablete, blocuri operatori digitalizate. Astfel eliminarea procedurii informațiilor pe hârtie, ci creșterea eficienței circuitului documentelor.	Prin investițiile propuse în cadrul Priorității 2 a POR 2021-2027 se are în vedere dezvoltarea serviciilor publice digitale oferite de unitățile administrativ-teritoriale și creșterea gradului de digitalizare în întreprinderi. Digitalizarea sistemului medical este prevăzută în Axa Prioritară 6 a Programului Operațional Sănătate, printr-o acțiune care vizează asigurarea de soluții digitale în infrastructura din sănătate (digitalizare a instituțiilor medicale). De asemenea, pentru digitalizarea sistemului medical sunt asigurate fonduri și în POCDIF.
2	2	Consiliul Județean Harghita, Borboly Csaba, Președinte	Completare cu următoarele: Pot fi accesate fonduri prin programul Energie pentru: utilizarea surselor de energie regenerabile (RES), creșterea eficienței energetice (EE) în sectorul public și privat, cercetare și dezvoltare în domeniul energetic, îmbunătățirea competențelor energetice în sectorul public și privat, creșterea accesului la electricitate pentru gospodăriile care nu sunt conectate la rețeaua generală de energie electrică respectiv Programul Fondul de Coeziune (FC) – este implicat în finanțarea proiectelor ce țin de mediu și folosirea unor surse regenerabile de energie, transport, infrastructură;	Prin obiectivul specific b (i) „Promovarea eficienței energetice și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră”, POR 2021-2027 Centru are în vedere sprijinirea acelor intervenții ce contribuie la creșterea eficienței energetice a fondului construit regional, promovarea utilizării surselor de energie regenerabile și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră. Creșterea eficienței energetice: promovarea utilizării E-SRE și dezvoltarea cooperării regionale în aceste sectoare sunt teme incluse în domeniul „Medii construite sustenabile” din Strategia de Specializare Inteligență a Regiunii Centru, astfel că, intervențiile ce vizează activități de cercetare și dezvoltare în domeniul energetic; și după ca îmbunătățirea competențelor energetice în sectorul public și privat vor fi sprijinite prin intervențiile aferente obiectivului specific a (i). Dezvoltarea capacităților de cercetare și inovare și adoptarea tehnologiilor avansate” și/sau intervențiile aferente obiectivului specific a (iii), Impulsionează creșterii și competitivității IMM-urilor”. Facem precizarea că propunerile de investiții privind „creșterea accesului la electricitate pentru gospodăriile care nu sunt conectate la rețeaua generală de energie electrică respectiv Programul Fondul de Coeziune (FC) – este implicat în finanțarea proiectelor ce țin de mediu și folosirea unor surse regenerabile de energie, transport, infrastructură” nu sunt eligibile în cadrul POR 2021-2027 și că acțiunile ce vizează dezvoltarea unor sisteme de rețele inteligente de energie soluții de stocare fac obiectul OS FEDR/FC iii) Dezvoltarea de sisteme inteligente de energie, rețele și sto-care în afara TEN-E și vor fi sprijinite prin Programul Operațional Dezvoltare Durabilă. Versiunea draft a acestui pro-gram poate fi consultată accesând <a href="https://mfe.gov.ro/minister/perioade-de-programare/perioada-2021-2027/">https://mfe.gov.ro/minister/perioade-de-programare/perioada-2021-2027/</a>
2	2	Consiliul Județean Harghita, Borboly Csaba, Președinte	Completare cu următoarele: Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR) – are drept obiectiv consolidarea coeziunii economice și sociale la nivel european, prin corectarea dezechilibrelor apărute între diverse zone din spațiul european. Pentru acest fond, pot fi aplicate proiecte ce țin de creșterea competitivității IMM-urilor, dezvoltarea regională, cercetarea și dezvoltarea urbană durabilă;	Conectivitatea se referă la Obiectivul de politică 3 al UE referitor la a Europă mai conectată. În acest sens prin POR se vor finanța drumurile județene prioritare identificate la nivel regional care se conectează la rețeaua TEN T și contribuie la dezvoltarea socio-economică a Regiunii Centru.
2	2	Consiliul Județean Harghita, Borboly Csaba, Președinte	Completare cu următoarele: Pentru domeniul Dezvoltare comunitara se pot inscrie proiecte care valorifica resursele, nevoile și oportunitățile existente în comunități pentru a contribui la soluționarea problemelor acestora, la creșterea nivelului de trai și la sprijinirea lor pe termen lung.	Axa 6 POR 2021-2027 finanțează doar proiecte de construcție/reabilitare/modernizare a infrastructurii educaționale precum și dotarea acestora pentru a răspunde nevoilor de competențe, calificări și specializări solicitate pe piața muncii. Dezvoltarea comunitară este abordată, dacă vizează domeniul social, în Programul Operațional Incluziune și Demnitate Socială prin instrumentul DLRC.
2	2	Consiliul Județean Harghita, Borboly Csaba, Președinte	Completare cu următoarele: Uniunea Europeană oferă fonduri pentru agroturism în mediul rural, ex. cu scopul de perfecționare a fermierilor în activitatea de agroturism și prelucrare a produselor alimentare, prelucrare fructelor în gemuri, siropuri, marmelade, administrarea (furnizarea) alimentelor și bauturilor, obținerea diferitelor sortimente de paine tradițională, pregătirea bufetului pentru micul dejun în cadrul unei ferme cu specific agroturistic, asigurarea serviciilor de calitate pentru oaspeți, vizitarea unor gospodării.	Ca urmare a propunerii dumneaavoastră, se va adăuga o secțiune în cadrul OS (e), denumită Complementarități și alte programe operaționale: Intervențiile privind sprijinirea serviciilor turismului și a investițiilor în restaurarea obiectivelor de patrimoniu din Regiunea Centru sunt complementare intervențiilor finanțate prin Planul Național Strategic. În acest sens, PNS oferă sprijin pentru agroturism în mediul rural, pentru perfecționarea fermierilor în activitatea de agroturism și asigurarea serviciilor de calitate pentru oaspeți, pentru prelucrarea produselor agricole pentru obținerea de alimente tradiționale consumate de turiști, pentru furnizarea de servicii tradiționale de divertisment pentru turiști în mediul rural, pentru restaurarea obiectivelor de patrimoniu de importanță locală etc.
2	2	Consiliul Județean Harghita, Borboly Csaba, Președinte	Completare cu următoarele: Beneficiarii eligibili sa nu fie limitat doar la IMM-uri. Sunt si firme cu multi angajati, sau care prin actionariat sunt considerate intreprinderi legate/partenere si in urma acestei legaturi nu se inadrecea in categorie de IMM, si care nu pot beneficia de finantari. Consideram ca ar trebui incluse in sfera beneficiarilor eligibili si intreprinderile mari.	Conform Regulamentului 1058 / 2021, punctul 37, pentru a concentra utilizarea unor resurse limitate în modul cel mai eficient cu putina, sprijinul prin FEDR acordat pentru investiții productive în conformitate cu obiectivul specific relevant ar trebui limitat la microîntreprinderi și la întreprinderile mici și mijlocii în sensul Recomandării 2003/361/CE a Comisiei, cu excepția unor investiții specifice prevăzute în acest regulament. Aceste investiții specifice sunt prevăzute la alin. 2 al art. 5 din Regulament, conform caruia investițiile productive în alte întreprinderi decât IMM-urile pot beneficia de sprijin: (a) atunci când implica o cooperare cu IMM-uri pentru activități de cercetare și inovare care beneficiază de sprijin în conformitate cu articolul 3 alineatul (1) primul paragraf litera (a) punctul (i); (b) atunci când susțin în principal măsurile privind eficiența energetică și energia din surse regenerabile în temeiul articolului 3 alineatul (1) primul paragraf litera (b) punctele (i) și (ii); (c) atunci când sunt făcute în întreprinderile mici cu capitalizare medie și în întreprinderile cu capitalizare medie, astfel cum sunt definite în articolul 2 punctele 6 și 7 din Regulamentul (UE) 2015/1017 al Parlamentului European și al Consiliului, prin intermediul instrumentelor financiare (d) atunci când sunt făcute în întreprinderile mici cu capitalizare medie în contextul activităților de cercetare și inovare care beneficiază de sprijin în conformitate cu articolul 3 alineatul (1) primul paragraf litera (a) punctul (i). POR Centru 2021-2027 are în vedere toate aceste prevederi ale Regulamentului 1058 / 2021 pentru a maximiza plața de solicitanți eligibili din Regiunea Centru
2	2	Consiliul Județean Harghita, Borboly Csaba, Președinte	Majoritatea obiectivelor de patrimoniu de importanță UNESCO sau națională sunt situate în mediul rural. De asemenea, în mediul rural se găsește importante resurse balneare, la zona montană de la nivel regional este situată în mare parte în mediul rural. Regiunea Centru are un potențial semnificativ în căteva subdomenii de turism alternativ precum turismul gastronomic, turismul viticol, turismul de aventură etc. Răsunarea formelor de turism tematic și a celor de turism alternativ (turism gastronomic, viticol, cicloturism, turism de aventură, turism arizanal/mestesugăresc, turism religios, tabere școlare de pădure, turism balneoclimateric, tabere pentru persoane cu dizabilități etc) este una din măsurile propuse în cadrul PDR Centru 2021-2027.	În cadrul PDR Centru 2021-2027 figurează într-adevăr măsuri de impulsionează a activităților economice și artistice în conexiune cu dezvoltarea turismului local (artizanat, suveniruri locale, evenimente culturale) în cadrul priorității 5.3.3. Dezvoltarea activităților economice conexe turismului, dar, având în vedere specificul intervențiilor POR 2021-2027, acestea nu pot beneficia de sprijin în cadrul Axei 7. În acest sens, nu se justifică menționarea lor în această secțiune de justificare a intervențiilor POR 2021-2027. Menționăm că aceste activități economice vor putea beneficia de sprijin prin intermediul PNS. În ceea ce privește turismul religios, vă rugăm să detaliați intervențiile concrete pentru acest sector turistic care considerăm că pot beneficia de sprijin prin intermediul POR 2021-2027. Referitor la taberele școlare, acestea vor putea beneficia de finanțare în cadrul Axei 5 a viitorului program și sunt fundamentate în cadrul axei respective. Turismul balneoclimateric este una dintre formele de turism tematic care beneficiază de sprijin în cadrul Axei 6, putând fi inclus în textul de la pag. 15.
2	2	Consiliul Județean Harghita, Borboly Csaba, Președinte	OP.5. O Europă mai aproape de cetățeni, sănătoasă prin egalitate de șanse e (i) Promovarea dezvoltării urbane integrate în domeniul social, economic și al mediului, a culturii, patrimoniului natural, turismului sustenabil și siguranței în zonele urbane e (ii) Favorizarea dezvoltării integrate sociale, economice și de mediu la nivel local și a patrimoniului cultural, turismului și securității înafara zonelor urbane e (iii) Favorizarea dezvoltării integrate sociale, patrimoniului sportiv prin dezvoltarea infrastructurii sportive, și a infrastructurii de turism și recreere pentru persoane cu dizabilități, e (iii) Favorizarea dezvoltării integrate sociale, al patrimoniul religios prin dezvoltarea infrastructurii pentru un turism religios prin susținerea multiculturității religioase al Regiunii Centru	În data de 24 Iunie 2021 au fost aprobate variantele finale ale Regulamentului European pentru perioada 2021-2027 în Obiectivul de politică 5 al UE pentru perioada 2021-2027 care se referă la o Europă mai aproape de cetățeni prin promovarea dezvoltării durabile și integrate a tuturor tipurilor de teritorii și de inițiative locale are două obiective specifice aprobate: i) Promovarea dezvoltării integrate și inclusive în domeniul social, economic și al mediului, precum și a culturii, a patrimoniului natural, a turismului durabil și a securității în zonele urbane, respectiv ii) Promovarea dezvoltării locale integrate și inclusive în domeniul social, economic și al mediului, precum și a culturii, a patrimoniului natural, a turismului durabil și a securității în alte zone decât cele urbane. Nu se pot include alte obiective specifice în Program.
2	2	Consiliul Județean Harghita, Borboly Csaba, Președinte	Tipuri de intervenții care vor fi susținute prin intermediul celor 3 acțiuni: - Investiții în active corporale și necorporale pentru înființarea / dezvoltare de infrastructuri de CDI și IT, - consultanță și asistență în domeniul inovării - Activități de cercetare industrială, dezvoltare experimentală - Realizarea de proiecte de CDI în parteneriat - Transfer tehnologic și de cunoaștere pentru companii - Activități de inovare deschisă și co-creație - Investiții pentru transferul către piață al rezultatelor cercetării și inovării - Activități de testare și prototipare - Activități ale cluster-elor de inovare în beneficiul membrilor - Activități de aderare și participare în comunități și parteneriate internaționale de CDI - Participarea ca partener în finanțarea în proiecte inovative aprobate în cadrul programelor europene Interreg Europe, Interreg Danube și Orizont Europa; - Participarea la activitățile platformelor tematice de specializare inteligentă. - Aderarea la structuri asociative/parteneriale transnaționale și participare la activități pregătitoare pentru depunere de proiecte - Dezvoltarea parcurilor științifice și tehnologice și al incubatoarelor de afaceri inovative și destinate industriei creative - Automatizarea și digitalizarea producției și a celorlalte procese din gestionarea a firmelor - Dezvoltarea aplicațiilor/soluțiilor platforme on-line destinate producătorilor IMM-urilor locale. - Dezvoltarea parcurilor logistice, micro industriale de produse agraro-alimentare și prelucrarea fructelor de pădure - Dezvoltarea unor platforme on-line în domeniul prelucrării lemnului și al inovării și cercetării forestiere, - Finanțarea programelor de internship (inclusive pentru studenți) prin implicarea IMM-urilor și al Start-up urilor - Promovarea soluțiilor inovatoare privind telemunca prin implicarea categoriilor defavorizate	Dezvoltarea Parcurilor științifice și tehnologice este prevăzută în cadrul Acțiunii 1 Dezvoltarea structurilor CDI și IT în folosul întreprinderilor, parte a OS (a) i, ca o intervenție separată. În ce privește incubatoarele de afaceri, aceste urmează să fie finanțate în cadrul OS a ii, Acțiunea 2 Structuri de sprijin pentru dezvoltarea IMM. Acestea includ incubatoarele de afaceri inovative și destinate industriei creative. Automatizarea și digitalizarea producției pentru firme (IMM) este susținută prin OS a iii, Acțiunea 1 Creșterea IMM prin investiții, modernizare industrială, avans tehnologic și o economie regională sustenabilă, în timp ce digitalizarea celorlalte procese de gestionare a firmelor este susținută prin Prioritatea 2 O regiune digitală, aferent OS a ii, Acțiunea 2 Întreprinderi digitale pentru economie avansată. Dezvoltarea aplicațiilor/soluțiilor platforme on-line destinate producătorilor IMM-urilor locale poate fi finanțată în cadrul Priorității 2 O regiune digitală, aferent OS a ii, Acțiunea 1 Comunități digitale pentru o regiune inteligentă în cazul în care este promovată de administrația publică locală, sau în cadrul Priorității 1 - O regiune competitivă prin inovare și întreprinderi dinamice pentru o economie inteligentă prin OS a ii, Acțiunea 1 Creșterea IMM prin investiții, modernizare industrială, avans tehnologic și o economie regională sustenabilă în cazul în care este promovată ca inițiativa privată și corespunde unui model de business. Dezvoltarea unor platforme on-line în domeniul prelucrării lemnului și al inovării și cercetării forestiere poate urma același mod de încadrare în intervenții ca mai sus, cu precizarea ca în cazul unui caracter inovativ accentuat, o asemenea inițiativă poate fi susținută și în cadrul Acțiunii 1 Dezvoltarea structurilor CDI și IT în folosul întreprinderilor, parte a OS (a) i, ca o infrastructura digitală de inovare. În ce privește dezvoltarea parcurilor logistice, micro industriale de produse agraro-alimentare și prelucrarea fructelor de pădure, asemenea inițiativă au făcut până în prezent obiectul finanțării din FEADR și considerăm ca își vor gasi locul în viitorul Plan Național Strategic. Finanțarea programelor de internship (inclusive pentru studenți) prin implicarea IMM-urilor și al Start-up urilor este prevăzută ca posibilitate în cadrul FSE+, conform regulamentului 1057 / 2021, care finanțează Programul Operațional Educație și Ocupare. În ce privește promovarea soluțiilor inovatoare privind telemunca prin implicarea categoriilor defavorizate, pentru a examina încadrarea în condițiile prevederilor FEDR până la nivel de proiect, avem nevoie de detalii suplimentare. În principiu, oricare dintre intervențiile prezente a fi susținute OS a i pot amodota soluții de telemunca, inovatoare sau mature, inclusiv pentru categorii defavorizate. De asemenea, prin OS a i este susținută inovarea de proces în companii, care poate sa atinga și acesta tema. Pe de alta parte, în documentul Program, nivelul de amănunt al informațiilor prezentate este limitat de numărul de caractere permis de Anexa V a Regulamentului 1060 / 2021 și de categoriile de informații obligatorii a fi prezentate în susținerea și explicarea intervențiilor selectate. Prezentarea informațiilor la un asemenea nivel de amănunt nu este nici necesară, nici recomandată.
2	2	Consiliul Județean Harghita, Borboly Csaba, Președinte	Acțiunile prevăzute ca intervenții pentru acest obiectiv specific sunt: - facilitarea investițiilor tehnologice în IMM-uri, inclusiv IoT, automatizare, robotică, inteligență artificială, customizare de masă, linii pilot, testare prototipuri, certificare produse / servicii, instruire pentru angajați – în sectoarele de specializare inteligentă - Tehnici avansate de manufacturare - investiții în active corporale și necorporale în legătură cu modernizarea industrială pentru sectoarele de specializare inteligentă - Investiții în active corporale și necorporale în microîntreprinderi și IMM-uri, inclusiv scale-up - Design responsabil al produselor - Soluții de economie colaborativă în IMM și alte organizații susținerea proceselor de re- și de-manufacturing - crearea de lanțuri de valoare locale - structuri de sprijin pentru IMM (incubatoare, acceleratoare, parcuri industriale, clustere) - facilitarea investițiilor tehnologice și sprijinirea creării infrastructurii pentru dezvoltarea de Hub-uri inovative, al centrelor de inovare în sectorul microbiologic alimentar și nu numai.	În versiunea 2 a POR Centru am adoptat o exprimare mai puțin detaliată fata de versiunile anterioare din nevoia de a optimiza informațiile prezentate și de a nu limita viitoarele intervenții prin exprimări mult prea specifice, care se regăseau mai bine în viitoarele Ghiduri ale solicitantului. Incubatoarele, acceleratoarele și parcurile industriale sunt susținute în mod direct și distinct prin OS a ii, Acțiunea 2 Structuri de sprijin pentru IMM. Susținerea clustelor este prevăzută în OS a i, în cadrul Acțiunii 2 Dezvoltarea conexiunilor și sinergilor, crearea de rețele între întreprinderi, centre de cercetare-dezvoltare și sectorul învățământului superior, integrarea în rețele de inovare și cunoaștere, în relație cu sectoarele / arile de specializare inteligentă regionale În ce privește facilitarea investițiilor tehnologice și sprijinirea creării infrastructurii pentru dezvoltarea de Hub-uri inovative, al centrelor de inovare în sectorul microbiologic alimentar și nu numai, acestea se poate încadra în cțiunea 1 Dezvoltarea structurilor CDI și IT în folosul întreprinderilor, parte a OS (a) i, ca o infrastructura de inovare.
2	2	Consiliul Județean Harghita, Borboly Csaba, Președinte	Principala grup țiintă este reprezentat de companii din Regiunea Centru – microîntreprinderi, întreprinderi mici, întreprinderi mijlocii. Parte a grupului țiintă sunt și antreprenorii, care doresc să înființeze noi întreprinderi. În subsidiar, un grup țiintă suplimentar este reprezentat de angajații companiilor susținute, în cazul în care proiectele sau operațiunile prevăd instruirea pentru angajați în noile tehnologii. Autorități publice locale, ONG-uri, etc., Incubatoare de afaceri, Autorități Publice Locale, Universități, Centre de cercetare și Parteneriate între acestea.	În întregerea Programului, grupul țiintă este format, în principal, de beneficiarii finali al intervențiilor susținute, și mai puțin din entitățile eligibile pentru finanțare. În cadrul OS a (ii) Impulsionează creșterii durabile și competitivității IMM-urilor și crearea de noi locuri de munca în IMM-uri, inclusiv prin investiții productive, Universitățile și Centrele de cercetare (singure sau în parteneriat) nu pot fi nici beneficiari finali, ci doar solicitanți eligibili în cadrul unor intervenții limitate, cum ar fi finanțarea incubatoarelor și acceleratoarelor.
2	2	Consiliul Județean Harghita, Borboly Csaba, Președinte	Pentru spațiul rural va trebui avută în vedere evitarea suprapunerii cu obiectivele, acțiunile, măsurile, tipurile de beneficiari eligibili, activitățile și sectoarele eligibile care vor fi incluse în viitorul program finanțat din FEADR (exclusiv cele din Zona Metropolitană- zona de dezvoltare durabilă). Daca ne dorim o Zona metropolitană cu o dezvoltare durabilă, toate localitățile/UAT-urile care le alcătuiesc aceste zone de dezvoltare, trebuie să aibă șanse egale la accesarea acestor fonduri Acțiunile din Prioritatea 2 – O regiune digitală prevăzută ca intervenții pentru acest obiectiv specific sunt: Operațiune 1 Comunități digitale pentru o regiune inteligentă cu trei suboperațiuni: a. sprijin pentru intervenții de tip smart-city, aplicabile municipiilor și orașelor pe baza abordării dezvoltării urbane durabile, și extinderea soluțiilor smart și către localitățile din Zona Metropolitană, inclusiv soluții intra- și interjudețene din cadrul Regiunii Centru. b. susținerea digitalizării serviciilor publice la nivel local, inclusiv securitate cibernetică, interoperabilitate pentru proiectele de digitalizare ale serviciilor publice la nivel local și județean; c. Platformă regională pilot de open innovation în domeniul smart-city – proiect strategic regional. d. sprijinirea dezvoltării transportului comun tip smart la nivel interjudețean cât și regional e. sprijinirea implementării soluțiilor de educare a populației în ceea ce privește smart city (educația adulților, educație în școli)	Actualele prevederi ale POR Centru 2021-2027 le considerăm a fi suficiente de generale încat sa acopere si interventi in spatiul rural al zonelor metropolitane. Corelarea cu viitorul Plan National Strategic se realizeaza in ce priveste obiectivele, actiunile, masurile, tipurile de beneficiari eligibili, activitatile si sectoarele eligibile si in ce priveste caracteristicile teritoriale.
2	2	Consiliul Județean Harghita, Borboly Csaba, Președinte	Vă informăm că extinderea soluțiilor de smart-city către localități din zona metropolitană este permisă. Astfel, intervenția este prevăzută în comunități, nefiind adresată doar localităților. Astfel, sunt eligibile și zone metropolitane și asocieri de localități. În privința soluțiilor smart intra și, mai ales, interjudețene, vă rugăm să oferiți detalii și exemple cu privire la acestea, precum și la posibilitățile solicitanților eligibili. În privința transportului tip smart la nivel interjudețean/regional este nevoie de delimitare și clarificarea conceptualului. Vă rugăm să clarificați ce presupune și ce îl individualizează (senzori, alte elemente?). De asemenea, pentru sprijinirea acestui tip de activitate este nevoie de instituirea unui cadru instituțional care să implementeze proiecte la nivel de comunități interjudețene sau regionale. Vă rugăm, prin urmare, să ne oferiți informații cu privire la posibilitățile solicitanților eligibili. În urma clarificării transmise de Comisia Europeană, a fost stabilit că în cadrul Obiectivului Specific IV (Dezvoltarea competențelor pentru specializare inteligentă, tranziție industrială și antreprenoriat), se pot finanța cu prioritate instruirii specifice în cadrul companiilor cu activitate în sectoarele regionale de specializare inteligentă. Prin urmare, educarea populației adulte și școlare orientată strict către utilizarea aplicațiilor de smart-city nu poate fi asigurată în aceste condiții din POR 2021-2027. Pe de altă parte, Programul Operațional Educație și Ocupare pentru perioada 2021-2027, aflat în pregătire la nivelul Ministerului Investițiilor și Proiectelor Europene, prevede printre prioritățile sale, inclusiv adaptarea ofertei de educație și formare profesională la provocarea reprezentată de digitalizare.	
2	2	Consiliul Județean Harghita, Borboly Csaba, Președinte	Grupul țiintă este format din următoarele categorii și persoane: - UAT la nivel local și județean - Angajații UAT, organizații private (antreprenori, ONG) pentru soluții de tip smart city, - Locuitorii din zonele care beneficiază de implementarea proiectelor, - Întreprinderi private din zonele care beneficiază de implementarea proiectelor, - Întreprinderi interesate de dezvoltare în zonele beneficiare, - Incubatoare de afaceri, Asociații de Dezvoltare Intercomunitare, Asociații ale UAT-urilor și Asociații de Dezvoltare Intercomunitare create pentru administrarea Zonelor Metropolitane,	În grupul țiintă vor fi incluse și UAT la nivel județean. La nivelul documentului programatic sunt menționați membri grupului țiintă al intervențiilor. Conform clarificărilor transmise de Comisia Europeană, grupul țiintă este format din cei care vor beneficia de rezultatele programului, nefiind limitat la solicitanții de finanțare. Categoriile de solicitanți eligibili vor fi menționate doar în Ghidurile solicitantului, care vor sta la baza lansării apelurilor. Incubatoarele de afaceri vor putea solicita finanțare în cadrul Priorității 1 a POR Centru 2021-2027. Dacă dorii includerea asociațiilor de dezvoltare intercomunitară și altor asociații ale UAT-urilor în grupul țiintă sau în lista solicitanților eligibili, vă rugăm să ne dați mai multe detalii, ținând cont de limitările aferente Obiectivului de Politică 1 al Comisiei Europene. Acestea prevăd că nu este permisă digitalizarea activității curente a solicitanților și că investițiile sprijinite în cadrul acestei priorități trebuie să fie inovative și să aibă ca rezultat noi servicii pentru cetățeni și întreprinderi.
2	2	Consiliul Județean Harghita, Borboly Csaba, Președinte	Grupul țiintă este format din următoarele categorii și persoane: - Angajații UAT, ai organizațiilor private (antreprenori, ONG) care sunt instruiți, - Locuitorii din zonele care beneficiază de interacțiune cu personalul instruit, - Întreprinderi private din zonele care beneficiază de implementarea proiectelor de instruire de către administrațiile publice - Incubatoare de afaceri, Hub-uri, Asociații de Dezvoltare Intercomunitare care beneficiază de implementarea proiectelor de instruire de către administrațiile publice	Incubatoarele de afaceri vor putea solicita finanțare în cadrul Priorității 1 a POR Centru 2021-2027. În privința huburilor, vă menționăm că ipotezele prezente de lucru indică asigurarea finanțării pentru huburile digitale inovative europene (EDIH) din alte surse decât programele operaționale regionale. Dacă dorii includerea asociațiilor de dezvoltare intercomunitară și a altor asociații ale UAT-urilor în grupul țiintă sau în lista solicitanților eligibili, vă rugăm să ne dați mai multe detalii.
2	2	Consiliul Județean Harghita, Borboly Csaba, Președinte	Operațiuni cu caracter orientativ: - sprijin în vederea asigurării îmbunătățirii eficienței energetice și creșterea performanței energetice a clădirilor rezidențiale 75 din Regiunea Centru, inclusiv măsuri de consolidare structurală în funcție de nivelul de expunere și vulnerabilitate la riscurile identificate, raportat la zona seismică și măsuri de sprijin ce contribuie la creșterea ponderii de surse regenerabile în consumul de energie al acestor clădiri; - sprijin în vederea asigurării îmbunătățirii eficienței energetice a clădirilor publice din Regiunea Centru, inclusiv a clădirilor identificate ca monumente istorice, măsuri de consolidare structurală, în funcție de nivelul de expunere și vulnerabilitate la riscurile identificate, raportat la zona seismică, măsuri privind reabilitarea/modernizarea instalațiilor electrice, de alimentare cu apă și de ventilare din aceste clădiri care să contribuie la reducerea consumului de energie și creșterea performanței energetice, proiecte de demonstrare și măsuri de sprijin ce contribuie la creșterea ponderii de surse regenerabile în consumul de energie al acestor clădiri - măsuri ce vizează întărirea capacității administrative a autorităților publice pentru dezvoltarea de proiecte care vizează "deep renovation" pe eficiență energetică prin dezvoltarea de ghiduri și soluții de bune practici etc. - intervenții ce vizează reabilitarea/modernizarea și rețehnologizarea sistemelor existente de iluminat, dezvoltarea unor sisteme de iluminat public performant și eficient energetic în Regiunea Centru, , inclusiv dezvoltarea unor sisteme inteligente (smart grids) de distribuție și stocare a energiei electrice produse din surse locale de energie regenerabilă. - măsuri de sprijinire a finanțării dezvoltării de agenții de dezvoltare pentru regenerare energetică - sprijinirea creării și dezvoltării parcurilor de energie regenerabilă și a microcentralelor hidroelectrice - măsuri de sprijinire a investițiilor privind crearea unor clădiri pasive.	• Vom analiza propunerile dumneaavoastră privind includerea unor măsuri de sprijin pentru crearea unor clădiri de sprijin. Vă rugăm să ne transmiteți informații suplimentare pentru susținerea acestui tip de intervenție. • În ceea ce privește măsurile de sprijin și finanțare pentru dezvoltarea unor structuri dedicate RES (agenții pentru regenerare energetică), această propunere va fi analizată în vederea includerii în cadrul intervențiilor aferente OS a (i) „Dezvoltarea capacităților de cercetare și inovare și adoptarea tehnologiilor avansate”. • Sprijinirea creării și dezvoltării parcurilor de energie regenerabilă și a microcentralelor hidroelectrice nu sunt acțiuni ce pot fi finanțate prin POR 2021-2027. În plus condiția favorizantă privind producerea energiei din surse regenerabile nu a fost asumată de nici un ministru de la nivel național, astfel fără îndeplinirea acesteia accesarea fondurilor europene pe acest domeniu nu se poate realiza.
2	2	Consiliul Județean Harghita, Borboly Csaba, Președinte	Se propune o linie numită Pentru o regiune incluzivă, în care se pune accent pe reabilitarea serviciilor existente, modernizare și crearea serviciilor noi și a infrastructurii sociale. Se propune includerea pe lista entităților eligibile DGASPC-uri. O altă propunere este includerea în text achiziția/construirea, dezvoltarea serviciilor de locuințe, dotarea și asigurarea funcționării a serviciilor comunitare: locuințe protejate, case de tip familiar, și nu numai din punctul de vedere al eficienței energetice.	În ceea ce privește propunerea dumneaavoastră de includere în program a intervențiilor ce vizează infrastructura socială, vă precizăm că aceste tipuri de intervenții se regăsc în cadrul Programului Operațional Incluziune și Demnitate Socială.



versiune program (la care se referă observații)	nr. Crt	Partener	observații generale POR/ POR Centru	răspuns
2	2	Consiliul Județean Harghita, Borboly Csaba, Președinte	Principalele grupuri țintă pentru această prioritate sunt defalcate după cum urmează: a) pentru clădiri rezidențiale: • Locatarii clădirilor rezidențiale, locatarii locuințelor sociale, inclusiv persoanele din categorii defavorizate (locatarii orfelinelor, căminelor rezidențiale pentru vârstnici, locatarii altor tipuri de clădiri pentru colectivități utilizate în scopuri rezidențiale), locuitorii din mediul urban și rural din zona metropolitană, asociațiile de proprietari b) pentru clădiri publice: • Utilizatorii clădirilor publice din mediul urban și rural; entități și instituții publice locale și centrale, autorități publice locale publice locale și centrale care au în proprietate clădiri publice cu diferite funcțiuni: administrative, educaționale, de sănătate, culturale, sociale, sportive, din sistemul de apărare, siguranță națională și ordine publică, etc., universități de stat, Asociații de Dezvoltare Intercomunitare și parteneriate între acestea; c) iluminat public performant și eficient energetic; • comunități din mediul urban și rural și Asociații de Dezvoltare Intercomunitare de la nivelul Regiunii Centru	• Vă facem cunoscut că vom actualiza informațiile cu privire la grupurile țintă pentru intervențiile dedicate creșterii eficienței energetice a clădirilor rezidențiale, prin adăugarea zonelor metropolitane și a zonelor urbane funcționale. Vă rugăm să ne transmiteți informații suplimentare privind necesitatea includerii Asociațiilor de Dezvoltare Intercomunitară în grupurile țintă pentru intervențiile ce vizează creșterea eficienței energetice a clădirilor publice și pentru iluminat public.
2	2	Consiliul Județean Harghita, Borboly Csaba, Președinte	În vederea îmbunătățirii protecției naturii și a infrastructurii verzi și/sau albastre din mediul urban regional și inclusiv revitalizarea acestor zone, fara a fi exhaustiv, vor fi finanțate următoarele tipuri de activități: - Intervenții, promovate de autorități publice locale și/sau parteneriate între acestea și alte instituții de la nivel local/ regional/central, ce contribuie la conservarea biodiversității urbane și promovează infrastructura verde din zonele urbane/ zonelor urbane funcționale din Regiunea Centru (precum intervenții ce vizează reorganizarea tramei stradale, coridoare verzi, revitalizarea spațiilor degradate, investiții ce vizează revitalizarea spațiilor degradate și valorificarea acestora ca spații verzi, zone cu utilitate socială sau economică, realizare de piste de biciclete periurbane, suburbane la nivel de UAT/ZUF/ZM/ADI) și/sau infrastructura albastră din zonele urbane/ zonelor urbane funcționale din Regiunea Centru (precum amenajări de maluri în zonele urbane, coridoare urbane etc), inclusiv inovații tehnologice care susțin infrastructura verde/ infrastructura albastră; - Întărirea/modernizarea/ extinderea spațiilor verzi/ spațiilor publice/ spațiilor recreative spațiilor culturale din zonele urbane/ zonelor urbane funcționale din Regiunea Centru - Reconvertirea și refuncționalizarea terenurilor și suprafețelor degradate, vacante sau neutilizate din interiorul zonelor urbane ale Regiunii Centru - Creșterea capacității autorităților locale prin susținerea de: - Activități de planificare, elaborare de planuri/strategii/ studii teritoriale la nivel de UAT/ZUF/ZM, în baza planurilor urbanistice locale, care să identifice nevoile unei zone și investițiile necesare pentru conservarea biodiversității urbane și sau dezvoltarea infrastructurii verzi/albastre – ca parte a proiectelor promovate și în corelare cu SIDU - Activități de planificare, elaborare de planuri/strategii/ studii teritoriale la nivel de UAT/ZUF/ZM/ADI, în baza planurilor urbanistice locale, care să identifice nevoile unei zone și investițiile necesare pentru conservarea biodiversității urbane și sau dezvoltarea infrastructurii de piste de biciclete periurbane, suburbane la nivel de UAT/ZUF/ZM - Activități de animare și conștientizare a populației privind protecția naturii și biodiversității în zonele urbane ca parte a proiectelor promovate	Activitățile ce vizează intervenții în realizarea pistolor de biciclete la nivele de UAT ZUF/ZM se finanțează prin intermediul axei prioritare 4 - Mobilitate Urbană.
2	2	Consiliul Județean Harghita, Borboly Csaba, Președinte	Operațiuni cu caracter orientativ: - Dezvoltarea infrastructurii urbane curate: dezvoltarea unor culoare de mobilitate urbană durabilă infrastructurii pentru mersul cu bicicleta, amenajarea de zone pietonale, introducerea de sisteme de bikesharing, sisteme de monitorizare etc, inclusiv sisteme park & ride. - Dezvoltarea infrastructurii realizarea de piste de biciclete periurbane, suburbane la nivel de UAT/ZUF/ZM/ADI. - Dezvoltarea și optimizarea transportului public prin investiții în vehicule ecologice (electrice, CNG, hidrogen) și infrastructura de transport aferentă; - Dezvoltarea de infrastructură pentru combustibili alternativi; - Dezvoltarea sistemelor de management a mobilității urbane, cum ar fi sisteme de management trafic, aplicații de mobilitate, etc. Principalele grupuri țintă pentru această prioritate sunt defalcate după cum urmează: - Orașe, Municipii, ZUF, ZM, Asociații de Dezvoltare Intercomunitare și inclusiv UAT-urile din zonele rurale care fac parte din ZUF/ZM/	În ceea ce privește propunerea de "Dezvoltare a infrastructurii pentru mersul cu bicicleta în afara localităților" vă precizăm ca o astfel de acțiune este eligibilă doar în contextul în care PMUD este elaborat la nivel de ZUF sau ZM. Referitor la grupul țintă, aici ne referim la locuitorii din aceste zone urbane, grupul țintă nu poate fi o asociație sau un ADI.
2	2	Consiliul Județean Harghita, Borboly Csaba, Președinte	Tipurile de intervenții prevăzute vizează: - modernizarea și extinderea rețelei de drumuri județene (inclusiv centuri ocolitoare cu statut de drum județean) care asigură conectivitatea directă sau indirectă cu rețeaua TEN-T, inclusiv lucrări de artă, măsuri de siguranță rutieră și ecologice, modernizarea/reabilitarea zonelor pietonale din interiorul localităților și construirea de piste de biciclete în interiorul și exteriorul localităților.	Unul dintre principiile FEDR este ca nu finanțezi același tip de activitate din obiective de politica diferită. La OP3 finanțarea proiectelor se face pe baza de lista de proiecte de drumuri (aprobată inițială, ex ante, pe baza prioritizării), nu lista de de piste (nici nu avem indicator pentru astfel de acțiuni în OP 3). Desigur, construirea pistolor pentru drumurile prioritizate va fi o chețuială eligibilă, atât în interior cât și în exteriorul UAT, dar în cadrul și legat de proiectul prioritar. Toate celelalte piste din ZUF/ZM?ADI se pot realiza în Axă 4, mobilitate, dacă eres dintr un PMUD, dar nu vom putea finanta piste de biciclete în mediul rural), în afara ZUF/ZUM, dacă nu sunt pe traseul DI priorizat.
2	2	Consiliul Județean Harghita, Borboly Csaba, Președinte	Acțiunea 2 – Investiții care vizează soluții pentru decongestionarea/ fluidizarea traficului (drumuri de ocolire, pasaje, extinderi la 4 benzi, măsuri de siguranță) la nivelul municipiilor reședință de județ, UAT - Consiliile Județene, Parteneriate. La acest tip de intervenție se vor implementa acele soluții de decongestionare/ fluidizare a traficului de la nivelul municipiilor reședință de județ care sunt prioritizate în cadrul PMUD-urilor și care vor face obiectul unui apel competitiv. Tipurile de intervenții prevăzute vizează: - decongestionarea traficului în municipiile reședință de județ și zonele adiacente acestora prin investiții în infrastructura rutieră, prin construirea / modernizarea / reabilitarea de drumuri de ocolire / pasaje / noduri rutiere, inclusiv lucrări de artă, măsuri de siguranță rutieră și ecologice - Îngălțiri rutiere secundare reabilite și/ sau construite către rețeaua rutieră și nodurile TEN-T (drumuri județene, drumuri județene de interes turistic, drumuri expres, centuri ocolitoare cu statut de drum județean care asigură conectivitatea directă sau indirectă la rețeaua de bază – TEN-T) care vor fi prioritizate la nivel regional în baza unei Hotărâri a CDR Centru. Pentru acest tip de intervenție se va aplica un apel necompetitiv pe bază de portofoliu de proiecte prioritare. - heliporturi și aerodromuri pentru aparate de mici dimensiuni (destinate activităților ISU, turistice și de afaceri);	Avem deja o linie de finanțare pentru drumuri județene, acțiunea 2 are alt scop și se adresează municipiilor reședință de județ. 2. exclus, nu se încadrează în OP 3 sub nici o formă.
2	2	Consiliul Județean Harghita, Borboly Csaba, Președinte	Tipuri de operațiuni: - Intervenții în construirea, extinderea, modernizarea și dotarea unităților de învățământ prin investiții în asigurarea condițiilor de siguranță și funcționare care să ducă la respectarea unor standarde minime pentru infrastructură și alinierea modului de proiectare a facilităților la principiile de învățare, dotarea cu echipamente didactice adecvate;  -Dezvoltarea în cadrul învățământului preuniversitar – primar, gimnazial și liceal - a noilor programe școlare, a unor mijloace educaționale specifice pentru elevii care aparțin minorităților naționale. - Dezvoltarea unor mijloace de facilitare a învățării limbii române, în vederea dezvoltării competențelor de comunicare în limba română în rândul elevilor minorităților naționale; - Dezvoltarea și extinderea serviciilor și platformelor digitale educaționale în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor. Realizarea unei platforme/aplicații cu materiale necesare predării/învățării limbii române în rândul elevilor minorităților naționale. - Dezvoltarea nivelului competențelor de comunicare în limbi străine a profesorilor prin sprijinire unor formări continue pentru cadrele didactice, care predau limba română (educatoare, învățători, profesori).	POR finanțează investiții în construire/reabilitare/modernizare și dotare a infrastructurii de învățământ (laboratoare, ateliere, săli de clasă, etc.) altele decât cele finanțate din PNRR, iar dezvoltarea de curricule, metode de predare/învățare adaptate se finanțează din POED, prioritățile 3 - Prevenirea părăsirii timpurii a școlii și creșterea accesului și a participării grupurilor dezavantajate la educație și formare profesională și 4 - Creșterea calității ofertei de educație și formare profesională pentru asigurarea echității sistemului și o mai bună adaptare la dinamica pieței muncii și la provocările inovării și progresului tehnologic. De exemplu: - organizarea și finanțarea orelor/programelor remediale și a măsurilor de suport individual și de grup (inclusiv dezvoltare personală, dezvoltarea competențelor socio-emoționale, coaching, abilități digitale, educație pentru dezvoltare durabilă etc.), pentru dezvoltare competențe cheie, în vederea asigurării succesului școlar - sprijin prin măsuri integrate, pentru școli cu nevoi de ameliorare a rezultatelor școlare și de creștere a ratei de absolvire și a ratei de tranziție către nivelul următor de învățământ, inclusiv prin organizare și finanțare scheme de granturi; (pg. 39) - programe de formare inițială și continuă a personalului didactic (inclusiv prin programe de conversie/reconversie profesională), cu accent pe didactica specialității, dobândirea competențelor lingvistice/ digitale/ antreprenoriale, a competențelor specifice și transversale; (pg. 45)
2	2	Consiliul Județean Harghita, Borboly Csaba, Președinte	Acțiunea 5.2 Creșterea gradului de participare la învățământul profesional și tehnic Tipuri de operațiuni: - Intervenții în infrastructura unităților școlare din ÎP care vizează creșterea standardelor sau conformarea cu standardele de funcționare în vigoare, adaptarea infrastructurii pentru accesul elevilor cu deficiențe/ nevoi speciale, investițiile vor viza pe lângă lucrările de modernizare/extindere/construcție și dotare atelierele școlare cu echipamente didactice/aparatură pentru practica elevilor, dotarea laboratoarelor, bibliotecilor, sălilor și terenurilor de sport etc. - Îmbunătățirea condițiilor de cazare și posibilităților de transport pentru elevii astfel încât să crească accesul la aceste servicii educaționale și pentru copiii aparținând unor grupuri dezavantajate - intervenții asupra infrastructurii educaționale din învățământul terțiar pentru aducerea bazei materiale și a dotărilor la standarde comparabile cu universitățile din Europa, în acord cu nevoile de specializare inteligentă și competențele cerute pe piața regională. - crearea condițiilor pentru atragerea de noi studenți (din mediul rural sau din alte localități sau județe), prin asigurarea condițiilor de cazare și alte facilități care sunt complementare actului educațional (săli de sport, terenuri de sport), precum și prin accesibilitatea infrastructurii pentru persoanele cu dizabilități. - intervenții având ca scop crearea unei infrastructuri de unități școlare pentru cercetare și inovare - În domeniul agricol și produse agro-alimentare din zonele de dezvoltare metropolitane (ZM); - Schimb de experiențe: organizarea călătoriilor/întâlnirilor și activităților tematice care contribuie la învățarea meseriei, respectiv la amplificarea cunoștințelor; - Achiziționarea de mașini și utilaje agricole pentru licee tehnologice și ferme educaționale la nivelul UAT/ZUF/ZM/ADI; - Includerea unui criteriu de evaluare tehnică și financiară care să avantajeze firmele care își propun să angajeze tineri din mediul rural sau din zonele rurale adiacente. - intervenții pentru asigurarea infrastructurii educaționale și dotările specifice în unitățile de învățământ din zonele defavorizate în ceea ce privește meșteșugurile tradiționale și de artizanat.	Infrastructura și dotările realizate în scop educațional care servesc la creșterea calității formării și dobândirea de competențe cerute pe piața muncii sunt incluse în obiectivele Axei 6 POR 2021-2027. Infrastructura de C&I care nu este utilizată exclusiv în scop educațional poate face, mai degrabă, obiectul Axei 1. În acest sens sunt necesare mai multe precizări din partea dvs. pentru a încadra acțiunea într-una din axele POR 2021. Totodată va informăm că unitățile de învățământ secundar superior cu profil agricol vor fi finanțate din PNRR și PNS, acestea nu vor face obiectul finanțării din axa 6 POR Centru. Astfel, 30 de licee (din cele 57) care dispun de o suprafață agricolă de peste 10 ha în proprietate sau în administrare, se vor dota cu câte un tractor de capacitate redusă și cu câte două utilaje agricole aferente pentru executarea lucrărilor agricole pe loturile didactice și pentru instruirea practică a elevilor în vederea obținerii permisului de conducere tractor.  Schimbul de experiențe este finanțat prin programul Erasmus+ și suplimentar se finanțează și prin POED, Prioritatea 4 - Sprijinirea mobilității internaționale de tip Erasmus+ prin asigurarea unui sprijin financiar suplimentar față de grantul Erasmus+, pentru instituțiile cu acreditare, în scopul satisfacerii cererii de mobilitate internațională (pg.46).  Propunerile dvs. referitoare la facilitarea ocupării tinerilor din mediul rural în companii are aplicabilitate în cazul intervențiilor care se adresează companiilor: Axă 1 a POR.  În ceea ce privește ultima propunere a dvs. nu este clar dacă dorește finanțarea unor școli populare de arte sau a unor cursuri de calificare/recalificare profesională în domeniul meșteșugurilor tradiționale și de artizanat.
2	2	Consiliul Județean Harghita, Borboly Csaba, Președinte	Teritoriul vizat de aceste intervenții este Regiunea Centru, România, cu zona urbană și rurală aferentă unităților administrativ teritoriale componente și Zonele de dezvoltare Metropolitane.	Zonele de dezvoltare metropolitane sunt incluse în formularea făcută, nu este necesară o precizare separată a acestui aspect
2	2	Consiliul Județean Harghita, Borboly Csaba, Președinte	Intervențiile prevăzute în cadrul acestor acțiuni sunt următoarele: - Îmbunătățirea infrastructurii de turism în zone cu potențial turistic valoros din mediul rural respectiv dezvoltarea turismului balnear, turismului de mofototerapie, inclusiv prin investiții în rețele de captare și transport, crearea, reabilitarea și modernizarea bazelor de tratament, dezvoltarea de infrastructuri publice la scară mică pentru valorificarea atracțiilor turistice, amenajarea infrastructurii de agrement (muzeele apelor minerale, izvoarele de ape minerale cu degajări de gaze cu un conținut ridicat de dioxid de carbon și sulfuri, mofete și parcuri tematice), crearea de facilități pentru practicarea sportului; dezvoltarea turismului climateric și de mofototerapie, inclusiv prin amenajarea obiectivelor turistice naturale de utilitate publică, crearea/ modernizarea infrastructurilor conexe de utilitate publică, în localitățile cu resurse balneare; promovarea și dezvoltarea de piste de biciclete pentru cicloturism; îmbunătățirea accesului către obiective turistice naturale localizate în afara siturilor Natural 2000; amenajarea efectivă a traseului, amenajarea de puncte de observație și panoramă, amplasarea de panouri informative pe traseele turistice, amenajarea de adăposturi și refugii turistice dotate corespunzător pentru situații de urgență, amenajare via ferrata; promovarea unor nișe turistice inovative. - Conservarea, protecția și valorificarea durabilă a patrimoniului cultural UNESCO și de clasa A localizat în mediul rural prin: restaurarea, consolidarea, protecția și conservarea monumentelor istorice; Digitalizarea obiectivelor de patrimoniu restaurate. - Acțiuni de creștere/ dezvoltare a capacității administrative a beneficiarilor: dezvoltarea de planuri de conservare/ mentenanță a obiectivelor de patrimoniu și sprijin pentru activitățile de dezvoltare a planurilor de interpretare pentru public.	Luăm în calcul completarea tipurilor de acțiuni finanțate prin intermediul Axei 8 a POR Centru cu cele propuse de dumneavoastră.
2	2	Consiliul Județean Harghita, Borboly Csaba, Președinte	Centrele de agrement sunt structuri fără personalitate juridică care fac parte din patrimoniul destinat activității de tineret conform art. 30 alin (1) al Legii Tinerilor nr. 350/2006 cu modificările și completările în vigoare. Ținând cont de apartenența lor la domeniul public, centrele de agrement sunt inalienabile, imprescriptibile și inesezabile, putând fi date în administrare, concesiune sau închiriate în conformitate cu art. 861 cod civil. De asemenea, ținând cont de faptul că destinația lor este stabilită prin Legea Tinerilor nr. 350/2006 cu modificările și completările în vigoare, indiferent de modul în care proprietatea asupra centrelor de agrement este administrată, ele trebuie să își păstreze destinația pentru organizarea activităților de tabere pentru copii și tineri (turism pentru tineret). - Centre multidisciplinare pentru tineret, cele aflate în structura școlilor / cluburilor sportive printru tineret, sau al U.A.T.-urilor.	Prin Acțiunea 2 - Creșterea incluziunii sociale a copiilor și tinerilor prin dezvoltarea activelor turistice publice și a serviciilor turistice adresate lor sunt finanțate strict taberele școlare, în contextul includerii acestei acțiuni în cadrul unei axe care vizează turismul. Sunt finanțate inclusiv taberele școlare care aparțin UAT-urilor.
2	2	Consiliul Județean Harghita, Borboly Csaba, Președinte	Prin acest program se vor finanta intervenții în infrastructura centrelor de agrement/tabere școlare: a spațiilor de cazare, a spațiilor destinate pregătirii și serviciilor mesei, precum și a infrastructurii pentru activități educaționale și de recreere (terenuri de sport, alte spații pentru activități sportive, săli de conferință/ evenimente etc). - Sprijinirea intervențiilor în infrastructurile edilitare (de apă potabilă, apă uzată, electricitate etc.) și a drumurilor de acces către aceste centre.	Propunerea dumneavoastră de finanțare a utilităților din corpul drumului în cazul infrastructurii rutiere nu a fost acceptată de către reprezentanții CE.
2	2	Consiliul Județean Harghita, Borboly Csaba, Președinte	În ceea ce privește infrastructura centrelor de agrement pentru copii și tineri, teritoriul vizat este Regiunea Centru, România, cu zona urbană și rurală aferentă unităților administrativ teritoriale componente, Zone de dezvoltare Metropolitane; Beneficiarii eligibili : U.A.T.-le, Cluburile sportive, Școlile cu profil sportiv, parteneriatele între acestea, Agenții de Dezvoltare Intercomunitare.	Taberele școlare din zonele metropolitane sunt implicit finanțate, acțiunea 2 vizând atât mediul urban, cât și cel rural. Sunt finanțate taberele școlare care aparțin MTS și UAT-urilor.
2	2	Consiliul Județean Harghita, Borboly Csaba, Președinte	Tipurile de intervenții prevăzute sunt următoarele, fără ca acestea să fie exhaustive: - Regenerarea spațiilor publice, inclusiv asigurarea sistemelor de securitate a cetățeanului; - Conservarea, protecția și valorificarea durabilă a patrimoniului cultural; - Investiții în infrastructura din domeniul cultural: reabilitarea/ modernizarea/ dotarea spațiilor culturale: muzee, galerii de artă, săli de spectacol, cinematografe, etc. și crearea și dotarea de noi spații culturale multifuncționale adaptate nevoilor de dezvoltare a sectorului cultural; digitalizarea activității de promovare turistică și culturală; - Îmbunătățirea infrastructurii de turism, în special în zone care dispun de un potențial turistic valoros; - Acțiuni de creștere/ dezvoltare a capacității administrative a beneficiarilor; - Elaborarea/ actualizarea documentelor strategice, în principal SIDU și PMUD.  Pentru domeniul regenerării urbane sustenabile se au în vedere următoarele acțiuni cu caracter orientativ: - Reabilitarea integrată a spațiilor publice din zone centrale și zone istorice, a spațiilor publice din interiorul ansamblurilor de locuințe colective; - Întărirea/ modernizarea/ extinderea spațiilor verzi de mici dimensiuni, spațiilor recreative, zonelor de agrement, locurilor de joacă, centrelor de activități sportive, pistolor pentru biciclete - Instalarea/ extinderea sistemelor de supraveghere video inteligente și de parcuri inteligente - Modernizarea infrastructurii de iluminat.	Pistele pentru biciclete și parcurile inteligente sunt finanțate prin intermediul Axei 4 a Programului.

versiune program (la care se referă observațiile)	nr. Crt	Partener	observații generale POR/ POR Centru	răspuns
2	2	Consiliul Județean Harghita, Borboly Csaba, Președinte	<p>În domeniul turismului și culturii sunt sprijinite intervenții care asigură:</p> <ul style="list-style-type: none"><li>- Dezvoltarea turismului practicat în stațiuni balneare, inclusiv prin investiții în rețele de captare și transport, crearea, reabilitarea și modernizarea bazelor de tratament, dezvoltarea de infrastructuri publice la scară mică pentru valorificarea atracțiilor turistice, amenajarea infrastructurii de agrement, crearea de facilități pentru practicarea sportului;</li><li>- Dezvoltarea turismului practicat în stațiuni climatice și balneoclimaterice, inclusiv prin amenajarea obiectivelor turistice naturale de utilitate publică, crearea/ modernizarea infrastructurilor conexe de utilitate publică;</li><li>- Dezvoltarea turismului de agrement, inclusiv prin amenajarea de parcuri tematice;</li><li>- Îmbunătățirea accesului către resursele turistice (ca activitate complementară celorlalte);</li><li>- Promovarea unor nișe turistice inovative;</li><li>- Reabilitarea, construirea și extinderea a spații de cazare și de tratament balneoclimateric;</li><li>- Realizarea, construcția de centre, parcuri tematice cu scopul conservării și promovării tradițiilor religioase, produselor artizanale și meșteșugărești locale;</li><li>- Sprijinirea realizării infrastructurilor de tip via ferată și a mijloacelor de transport și persoanelor pe cablu de diferite categorii (construcția de ascensoare - telescaune - ar contribui foarte mult la dezvoltarea turistică pe plan regional și național);</li><li>- Reabilitarea și promovarea parcurilor tematice (gunera în valea) – având în vedere complexitatea și numărul mare al habitatelor din județ este absolut necesar construirea centrelor de vizitare, dezvoltarea parcurilor tematice, care au capacitatea de a prezenta mediul înconjurător. Conceptul de parcuri tematice se bazează pe un subiect principal în jurul căruia se construiesc toate atracțiile. Interesul oaspeților este susținut de tot ceea ce îi face să se întoarcă din nou în parc și face posibilă crearea unei atmosfere unificate în parc. În acest moment infrastructura turistică de acest tip este de negăsit în județ, cu dezvoltarea acestui sector vom fi capabili de a prezenta în detaliu și amploarea resurselor naturale din județ.</li><li>- construcția rețelei de trasee pentru ciclism;</li><li>- dezvoltarea turismului religios;</li><li>- Construcția sau dezvoltarea unor centre, parcuri tematice care prezintă tradițiile și produsele locale - ateliere de experiență gastronomică, infrastructură care prezintă activitatea ciobanilor, construirea punctelor de belvedere etc.</li><li>- Sprijinirea realizării și modernizării rețelelor edilitare și de acces către aceste obiective;</li></ul>	
2	3	Comuna Biertan	<p>Analizând versiunea 2 a POR Centru 2021-2027, vă rugăm să analizați aspectele de mai jos:</p> <p>Axa prioritară 7 "O regiune cu turism sustenabil", Acțiunea 1 - dezvoltarea durabilă a comunităților rurale prin punerea în valoare a potențialului lor turistic natural și cultural</p> <p>* Îmbunătățirea infrastructurii de turism în zonele cu potențial turistic valoros din mediul rural respectiv: promovarea și dezvoltarea de piste de biciclete pentru cicloturism, îmbunătățirea accesului către obiectivele turistice naturale localitate în afara stitului Natura 2000, amenajarea efectivă a traseului, amenajarea de puncte de observație și panoramă, amplasarea de panouri informative pe traseele turistice, amenajarea de adăposturi și refugii turistice.</p> <p>* Conservarea, protecția și valorificarea durabilă a patrimoniului cultural UNESCO și de clasă A localizat în mediul rural prin: restaurarea, consolidarea, protecția și conservarea monumentelor istorice</p>	<p>1 Conform Regulamentului 1060 al Parlamentului European și al Consiliului din 24 iunie 2021, articolul 22, alineatul (5), tipurile de intervenții ce vor fi finanțate de un program operațional se bazează pe un nomenclator stabilit în anexa I la Regulament.</p> <p>Conform versiunii 2 a POR Regiunea Centru, prin intermediul Axei 7 a Programului Operațional Regional Regiunea Centru 2021-2027, beneficiază de alocații FEDR intervențiile vizând infrastructura de turism din mediul rural aferentă codului de intervenție 167 Protejarea, dezvoltarea și promovarea patrimoniului natural și a ecoturismului, în alte sturi decât Natura 2000. Ca urmare a propunerilor primite la versiunea publicată în consultare publică, analizăm în prezent posibilitatea de a include în versiunea 3 a Programului intervențiile vizând infrastructura de turism din mediul rural localizată în stiturile Natura 2000, în baza codului de intervenție 078 Protejarea, restaurarea și utilizarea sustenabilă a stiturilor Natura 2000.</p> <p>2. Conform versiunii 2 a POR Regiunea Centru, prin Axa 7, Acțiunea 7.1 sunt finanțate intervențiile în conservarea, protecția și valorificarea durabilă a patrimoniului cultural UNESCO și de clasă A localizat în mediul rural, respectiv restaurarea, consolidarea, protecția și conservarea monumentelor istorice, precum și digitalizarea obiectivelor de patrimoniu restaurate.</p> <p>Confirmăm faptul că, în cazul ansamblurilor arhitecturale declarate obiective de patrimoniu, POR Centru va putea finanța inclusiv intervenții asupra piețelor centrale adiacente monumentelor și căilor de acces către monumente, în măsura în care acestea fac parte din ansamblul respectiv și sunt întrunite toate criteriile de eligibilitate, inclusiv cele referitoare la proprietatea asupra obiectivului de patrimoniu vizat de intervenție.</p>
2	4	Primăria Municipiului Brașov	<p>Având în vedere că "Principalele provocări ale Regiunii Centru sunt din punct de vedere economic, social și de mediu" și faptul că „e nevoie de o abordare integrată a dezvoltării la nivelul zonelor urbane” ceea ce presupune dezvoltarea mediului economic, a serviciilor sociale și protecție a mediului, propunem următoarele:</p> <p>* Prioritatea 8 O regiune atractivă Obiectiv specific: "Favorizarea dezvoltării integrate sociale, economice și de mediu la nivel local și a patrimoniului cultural, turismului și securității în zonele urbane" completată cu următorul tip de intervenție: "Construirea, extinderea, modernizarea infrastructurii sociale pentru grupuri vulnerabile (persoane fără adăpost, victime ale violenței domestice, persoane vârstnice, etc)" sau,</p> <p>- OP4 - O Europă mai socială și inclusivă completată cu Prioritatea O regiune socială care să includă tipul de intervenție prezentat anterior.</p> <p>Menționăm ca Municipiul Brașov are în vedere dezvoltarea de investiții precum cele prezentate anterior.</p>	<p>Vă mulțumim pentru propunerile transmise în data de 02.08.2021 privind versiunea 2 a Programului Operațional Regional Centru 2021-2027. În ceea ce privește propunerea dumneavoastră de includere în program a activităților de tipul "Construirea, extinderea, modernizarea infrastructurii sociale pentru grupuri vulnerabile (persoane fără adăpost, victime ale violenței domestice, persoane vârstnice, etc)" vă precizăm că aceste tipuri de intervenții se regăsesc în mare măsură în cadrul Programului Operațional Includiv și Demnitate Socială care va include în perioada de programare 2021-2027 toate tipurile de intervenții pe partea de infrastructură și incluziune socială. Mai multe detalii despre acest Program puteți găsi aici - <a href="https://mfe.gov.ro/minister/perioade-de-programare/perioada-2021-2027/">https://mfe.gov.ro/minister/perioade-de-programare/perioada-2021-2027/</a>.</p> <p>Referitor la POR Centru 2021-2027, acest program a fost deja obiectul unor runde de negocieri cu Comisia Europeană iar intervențiile propuse în program au fost conturate nu doar ținând cont de Regulamentele europene, ci și la bază portofoliu regional de proiecte și nevoile regionale. Facem precizarea că alocațiile propuse pentru fiecare dintre prioritățile incluse în cadrul POR Centru au o valoare mai mică decât valoarea proiectelor incluse în portofoliul de proiecte.</p>
2	5	Federația Română de Gimnastică	<p>Propunere completarea activității POR Centru:</p> <p>extindere/ reabilitare/ modernizare și dotarea infrastructurilor sportive asociate unităților de învățământ, inclusiv a celor olimpice la Prioritatea 6 - O regiune educată, Obiectiv specific - Îmbunătățirea accesului egal la servicii de calitate și favorabile incluziunii în educație, formare și învățare pe tot parcursul vieții prin dezvoltarea infrastructurii, inclusiv prin îmbunătățirea rezilienței la educație și formare la distanță și on-line</p> <p>extindere/ reabilitare/ modernizare și dotarea bazelor sportive inclusiv prin corelarea cu activități turistice și de agrement la Prioritatea 7 - O regiune atractivă, Obiectiv specific - Încurajarea dezvoltării sociale, economice și de mediu integrate și inclusive, a culturii, a patrimoniului natural, a turismului durabil și a securității</p> <p>digitalizarea activităților sportive, în scopul creșterii performanțelor sportivilor la Prioritatea 1 - O regiune competitivă prin inovare, digitalizare și întreprinderi dinamice, OS - Fructificarea avantajelor digitalizării, în beneficiul cetățenilor, al companiilor, al organizațiilor de cercetare și al autorităților publice</p> <p>creșterea eficienței energetice a clădirilor sportive la Prioritatea 3 - O regiune cu orașe prietenoase cu mediul, OS - Promovarea eficienței energetice și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră</p>	<p>Programele Operaționale Regionale, în forma lor actuală, se bazează pe nevoile identificate la nivelul fiecărei regiuni de dezvoltare și au la bază portofoliul de proiecte regionale și observații / comentarii primite de la rețeaua partenerială, astfel că referința la intervențiile propuse în program operațional al altei regiuni poate fi făcută doar în contextul nevoii identificate la nivelul acelei regiuni.</p> <p>Referitor la POR Centru 2021-2027, acest program a fost deja obiectul unor runde de negocieri cu Comisia Europeană, iar intervențiile propuse în program au fost conturate nu doar ținând cont de Regulamentele europene, dar după cum spunem și mai sus au la bază portofoliul regional de proiecte și nevoile regionale. Facem precizarea că alocațiile propuse pentru fiecare dintre prioritățile incluse în cadrul POR Centru au o valoare mai mică decât valoarea proiectelor incluse în portofoliul de proiecte.</p> <p>În ceea ce privește activitățile propuse de dumneavoastră vă precizăm că sunt prevăzute investiții în infrastructura centrelor de agrement (tabere școlare): a spațiilor de cazare, a spațiilor destinate pregătirii și serviciilor mesei, precum și a infrastructurii pentru activități educaționale și de recreere (terenuri de sport, alte spații pentru activități sportive, săli de conferință/evenimente, etc), acestea fiind prevăzute în cadrul Axei prioritare 7 - O regiune cu turism sustenabil. Iar în cadrul Axei prioritare 3 - O regiune cu comunități prietenoase cu mediul sunt prevăzute acțiuni care vizează îmbunătățirea eficienței energetice a clădirilor publice din Regiunea Centru (clădirile sportive fiind și ele clădiri publice).</p>
2	6	Comitetul Olimpic și Sportiv Român	<p>Propunere completarea activității POR Centru:</p> <p>extindere/ reabilitare/ modernizare și dotarea infrastructurilor sportive asociate unităților de învățământ, inclusiv a celor olimpice la Prioritatea 6 - O regiune educată, Obiectiv specific - Îmbunătățirea accesului egal la servicii de calitate și favorabile incluziunii în educație, formare și învățare pe tot parcursul vieții prin dezvoltarea infrastructurii, inclusiv prin îmbunătățirea rezilienței la educație și formare la distanță și on-line</p> <p>extindere/ reabilitare/ modernizare și dotarea bazelor sportive inclusiv prin corelarea cu activități turistice și de agrement la Prioritatea 7 - O regiune atractivă, Obiectiv specific - Încurajarea dezvoltării sociale, economice și de mediu integrate și inclusive, a culturii, a patrimoniului natural, a turismului durabil și a securității</p> <p>digitalizarea activităților sportive, în scopul creșterii performanțelor sportivilor la Prioritatea 1 - O regiune competitivă prin inovare, digitalizare și întreprinderi dinamice, OS - Fructificarea avantajelor digitalizării, în beneficiul cetățenilor, al companiilor, al organizațiilor de cercetare și al autorităților publice</p> <p>creșterea eficienței energetice a clădirilor sportive la Prioritatea 3 - O regiune cu orașe prietenoase cu mediul, OS - Promovarea eficienței energetice și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră</p>	<p>Programele Operaționale Regionale, în forma lor actuală, se bazează pe nevoile identificate la nivelul fiecărei regiuni de dezvoltare și au la bază portofoliul de proiecte regionale și observații / comentarii primite de la rețeaua partenerială, astfel că referința la intervențiile propuse în program operațional al altei regiuni poate fi făcută doar în contextul nevoii identificate la nivelul acelei regiuni.</p> <p>Referitor la POR Centru 2021-2027, acest program a fost deja obiectul unor runde de negocieri cu Comisia Europeană, iar intervențiile propuse în program au fost conturate nu doar ținând cont de Regulamentele europene, dar după cum spunem și mai sus au la bază portofoliul regional de proiecte și nevoile regionale. Facem precizarea că alocațiile propuse pentru fiecare dintre prioritățile incluse în cadrul POR Centru au o valoare mai mică decât valoarea proiectelor incluse în portofoliul de proiecte.</p> <p>În ceea ce privește activitățile propuse de dumneavoastră vă precizăm că sunt prevăzute investiții în infrastructura sportivă asociată unităților de învățământ, acestea fiind incluse în cadrul Axei prioritare 6 - O regiune educată, pentru toate tipurile de învățământ (învățământul obligatoriu, învățământul profesional și tehnic, învățământul terțiar). Iar în cadrul Axei prioritare 3 - O regiune cu comunități prietenoase cu mediul sunt prevăzute acțiuni care vizează îmbunătățirea eficienței energetice a clădirilor publice din Regiunea Centru (clădirile sportive fiind și ele clădiri publice).</p>
2	7	Comuna Remetea Jud Harghita	<p>Ca urmare a adresei dvs nr. 27577/ 20.07.2021 prin care solicitați transmiterea observațiilor cu privire la pachetul legislativ aferent Politicii de Coeziune 2021-2027, prin prezenta propunem completarea acestuia cu promovarea turismului balnear în localitățile din zona rurală care dețin resurse de apă minerală cu indicații terapeutice confirmate de autorități competente, însă neastate ca stațiunile turistice de interes local sau național. Considerăm necesară această propunere în vederea valorificării potențialului de resurse de apă minerală cu efect terapeutic, precum și stimulării intr-o scară cât mai largă a balneoturismului.</p>	<p>Ca răspuns la adresa dumneavoastră transmisă în data de 22.07.2021 prin care faceți propuneri de completare a pachetului legislativ aferent Politicii de Coeziune 2021-2027 vă precizăm că în data de 30 iunie 2021 a fost publicat Pachetul legislativ aferent Politicii de Coeziune 2021-2027 adoptat la data de 24 iunie 2021. Pachetul legislativ poate fi consultat aici - <a href="https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=OJ:L:2021:231:TOC">https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=OJ:L:2021:231:TOC</a>.</p> <p>Adresa ADR Centru din 20 iulie 2021 nr. 27577 se refera la eventuale observații privind versiunea 2 a POR Centru 2021-2027. Cu toate acestea vă precizăm că programul va sprijini cu prioritate dezvoltarea turismului balnear și balneo-climateric în stațiuni din mediul rural, dar și în alte localități rurale cu resurse balneare importante, având prioritate investițiile generatoare de creștere economică, printre-o creștere importantă a numărului de turiști.</p>
2	8	Comunele Biertan, Saschiz, Bunești, Valea Vilor  Mihai Eminescu Trust	<p>Propuneri:</p> <p>puncta) suplimentar pentru proiectele derulate în situri UNESCO</p> <p>finanțare pentru proiecte integrate care tratează piețele centrale și căile de acces către monument din interiorul siturilor</p>	<p>Vă mulțumim pentru propunerile transmise prin email în data de 12.09.2021 referitoare la versiunea 2 a POR Centru 2021-2027, prin care propuneți punctarea suplimentară a proiectelor derulate în situri UNESCO și finanțarea proiectelor integrate ce tratează piețele centrale și căile de acces către monument din interiorul siturilor. Propunerile dumneavoastră sunt analizate și se va ține cont de ele în elaborarea următoarei versiuni a Programului. Vă menționăm că în această perioadă se lucrează la o propunere de prioritarizare a tipurilor de intervenții în turism, astfel că în data de 30.09.2021 va avea loc o întâlnire online pe această temă, la care veți fi invitați.</p> <p>Cu această ocazie dorim să vă reamintim că ADR Centru a creat o aplicație (portal) online pentru a facilita completarea, transmiterea și modificarea proiectelor de către entitățile de la nivelul Regiunii Centru. Aplicația este disponibilă la următorul link: <a href="http://portofoliu.adrcentru.ro/">http://portofoliu.adrcentru.ro/</a>.</p> <p>Pentru a avea acces în aplicație, o entitate va trebui să își creeze un cont de utilizator, iar accesul se va realiza pe baza unui username și a unei parole (va exista un cont unic pe entitate). Astfel, fiecare entitate va putea introduce proiecte pe care intenționează să le implementeze, cât și proiectele aflate deja în implementare, prin completarea unei fișe de proiect. Entitățile vor avea acces și vor vedea doar proiectele proprii.</p> <p>Având în vedere aceste aspecte, vă rugăm să ne sprijiniți prin introducerea în cadrul aplicației a proiectelor pe care intenționați să le dezvoltați pentru viitoarea perioadă de programare.</p>
2	9	Comuna Râșnari	<p>Referitor la POR Centru 2021-2027 versiunea aprilie 2021, Axa 8- O regiune atractivă - Pag 79 este specificat faptul ca in domeniul turismului și culturii sunt sprijinite intervenții care asigură:</p> <p>- dezvoltarea turismului practicat in stațiuni climatice și balneoclimaterice, inclusiv prin amenajarea obiectivelor turistice naturale de utilitate publică, crearea/modernizarea infrastructurii conexe de utilitate publică.</p> <p>Pentru aceasta Axa, venim cu propunerea dezvoltării turismului practicat și în destinațiile ecoturistice/destinații Natura 2000/destinații EDEN pe langa cei practicat in stațiuni climatice și balneoclimaterice, inclusiv prin amenajarea obiectivelor turistice naturale de utilitate publică, crearea/modernizarea infrastructurii conexe de utilitate publică, dezvoltarea și amenajarea/modernizarea de trasee tematice/de drumetie/cicloturism/piste de biciclete.</p>	<p>Vă mulțumim pentru propunerile transmise prin email în data de 06.09.2021 referitoare la versiunea 2 a POR Centru 2021-2027, prin care propuneți dezvoltarea turismului practicat și în destinațiile ecoturistice/ destinații Natura 2000/ destinații EDEN pe lângă cei practicat în stațiuni climatice și balneoclimaterice.</p> <p>După cum v-am precizat și în adresa nr. 22806/ 13.08.2021, propunerile primite la versiunea publicată în consultare publică sunt luate în considerare, iar în această perioadă se lucrează la o propunere de prioritarizare a tipurilor de intervenții în turism. În acest sens, în data de 30.09.2021 va avea loc o întâlnire online pe această temă, la care veți fi invitați.</p>
3	1	Comuna Râșnari	<p>propuneri pentru axa prioritară 7 - 7.1 Conservarea, protecția și valorificarea durabilă a patrimoniului cultural UNESCO și de clasă A localizat în mediul rural</p> <p>*Amenajarea infrastructurii de acces pentru persoane cu dizabilități.</p>	<p>Prin acțiuni menite să garanteze egalitatea, incluziunea și ne-discriminare – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (iv) din Regulamentul UE 1057/2021, pentru investițiile în infrastructură, Progra-mul va translața la nivel de proiecte condiționalitatea facilitării accesului persoanelor cu dizabilități, în cadrul operațiunilor fi-nanțate. De asemenea, Programul va încuraja promotorii operațiunilor finanțate să își asume în aceste direcții acțiuni care depășesc cadrul legal obligatoriu</p>
3	1	Comuna Râșnari	<p>*Reabilitarea piețelor centrale prin dota-re acestora cu mobilier urban, iluminat ecologic, amenajarea spațiilor verzi (ex. inclusiv plantare de arbori autohtoni) și a traseelor de vizitare în interiorul siturilor culturale. Dezvoltarea infrastructurii pentru evenimente (ex. scenă spectacole/ amfiteatru, etc)</p>	<p>În cazul ansamblurilor arhitecturale declarate obiective de pa-trimoniu, POR Centru 2021-2027 va putea finanța inclusiv in-tervenții de reabilitare a piețelor centrale adiacente monu-mentelor și a căilor de acces către monumente, în măsura în care acestea fac parte din ansamblul respectiv și sunt clasate ca obiectiv de patrimoniu și sunt întrunite toate criteriile de eligibilitate, inclusiv cele referitoare la proprietatea asupra obiectivului de patrimoniu vizat de intervenție</p> <p>Detaliile privind activitățile și cheltuielile eligibile, precum cele menționate de dumneavoastră, în măsura în care sunt finan-țabile prin program, pot fi incluse în ghidurile specifice ce vor fi elaborate ulterior aprobării POR 2021-2027.</p>
3	1	Comuna Râșnari	<p>*Proiectare/ reabilitare, amenajare și do-tare spații destinate turismului bazat pe produse de artă contemporană și tradiți-onală, agro-alimentare, pentru promova-rea și comercializarea produselor locale</p>	<p>Detaliile privind activitățile și cheltuielile eligibile, precum cele menționate de dumneavoastră, în măsura în care sunt finan-țabile prin program, pot fi incluse în ghidurile specifice ce vor fi elaborate ulterior aprobării POR 2021-2027.</p>
3	1	Comuna Râșnari	<p>*De asemenea, complementar acțiunilor anterior menționate, proiectele integrate pot include acțiuni de creștere/ dezvolt-are a capacității administrative a benefi-ciarilor: dezvoltarea de planuri de conser-vare/ mentenanță a obiectivelor de patri-moniu și sprijin pentru activitățile de dezvoltare a planurilor de vizitare și inter-pretare pentru public, a planurilor de marketing.</p>	<p>Detaliile privind activitățile și cheltuielile eligibile, precum cele menționate de dumneavoastră, în măsura în care sunt finan-țabile prin program, pot fi incluse în ghidurile specifice ce vor fi elaborate ulterior aprobării POR 2021-2027.</p> <p>Referitor la propunerea de includere a planurilor de marketing ca acțiuni complementare în cadrul intervențiilor privind con-servarea, protecția și valorificarea durabilă a patrimoniului cul-tural UNESCO și de clasă A localizat în mediul rural, planurile de marketing ar trebui să existe deja ca piesă a dosarului cererii de finanțare, respectiv că solicitantul justifică necesitatea inter-venției propuse inclusiv printr-un plan de valorificare a sitului UNESCO reabilitat.</p>
3	1	Comuna Râșnari	<p>*Sisteme de informare și semnalizare turistică</p>	<p>Detaliile privind activitățile și cheltuielile eligibile, precum cele menționate de dumneavoastră, în măsura în care sunt finan-țabile prin program, pot fi incluse în ghidurile specifice ce vor fi elaborate ulterior aprobării POR 2021-2027.</p>
3	1	Comuna Râșnari	<p>*Sisteme de management și monitorizare a vizitatorilor</p>	<p>Detaliile privind activitățile și cheltuielile eligibile, precum cele menționate de dumneavoastră, în măsura în care sunt finan-țabile prin program, pot fi incluse în ghidurile specifice ce vor fi elaborate ulterior aprobării POR 2021-2027.</p> <p>Pentru a examina în ce măsură aceasta poate reprezenta o ca-tegorie de cheltuieli sau activitate eligibilă, vă rugăm să ne furnizați mai multe detalii, în special tehnice și de costuri de investiție și operare, precum și care sunt rezultate vizate.</p>
3	1	Comuna Râșnari	<p>Intervenții în îmbunătățirea infrastructurii de turism publice în destinațiile cu patrimoniu natural valoros / cu potențial ecoturistic (...)</p> <p>"În România există în prezent o rețea de 10 destinații ecoturistice, patru dintre acestea sunt în Regiunea Centru: Colinele Transilvaniei, Mărginea Sibului, Zăr-nești-Piatra Craiului, Băile Tușnad și Îm-peurjirile.</p> <p>Intervențiile propuse a fi finanțate din Axa prioritară 7, Acțiunea 7.1 a POR Centru 2021-2027 se adresează atât destinațiilor ecoturistice deja certificate, cât și altor destinații cu potențial ecoturistic în curs de certificare sau cu potențial eco-turistic determinat de patrimoniu natural și cultural din teritoriul țintă.</p>	<p>Se va revizui documentul strategic, astfel:</p> <p>În România există în prezent o rețea de destinații ecoturistice, trei dintre acestea fiind situate în mediul rural din Regiunea Centru: Colinele Transilvaniei, Mărginea Sibului și Zăr-nești-Piatra Craiului.</p> <p>Intervențiile propuse a fi finanțate din Axa prioritară 7, Acțiunea 7.1 a POR Centru 2021-2027 se adresează atât destinațiilor ecoturistice deja certificate, cât și altor destinații cu potențial ecoturistic determinat de patrimoniu natural și cultural din teritoriul țintă.</p> <p>Nu considerăm necesară adăugarea referinței la "în curs de certificare" deasupra, pe de o parte, destinațiile ecoturistice în curs de certificare pot fi considerate ca fiind parte din "alte destinații cu potențial eco-turistic determinat de patrimoniu natural și cultural din teritoriul țintă" iar, pe de altă parte, faptul de a fi în curs de certificare (ceea ce înseamnă că procesul a fost demarat, se poate afla în orice fază la rezultatul, la momentul relevant, este necunoscut) nu prezintă rele-va-nță pentru intervenție.</p>
3	1	Comuna Râșnari	<p>*Proiectarea/ amenajarea/ modernizarea/ digitalizarea infrastructurii de vizitare.</p> <p>Activități de elaborare și implementare a planurilor de interpretare.</p> <p>Amenajarea/ reabilitarea de trasee tema-tice și dezvoltarea de sisteme de interpre-tare a patrimoniului cultural și natural.</p>	<p>Detaliile privind activitățile și cheltuielile eligibile, precum cele menționate de dumneavoastră, în măsura în care sunt finan-țabile prin program, pot fi incluse în ghidurile specifice ce vor fi elaborate ulterior aprobării POR 2021-2027.</p> <p>În ce privește implementarea Planurilor de interpretare, în lipsa altor informații despre ce presupune această activitate, considerăm că, pentru a fi incluse în proiect, Planul de interpretare a căruia implementare este vizată este necesar să fie redactat la data depunerii cererii de finanțare, astfel încât informațiile relevante să poată fi preluate și transformate în acțiuni concrete. În plus, planurile de interpretare se referă mai degrabă la patri-moniu cultural, care este și mai potrivit pentru amenajare / reabilitare de trasee tematice de sisteme de in-terpretare.</p>
3	1	Comuna Râșnari	<p>*Proiectarea / realizarea/ amenajarea/ rea-bilitarea/ dotarea de adăposturi, refugii tu-ristice și baze Salvamont utilizate corespun-zător.</p>	<p>Detaliile privind activitățile și cheltuielile eligibile, precum cele menționate de dumneavoastră, în măsura în care sunt finan-țabile prin program, pot fi incluse în ghidurile specifice ce vor fi elaborate ulterior aprobării POR 2021-2027</p>
3	1	Comuna Râșnari	<p>*Proiectarea / amenajarea/ marcarea/ semnalizarea/ digitalizarea de trasee pe-destre și trasee de lungă distanță, cu di-recționare spre atracții turistice și servicii suport de-a lungul traseului.</p>	<p>În general, realizarea / reabilitarea implică, din punctul nostru de vedere, atât acțiunile pregătitoare (proiectare) cât și cele de operaționalizare (dotare).</p> <p>Se va revizui documentul strategic, astfel:</p> <p>"Amenajarea de trasee pedestre pe lungă distanță, cu direcțio-nare spre atracții turistice și de-a lungul traseului. Complemen-tar activităților menționate mai sus, proiectele pot include ac-tivități de digitalizarea de trasee pedestre și trasee de lungă dis-tanță, cu direcționare spre atracții turistice și servicii suport de-a lungul traseului...".</p> <p>Detaliile privind activitățile și cheltuielile eligibile, precum cele menționate de dumneavoastră, în măsura în care sunt finan-țabile prin program, pot fi incluse în ghidurile specifice ce vor fi elaborate ulterior aprobării POR 2021-2027.</p>
3	1	Comuna Râșnari	<p>*Amenajarea de trasee cu puncte de infor-mare și popas.</p>	<p>Se va revizui documentul strategic, astfel:</p> <p>"Amenajarea de trasee cu puncte de informare și popas."</p>



versiune program (la care se referă observații)	nr. Crt	Partener	observații generale POR/ POR Centru	răspuns
3	1	Comuna Râșinari	*Activități de branding și identitate vizuală a destinației ecoturistice /obiectivelor tu-ristice puse în valoare. Activități de comunicare și promovare tu-ristică, acțiuni inovative de diversificare a ofertei de servicii oferite turiștilor, cu sco-pul creșterii atractivității, accesibilității și sustenabilității obiectivelor turistice natu-rale, complementare cu intervențiile de mai sus, inclusiv prin utilizarea instru-mentelor digitale (crearea de aplicații, hărți și trasee digitale, sisteme de rezervare on-line, market-place-uri pentru ser-vice turistice în zona vizată, sisteme de management și monitorizare a vizitatorilor, etc.)	Detaliile privind activitățile și cheltuielile eligibile, precum cele menționate de dumneavoastră, în măsura în care sunt finanța-bile prin program, pot fi incluse în ghidurile specifice ce vor fi elaborate ulterior aprobării POR 2021-2027
3	1	Comuna Râșinari	*Activități de implementare de sisteme de management a fluxurilor de vizitatori.	Detaliile privind activitățile și cheltuielile eligibile, precum cele menționate de dumneavoastră, în măsura în care sunt finanța-bile prin program, pot fi incluse în ghidurile specifice ce vor fi elaborate ulterior aprobării POR 2021-2027
3	1	Comuna Râșinari	*Activități de evaluare în vederea certifi-cării ca destinație de ecoturism sau alte cer-tificări naționale/internaționale ale unei destinații turistice sustenabile (ex. EDEN, Green Destination, etc.).	Detaliile privind activitățile și cheltuielile eligibile, precum cele menționate de dumneavoastră, în măsura în care sunt finanța-bile prin program, pot fi incluse în ghidurile specifice ce vor fi elaborate ulterior aprobării POR 2021-2027
3	1	Comuna Râșinari	*2 Se referă la obiective turistice naturale de tipul: arii naturale protejate, formați-uni geologice, saline, peșteri, mine, lacuri, etc.	Ariile naturale protejate fac obiectul intervențiilor de conser-vare și valorificare durabilă în cadrul Obiectivului de politică 2: O Europă mai ecologică, rezilientă, cu emisii reduse de dioxid de carbon, care se îndreaptă către o economie cu zero emisii de dioxid de carbon, prin promovarea tranziției către o energie regenerabilă și echitabilă, a investițiilor verzi și a baltaste, a economiei circulare, a atențurii schimbărilor clima-tice și a adaptării la acestea, a prevenirii și gestionării riscurilor, precum și a unei mobilități urbane durabile, sub forma de "Pro-tejerea, restaurarea și utilizarea durabilă a siturilor Natura 2000", fiind finanțată prin PODO.
3	1	Comuna Râșinari	*Acțiuni de creștere și dezvoltarea a capa-cității administrative a beneficiarilor.	Prin POR Centru 2021-2027 – axa 7 se vor finanța proiecte de infrastructură publică de turism. Activitățile de creștere și dez-voltare a capacității administrative a beneficiarilor pot fi finan-țate în cadrul proiectelor cel mult complementare intervențiilor în îmbunătățirea infrastructurii de turism publice în desti-națiile cu patrimoniul natural valoros.
3	2	primar Gabriel Codru Pleșa-Primăria Municipiului Alba Iulia	În contextul consultării publice privind forma finală a Programului Operațional Regional Centru 2021-2027, dorim să propunem includerea următoarelor acțiuni/intervenții eligibile, ca măsuri conexe celor de „deep renovation”, bazate pe rezultatele obținute în cadrul proiectului: - achiziții de echipamente/ sisteme de control/ monitorizare practică și accesibilă a consumului energetic, în vederea schimbării comportamentului cetățenilor/ utilizatorilor în ceea ce privește consumul de energie; - acțiuni soft adresate consumatorilor (campanii, întâlniri publice, prezentări etc) focuzate pe importanța de adevărată a comportamentului de consum, în vederea îmbunătățirii eficienței energetice. Toatădată, în contextul pregătirii unor proiecte de renovare profundă a fondului rezidențial construit de locuințe colective, venim cu propunerea către ADR Centru de a lua în considerare în Ghidul specific de finanțare pentru aceste obiective, următorul tabel generic cu activitățile și cheltuielile eligibile aferente renovării aprofundate a blocurilor de locuințe. Precizăm faptul ca pornind de la acest tabel generic suntem la dispoziția Dumneavoastră pentru orice detalieri și argumentări necesare, precum și pentru suport consultativ în pregătirea acestui Ghid, având antamată o echipă de auditori energetici pentru clădiri și de manageri energetici pentru localități, cu experiență pe acest subiect.	Versunea 3 a POR Centru 2021-2027, disponibilă aici <a href="http://regio-adrcentru.ro/structura-por-2021-2027/">http://regio-adrcentru.ro/structura-por-2021-2027/</a> a fost discutată cu parteneri regionali și ulterior a fost transmisă către MIPE. După finalizarea consultărilor cu DG Regio și partenerii regionali și naționali, programul va fi consolidat și transmis către CE. POR Centru 2021-2027 este un program finanțat din FEDR ce urmează structura de program prevăzută în Regulamentele CE, respectiv modelul din anexa V la Regulamentul UE 2021/1060 al Parlamentului European și al Consiliului din 24 iunie 2021 de stabi-lire a dispozițiilor comune. În acest context, programul include tipurile de intervenții, alocațiile financiare propuse și tipurile de beneficiari finali, iar intervențiile și acțiunile eligibile în cadrul fiecărei priorități vor fi detaliate în ghidurile de finanțare. În secțiunea 2.1.1.1.1 „Intervenții ale fondurilor” din program sunt descrise, într-un cadru general, tipurile de acțiuni aferente fiecărei priorități din POR Centru și respectiv contribuția preconizată la obiectivele specifice selectate, la strategii macroregionale și la planurile teritoriale pentru o tranziție justă, după caz. Facem precizarea că intervențiile descrise pentru OS b (i) „Promovarea măsurilor de eficiență energetică și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră” vizează acțiuni ce contribuie la îmbunătățirea eficienței energetice și creșterea performanței energetice a clădirilor din Regiunea Centru, inclusiv măsuri de consolidare structurală în funcție de nivelul de expunere și vulnerabilitate la riscurile identificate, măsuri ce contribuie la creșterea ponderii de sursă regenerabilă în consumul de energie al acestor clădiri și, ca parte a proiectelor, sunt prevăzute ca măsuri conexe investiției de bază, precum și acțiuni complementare ce contribuie la îmbunătățirea performanței energetice, inclusiv acțiuni de conștientizare adresate consumatorilor/beneficiarilor finali ori măsuri ce vizează întărirea capacității administrative a autorităților publice. În acest context, prin natura lor, intervențiile propuse prin POR Centru pentru reabilitarea energetică a fondului construit generic, acomodează și integrează, în mare măsură, propunerile dumneavoastră. Detalierea acestor intervenții se va face la nivel de ghiduri de finanțare. Astfel că, propunerile dumneavoastră cu privire la includerea ca eligibilă a achiziției de echipamente/ sisteme de control/ monitorizare practică și accesibilă a consumului energetic, precum și tabelul generic de activități și cheltuieli eligibile, transmis ca anexă la adresa mai sus menționată, vor fi analizate în etapa elaborare a ghidurilor de finanțare.
3	3	primar Allen Coliban-Primăria Municipiului Brașov	Sugestia îmbunătățire POR Centru: 1. Includerea în categoria de beneficiari eligibili a Parteneriatelor între UAT și ONG, unitati de cult in Axă Prioritară 3 O regiune cu comunități prietenoase cu mediul, OS Promovarea eficienței energetice și reducerea emisiilor cu efect de seră și Axă prioritară 6 O regiune educată, aceste parteneriate fiind eligibile doar pe Axă prioritară 7 și Axă prioritară 8 2. Posibilitatea finanțării lucrărilor de investiții eligibile, pentru proiectele deja începute, și asigurarea continuitării lucrărilor din fonduri nerambursabile din POR 2021-2027	În ceea ce privește propunerea dumneavoastră de includere în program ca beneficiari eligibili a „parteneriatelor între UAT și ONG, unități de cult” pe Axă Prioritară 3 O regiune cu comunități prietenoase cu mediul și Axă Prioritară 6 O regiune educată vă precizăm că propunerea dumneavoastră este analizată și se va ține cont de ea în elaborarea Ghidurilor solicitantului. Referitor la posibilitatea finanțării lucrărilor de investiții eligibile, pentru proiecte deja începute, și asigurarea continuității lucrărilor din fonduri nerambursabile din POR 2021-2027, vă precizăm că în conformitate cu art. 63 din Regulamentul UE nr. 1060/2021 cheltuielile sunt eligibile pentru o contribuție din fonduri dacă au fost suportate de un beneficiar și pătate în cadrul implementării operațiunilor. Într-o dată transmitem programul de proiecte la data de 1 Ianuarie 2021, oriicare dintre aceste date survine prima, și 31 decembrie 2025. În cadrul programului vor putea fi de asemenea proiecte începute ca lucrări, dacă acestea respectă condițiile de eligibilitate (a investițiilor și cheltuielilor) prevăzute în viltarele ghidului ale solicitantului, și nu au lucrările încheiate.
3	4	primar Gheorghe Sucaciu-Primăria Municipiului Făgăraș	Solicităm menționarea ADI ITI Microregiunea Tara Făgărașului în POR Centru și în PO	Microregiunea Tara Făgărașului și ADI „ITI Microregiunea Tara Făgărașului” sunt menționate în Legea 176/2020 ca teritoriu vizat de instrumentul ITI respectiv ca structură de guvernare pentru strategia de dezvoltare teritorială. Conform art. 4 pct. 7 b al legii mai sus menționate Agenția pentru Dezvoltare Regională Centru va asigura ma-nagementul și implementarea pentru Programul național pilot de descentralizare pentru Asociația pentru Dezvol-tare Intercomunitară - ITI Microregiunea Tara Făgărașului și pentru ITI Asociația de Dezvoltare Intercomunitară «Motii, Tara de Piatra». În acest moment în Parlamentul României sunt propuse o serie de modificări la legislația privind ITI, iar în cazul Regiunii Centru sunt propuse următoarele teritorii: i) ITI Harghita Covasna - Asociația de Dezvoltare Intercomunitară Coșăd-Bălványos și Asociația de Dezvol-tare Intercomunitară Harghita- județele Harghita și Covasna; ii) ITI Ernei-Gornești - Asociația Mureșeană de Dezvoltare Intercomunitară Ernei-Gornești- județul Mureș; iii) ITI zona Munților Făgăraș - Asociația de Dezvoltare Intercomunitară Centrul Regional pentru Dezvoltare Du-rabilă și Promovarea Turismului "Tara Făgărașului" și Asociația de Dezvoltare Intercomunitară Monte Făgăraș Bilea-Capra- județele Brașov, Sibiu, Vâlcea și Argeș; Având în vedere faptul că ca prin lege sunt propuse mai multe ITI-uri la nivel regional iar finanțările vor acoperi mai multe programe operaționale, ADR Centru trebuie ca este abordarea la nivel național privind finanțarea ITI și în funcție de decizia care se va lua, va analiza și includerea acestora în Programul Operațional Regional Centru 2021-2027. În ceea ce privește Planul de Dezvoltare Regională Centru 2021-2027, aflat în prezent în faza de definire care a urma a parcureți proceduri de Evaluare de Mediu, acesta include în cadrul Domeniului Strategic 1 „Dezvoltare teritorială, dezvoltare urbană durabilă” prioritatea P.1.1 „Întărirea capacității administrative a autori-tăților publice locale în vederea implementării principiilor dezvoltării urbane integrate și sprijinirea cooperării la nivel microregional”, propunând un set de acțiuni și măsuri specifice, dintre care menționăm măsura ce vizează „...sprijinirea elaborării și implementării strategiilor teritoriale integrate la nivel microregional prin utilizarea de in-strumente de tip ITI”. Recunoscând potențialul instrumentului ITI (Integrator Territorial Investments) de reducere a dezechilibrului de politică 2, prin măsura amintită mai sus inclusă în POR Centru, considerăm că este asigurată susținerea, în POR Centru, a tuturor inițiativelor existente sau a celor care pot să apară pe parcursul perioadei de implementare a PDR Centru la nivelul altor teritorii din regiune, în legătură cu susținerea dezvoltării teritoriale integrate prin toa-te formele menționate de art 28 al Regulamentului UE nr. 1060/2021.
3	5	Ministru Constantin-Daniel Cadariu- Ministerul Antreprenoriatului și Turismului	Propunem includerea ca beneficiari în Ghidurile de finanțare aferente POR Centru 2021-2027 a Organizațiilor de Management a Destinațiilor și a poliilor de dezvoltare turistică	Infrastructura turistică poate fi finanțată din POR Centru 2021-2027, atât în cadrul Priorității 7 - O regiune cu turism sustenabil (operațiunea 7.1 Dezvoltarea durabilă a comunităților rurale prin punerea în valoare a potențialului lor turistic natural și cultural) care vizează mediul rural, cât și în cadrul Priorității 8 – O regiune atractivă, (operațiunea Îmbunătățirea infrastructurii de turism, în special în zone care dispun de un potențial turistic valoros: stațiuni balneare, climaterice și balneoclimaterice și infrastructura turistică de agrement) care finanțează, printre altele, infrastructura de turism din mediul urban, dacă proiectele sunt incluse în Strategia Integrată de Dezvoltare Urbană (SIDU) a autorităților publice locale. La nivelul Programului vom analiza posibilitatea includerii ca beneficiari și/sau parteneri a Organizațiilor de Management a Destinațiilor și a poliilor de dezvoltare turistică. Includerea Organizațiilor de Management a Destinațiilor în categoria de beneficiari eligibili în ghidurile de finanțare va depinde de organizarea acestora și modul cum acestea pot să dezvolte tipuri de investiții care sunt propuse a fi finanțate prin POR Centru 2021-2027. În ceea ce privește poliile de dezvoltare turistică, avem nevoie de mai multe informații referitoare la ceea ce reprezintă acești poli, eventual o definire a acestora. Din analiza noastră nu am identificat legislația aplicabilă în cazul lor și nici forma de organizare sau ce tip de entitate ar fi aceștia.
3	6	Comisar Sef de politie Roxana Elena Mihail- MAI	Propunem: 1. includerea sintagmei autoritatile și institutiile publice locale si centrale la secțiunea Principalele grupuri tinta 2. la prioritatea 3, OS b (i) (propunem eliminarea prioritizării renovării clădirilor pe baza funcțiunii acestora 3. în cadrul priorității 8, OS (e)) apreciem necesară descrierea în POR Centru a problemelor întâmpinate în zonele urbane și rurale și asigurarea securității cetățenilor, în contextul creșterii criminalității și acțiunilor teroriste, precum și definirea expresă a tipurilor de acțiuni care pot fi susținute prin finanțare 4. prezentarea într-o maniera unitara la nivelul celor 8 POR-uri a "Principalelor grupuri tinta"	În urma analizei acestor propuneri, vă comunicăm următoarele: 1. În formatul de program, expresia "principalele grupuri țintă" se referă la grupurile de persoane fizice sau juridice asupra cărora se vor reflecta cel mai puțin rezultatele intervențiilor finanțate, în linie cu obiectivele asumate în strategia programului, și nu se confundă cu entitățile eligibile pentru a fi finanțate. În ce privește reformularea secțiunii "Principalele grupuri țintă" aferent OS a și, prin preluarea formulării din POR Sud Muntenia 2021-2027, așa cum a fost sugerat, chiar dacă ADR Centru, în calitate de Autoritate de Management prin POR Centru 2021-2027 recunoaște importanța unei abordări unitare între Programele Operaționale, cel puțin în cazul metodologiilor și conceptual – și, ca atare, aplică în practică aceste aspecte – totuși are obligația de a reflecta în POR Centru specificul teritoriului asupra căruia Programul va interveni, inclusiv prin modelul de abordare a provocărilor și nevoilor, precum și a instrumentelor prin care va răspunde acestor provocări și nevoi, iar anumite opțiuni pentru anumite formulări specifice poate fi considerată ca reflectând cu mai mare acuratețe specificul regional. Spre exemplu, în versiunea actuală, POR Centru 2021-2027 nu se adresează, prin OS a și, mediului de cercetare, în mod direct, aceasta fiind o opțiune a ADR Centru în calitate de Autoritate de Management. 2. Conform prevederilor Strategiei Naționale de Renovare pe Termen Lung (SNRTL) aprobată prin HG nr. 1.034 din 27 noiembrie 2020, renovările clădirilor trebuie prioritizate, iar acestea prioritizate se face pe baza unor criterii cumulate, de natură tehnică, economică și socială, începând cu clădirile cu cele mai reduse performanțe (cele care consumă cea mai mare cantitate de energie), cu rate de ocupare ridicate (și asedări) ca aceste clădiri să fie ocupate pentru următorul deceniu sau pentru următoarele două decenii) și cele care necesită investiții relativ scăzute pentru îmbunătățiri structurale și de siguranță. Prioritizarea abordată în POR Centru 2021-2027 are la baza nevoile regionale și prioritizările identificate în POR Centru pentru perioada 2021-2027 și s-a făcut în urma consultărilor cu partenerii regionali, naționali și DG Regio, ținând cont de obiectivele SNRTL, precum și de alte documente relevante de la nivel național și european. 3. Referitor la propunerea de completarea a documentului de programare cu descrierea problemelor întâmpinate în zonele urbane și rurale în asigurarea securității cetățenilor și definirea expresă a tipurilor de acțiuni care pot fi susținute prin finanțare vă precizăm că în cadrul Priorității 8 O regiune atractivă una dintre tipurile de intervenții prevăzute vizează regenerarea durabilă sustenabilă, în speță regenerarea spațiilor publice, inclusiv asigurarea sistemelor de securitate a cetățenilor. 4. Referitor la observația cu privire la secțiunea Principalele grupuri țintă, aferente unui obiectiv specific, respectiv ca această secțiune să fie formulată în aceeași manieră și să conțină același tip de informații în toate cele 8 POR-uri, vă precizăm că ADR Centru, în calitate de Autoritate de Management prin POR Centru 2021-2027 recunoaște importanța unei abordări unitare între Programele Operaționale, dar nu poate interveni sau impune cerorlatere AM-uri o anumită formulare, acest aspect rămânând la latitudinea fiecărei autorități de management.
3	7	Ministerul Culturii	Din prezentarea Power point reiese faptul că instituțiile de cultură nu au un rol identificat sau potențial în POR CENTRU 2021-2027 (fiind excluse și din grup țintă și din lista potențialilor beneficiari), prin urmare acestea sunt total excluse din POR	La nivelul Programului este inclus pentru fiecare Obiectiv Specific doar grup țintă vizat de intervențiile incluse pe acele obiective specifice și nu sunt incluși beneficiarii. Potențialii beneficiari vor fi incluși la nivelul Ghidurilor solicitantului, iar instituțiile de cultură au un rol important în cadrul Priorității 8 a Programului, unde infrastructurile culturale pot face obiectul unor astfel de proiecte în cadrul Programului. Se va analiza modalitatea cum aceste instituții de cultură să fie incluse ca și grup țintă și la nivelul căror priorități de investiții.
3	7	Ministerul Culturii	Deși din analiza regiunii rezultă faptul că există un potențial semnificativ legat de sectorul cultural (5243 monumente istorice, din care 9 în patrimoniul UNESCO, cele mai multe muzee și colecții publice etc.), potențial neexploatat (securi de piață - tendință accentuată de scădere a performanțelor de inovare regionale - niciun proiect în ICC), fondurile alocate pentru acțiuni ce cuprind cultura sunt scăzute, indicatorii propuși sunt foarte mici (de exemplu 7 monumente la prioritatea 7 OS d(iv)), iar sectorul cultural este exclus din prioritățile legate de inovare	În ce privește participarea sectorului cultural la prioritățile legate de inovare, acest sector nu este nicicum exclus. Ca sector regional de excelență, nominalizat ca atare în Strategia de Specializare Inteligentă Regională, promotorii de proiecte care reprezintă Industriile Culturale și Creative vor putea participa cu proiecte eligibile la competițiile care vor fi deschise în cadrul Priorității 1 POR Centru 2021-2027.
3	7	Ministerul Culturii	Referitor la prioritatea 6 - o regiune educată din a cărei descriere lipsește sectorul cultural și creativ din România (SCC): pare din nou a se fi exclus participarea instituțiilor culturale (prin infrastructura culturală disponibilă, prin activități culturale educaționale, etc.) la dezvoltarea educației pe termen mediu și lung din plan regional. Cultura educațională, educația patrimonială, cultura inovativă sunt doar câteva exemple prin care SCC din România poate continua susținerea sectorului educațional și înărădina cu un nivel regional benele practici de pe plan național.	Finanțările acordate prin Prioritatea 6 a POR Centru 2021-2027 derivă din Obiectivul de Politică 4 stipulat în REGULAMENTUL (UE) 2021/1060 AL PARLAMENTULUI EUROPEAN ȘI AL CONSILIULUI, respectiv art. 3 din Regulamentul UE 1058/2021 privind Fondul European de Dezvoltare Regională și Fondul de Coeziune și răspund Obiectivului Specific D (ii) "Îmbunătățirea accesului egal la servicii de calitate și inclusive în educație, formare și învățare pe tot parcursul vieții prin dezvoltarea infrastructurii accesibile, inclusiv prin promovarea rezilienței pentru educația și formarea la distanță și online". Conform Art. 5 din Regulamentul 1058 (Domeniul de aplicare al sprijinului din partea FEDR), FEDR finanțează preponderent investiții în infrastructură, în acord cu scopul obiectivului/obiectivelor specifice/specifice pe care le vizează acest fond. Conform Art. 8 din Regulamentul 1058/2021 intervențiile finanțate în cadrul acestui obiectiv specific sunt monitorizate pe baza unor indicatori de realizare și rezultat care sunt detaliați în Anexa 1 a regulamentului, acești indicatori fiind, pentru Axă 6, obiectivul specific d (ii): RCO 66 – Capacitatea sălilor de clasă din structurile educaționale noi sau modernizate, RCR 70 – Număr anual de utilizatori ai structurilor noi sau modernizate de îngrijire a copiilor, RCR 71 – Număr anual de utilizatori ai structurilor educaționale noi sau modernizate. Având în vedere prevederile Regulamentelor anterior menționate și indicatorii de monitorizare a programului este foarte clar definită destinația finanțărilor, acestea vându strict instrumentul educațional din unitățile de învățământ până la nivel universitar. Nu sunt excluse de la finanțare unitățile de învățământ de tip (gimnazial sau liceu) și, de asemenea, nu sunt excluse de la finanțare nici unitățile de învățământ terțiar cu specializări în domeniul artelor și culturii.
3	7	Ministerul Culturii	Deși POR Centru 2021-2027 menționează consumatorii culturali (cererea culturală), nu este clar modul de atragere / implicare/ interacțiune a acestora cu obiectul consumului cultural, mai exact modul de colaborare cu sectorul creativ și cultural și a serviciilor culturale (oferta culturală)	Aspectele semnalate ca necclare în Invățământ sunt: în special modul de atragere / implicare/ interacțiune a consumatorilor de cultură cu obiectul consumului cultural, fac obiectul acțiunilor de implementare, atât la nivel de Strategii integrate de Dezvoltare Urbană cât și la nivel de proiecte.
3	7	Ministerul Culturii	Întreg programul se axează pe o perspectivă a managementului turismului ca mijloc de soluționare a provocărilor social-economice și climatice în perioada următoare de programare și pe o perspectivă a susținerii digitalizării IMM-urilor. Este însă neclar Ministerului Culturii viziunea POR Centru 2021-2027 asupra modului de conlucrare între cele două sectoare și managementul patrimoniului cultural și SCC de exemplu: printr-o corelare între turismul cultural și protejarea patrimoniului cultural pentru generațiile prezente și viitoare și stabilirea metodelor de atingere ale acestui obiectiv; prin stabilirea unei modalități de promovare a turismului cultural în colaborare cu turismul montan și cu cel balnear, nu doar ca forme de turism practice exclusiv separat.	Viziunea strategică a POR Regiunea Centru 2021-2027, în concordanță cu viziunea strategică din PDR Centru 2021-2027 și Strategia de Specializare Inteligentă a Regiunii Centru este ca Regiunea Centru să devină o regiune mai curată, atractivă pentru locuitorii săi și turiști, cu o economie competitivă bazată pe cunoaștere și inovare în care grija pentru mediu și utilizarea rațională și durabilă a resurselor să fie o prioritate. Astfel, POR Centru adresează mai multe aspecte ale dezvoltării regionale (dezvoltare urbană, cercetare, educație, eficiență energetică etc.), nefiind un program care are drept scop managementul turismului.
3	7	Ministerul Culturii	Din POR Centru 2021-2027 lipsește turismul cultural ecologic local și regional care ar putea avea un triplu rol – conform obiectivelor europene: un rol economic, un rol în prevenția schimbărilor climatice și un rol important din punct de vedere al eficienței energetice prin utilizarea clădirilor de patrimoniu național pentru sprijinirea eficienței energetice - importantă este și prioritizarea utilizării resurselor și a clădirilor de patrimoniu național deja existente, în stabilirea infrastructurii de transport și a modurilor de transport care permit consumatorilor culturali cea mai eficientă și ecologică modalitate de a le accesa / viziona. Astfel traseele până la monumente de patrimoniu național trebuie să fie corelate cu cererea locală și regională inclusiv prin mod adecvat / digital de inscripționare a acestora.	Referitor la observația formulată, vă rugăm să definiți / detaliați ce înțelegeți prin turism cultural ecologic. De asemenea din observația transmisă nu este clar la ce se referăți prin rolul turismului cultural ecologic "în prevenția schimbărilor climatice și un rol important din punct de vedere al eficienței energetice prin utilizarea clădirilor de patrimoniu național pentru sprijinirea eficienței energetice". Vă menționăm că prin intermediul Priorității 3 a POR Centru se susțin măsurile de înaltă eficiență energetică pentru clădirile publice, inclusiv cele din categoria monumentelor istorice. Referitor la "prioritizarea utilizării resurselor și a clădirilor de patrimoniu național deja existente, în stabilirea infrastructurii de transport și a modurilor de transport" care ar permite accesul consumatorilor culturali la monumentele de patrimoniu, acest aspect este de competența autorităților publice locale și se implementează atât la nivel de Strategie Integrată de Dezvoltare Urbană (SIDU)/Plan de Mobilitate urban (PMUD), cât și la nivelul fiecărui proiect în parte. Referitor la elementele de dezvoltare a turismului cultural și turistic, însă includerea unor asemenea componente în proiect este opțiunea promotorului de proiecte.
3	7	Ministerul Culturii	Plus-valoarea clădirilor de patrimoniu cultural reabilite în protecția cetățenilor de pe plan regional împotriva dezastrelor de tip risc seismic la care România are un grad ridicat de expunere, este deosebit de importantă și prin urmare potențialul ar trebui integrat în mod corespunzător în POR.	În cadrul POR Centru 2021-2027 obiectivele de patrimoniu pot face obiectul proiectelor finanțate atât în cadrul Priorității 7, cât și în cadrul priorității 8, în condițiile menționate în Program, dar pot fi promovate și în cadrul priorității 3 - O regiune cu comunități prietenoase cu mediul. Printre tipurile de intervenții susținute prin prioritatea 3 includ, printre altele și "sprijin în vederea asigurării eficienței energetice a clădirilor publice din Regiunea Centru, inclusiv a clădirilor identificate ca monumente istorice, măsuri de consolidare structurală, în funcție de nivelul de expunere și vulnerabilitatea la riscurile identificate, raportat la zona seismică, măsuri privind reabilitarea/modernizarea instalațiilor electrice, de alimentare cu apă și de ventilație din aceste clădiri care să contribuie la reducerea consumului de energie și creșterea performanței energetice; măsuri ce contribuie la creșterea ponderii de sursă regenerabilă în consumul de energie al acestor clădiri (...)".
3	7	Ministerul Culturii	Reabilitarea / modernizarea / dotarea spațiilor actuale cu destinație culturală vechi și crearea și dotarea de spații / clădiri multifuncționale culturale noi nu este suficientă fără o includere a modalităților de utilizare a acestora , astfel încât să conducă la o atragere a turiștilor de pe plan local / regional și național și european prin activități și evenimente zilnice, săptămânale, lunare, anuale, etc.	Tema modalității de utilizare a spațiilor reabilite /modernizate/ dotate sau a spațiilor culturale nou construite astfel încât să atragă turiști, se adresează de către solicitantul de finanțare / potențialii beneficiari la nivel de proiect. În fapt, în lipsa unei justificări a necesității finanțării solicitate pentru construirea / reabilitarea / dotarea spațiilor culturale și a modalităților concrete prin care intenționează să atragă turiști ca urmare a investițiilor propuse, șansele solicitantului de a accede la finanțare pentru proiectul propus sunt foarte reduse, chiar nule.
3	7	Ministerul Culturii	La SO 3.B (vi) - Îmbunătățirea protecției naturii și a biodiversității, a infrastructurii verzi în special în mediul urban și reducerea poluării - apare "Sectorul cultural complementar cu spațiile recreative pentru regenerarea și mobilitatea urbană, inclusiv modernizarea și asigurarea de utilități din aceste zone", însă lipsesc instituțiile culturale din cadrul sectorului cultural care ar putea oferi acest tip de complementaritate prin infrastructură, activități, resurse umane, etc.	Aspectele menționate de dumneavoastră nu sunt incluse în cadrul POR Centru 2021-2027, secțiunea dedicată OS b (vii) - Infrastructură verde. Vă rog să furnizați mai multe detalii asupra acestor aspecte.
3	7	Ministerul Culturii	La prioritatea 7 - O regiune cu turism sustenabil este vizată "dezvoltarea comunităților de la nivel regional ... Prin punerea în valoare a potențialului cultural, turistic și balnear, dar și creșterea calității infrastructurii și programelor de educație formală și non-formală derulate prin centrele de agrement pentru copii și tineret (tabere școlare) din Regiunea Centru." Nu este clar însă modul de dezvoltare a comunităților de la nivel regional sau punerea în valoare a potențialului cultural (patrimoniul cultural material/ imaterial, mobil / imobil sau al sectoarelor culturale creative sau cum va sport acesta turismul și nici dacă aceasta se va realiza cu suportul unei infrastructuri culturale-digitale / instrumente TIC sau și prin alte mijloace.	Prin Prioritatea 7 - O regiune cu turism sustenabil a POR Centru 2021-2027 se finanțează intervenții "în conservare, protecția și valorificarea durabilă a siturilor incluse în patrimoniul cultural UNESCO: restaurarea/reabilitarea/consolidarea, conservarea și punerea în valoare a obiectivelor de patrimoniu și a întregului ansamblu al sitului UNESCO sau al monumentului de clasă A, componente de digitalizare și digitizare a sitului în vederea promovării acestuia." Subliniem faptul că POR Centru încurajează abordarea în cadrul unor proiecte integrate care vizează atât infrastructura ,cât punerea în valoare a specificului zonei, inclusiv a unor componente de digitalizare și digitizare a siturilor culturale și turistice. Însă includerea unor asemenea componente în proiect este opțiunea promotorului de proiecte. Intervențiile propuse prin POR - prioritatea 7, sunt complementare celor finanțate prin POCDIF care finanțează digitalizarea în cultură (incluzând: echipamente și infrastructură, baze de date, soft, platforme digitale, sisteme integrate, mijloace TIC, module digitale 3D, infrastructuri informatice și soluții de tip cloud, exploatarea digitalizată).
3	7	Ministerul Culturii	La pagina 51 bulet 2 s-a pus "/" între "spații" și "culturale". Sperăm că este doar o eroare și că este clar că în întreg documentul trebuie "/" înaintea de "spații"	Vă rugăm să menționați documentul și secțiunea la care se face referire pentru a putea identifica observația dumneavoastră.
3	7	Ministerul Culturii	În vederea creșterii rolului culturii și turismului în dezvoltarea economică, incluziunea socială și inovarea socială, recomandăm: - promovarea unor circuite turistice -culturale inovative prin corelarea cu patrimoniul cultural existent financiar și financiar și cu sectorul cultural-creativ; - dezvoltarea infrastructurii cu rol în administrarea, protejarea, informarea și exploatarea turistică sustenabilă împreună cu infrastructurile cu rol în administrarea și protejarea domeniului cultural; - susținerea unor investiții în infrastructura culturală în vederea corelării cu obiectivele SCC și a garanțiilor utilizării în scopuri cultural-creative, cultural-recreative, cultural artistice.	Industria culturale și creative sunt recunoscute ca sector de specializare inteligentă regional prin Strategia de Specializare Inteligentă a Regiunii Centru. Această recunoaștere determină eligibilitatea în cadrul POR Centru 2021-2027 a proiectelor cu componentă de CDI propuse din partea acestui sector, în condițiile în care implementarea OS a "Dezvoltarea și creșterea capacităților de cercetare și inovare și adoptarea tehnologiilor avansate" este condiționată de înaltă eficiență energetică în această prioritate. În această prioritate de Program în ce privește industriile culturale și creative este preponderent ser dezvoltarea și experimentarea de noi instrumente și cadre de creație, inclusiv artistice, fără, însă, a exclude, susținerea directă, chiar dacă la nivel de pilot, a creației artistice în sine. Modul în care proiectele care vor fi propuse vor atinge aceste aspecte este în responsabilitatea promotorilor de proiecte, care vor avea posibilitatea să se implice inclusiv în elaborarea viitoarelor Ghiduri ale Solicitantului care vor detalia condițiile de accesare a fondurilor. În ce privește propunerea includerii instituțiilor culturale în categoriile de grup țintă, vom examina acest aspect. Pe de altă parte, susținerea hub-urilor digitale europene (EDIH) va realiza prin Programul Operațional Creștere Inteligentă Digitalizare și Instrumente Financiare (POCDIF). Programul Operațional Creștere Inteligentă Digitalizare și Instrumente Financiare (POCDIF) propune măsuri inclusiv în domeniul digitalizării în cultură, digitalizarea patrimoniului, realizarea unei baze de date complete și actualizate privind starea monumentelor din România.
3	7	Ministerul Culturii	Încurajarea colaborării între sectorul cultural și creativ și sectorul cercetării, inovării și digitalizării care aduce în prim plan importanța în creșterea competitivității pe plan regional, național și european a hub-urilor culturale creative, hub de street-art și expresiilor artistice urbaneștioc, hub-urilor de creativitate digitală și virtuală și de tip AI. Nici una din aceste structuri organizatorice cu potențial inovativ nu este posibilă doar cu beneficiarii identificați până la această dată de POR, fiind evidentă la nivelul Ministerului Culturii necesitatea extinderii grupului țintă la instituții culturale în vederea îngrijirii participării unui număr cât mai mare de beneficiari	Industria culturale și creative sunt recunoscute ca sector de specializare inteligentă regional prin Strategia de Specializare Inteligentă a Regiunii Centru. Această recunoaștere determină eligibilitatea în cadrul POR Centru 2021-2027 a proiectelor cu componentă de CDI propuse din partea acestui sector, în condițiile în care implementarea OS a Dezvoltarea și creșterea capacităților de cercetare și inovare și adoptarea tehnologiilor avansate este condiționată de înaltă eficiență energetică în această prioritate. În această prioritate de Program în ce privește industriile culturale și creative este preponderent ser dezvoltarea și experimentarea de noi instrumente și cadre de creație, inclusiv artistice, fără, însă, a exclude, susținerea directă, chiar dacă la nivel de pilot, a creației artistice în sine. Modul în care proiectele care vor fi propuse vor atinge aceste aspecte este în responsabilitatea promotorilor de proiecte, care vor avea posibilitatea să se implice inclusiv în elaborarea viitoarelor Ghiduri ale Solicitantului care vor detalia condițiile de accesare a fondurilor. În ce privește propunerea includerii instituțiilor culturale în categoriile de grup țintă, vom examina acest aspect.

versiune program (la care se referă observațiile)	nr. Crt	Partener	observații generale POR/ POR Centru	răspuns
3	7	Ministerul Culturii	Garantarea continuității procesului de digitalizare a patrimoniului cultural mobil și imobil și îmbunătățirea serviciilor publice culturale oferite beneficiarilor / cetățenilor/ consumatorilor culturali / publicului larg de pe plan local regional / național/ european (inclusiv diaspora) astfel încât România să nu se mai aple pe ultimul loc la servicii digitale oferite cetățenilor săi	POR Centru 2021-2027 nu este în măsură să garanteze continuarea procesului de digitalizare a patrimoniului cultural mobil și imobil și îmbunătățirea serviciilor publice culturale oferite beneficiarilor / cetățenilor/ consumatorilor culturali / publicului larg de pe plan local regional / național/ european (inclusiv diaspora) - cel mult poate crea cadrul pentru ca promotorii de proiecte interesați de aceste aspecte să aibă acces la surse de finanțare. De asemenea, POR Centru 2021-2027 nu este singurul program de finanțare care susține dezvoltarea serviciilor digitale, asemenea masuri fiind incluse în PNRR, POCDIF, PODD. Pe de altă parte, POR Centru se adresează temelor semnificate prin susținerea, în cadrul Axei 2, a digitalizării serviciilor publice precum și a inițiativelor de tip Smart City (care pot acoperi și componenta de patrimoniu cultural aflat în responsabilitatea UAT-urilor), precum și în cadrul Axei 7, complementar cu alte intervenții, la nivel de proiecte. De asemenea, în cadrul Axei 8, este prevăzută posibilitatea includerii activităților de digitalizare în proiectele de restaurare și valorificare a patrimoniului cultural, în conformitate cu SIDU.
3	7	Ministerul Culturii	Încurajarea colaborării între sectorul cultural și sectorul educațional prin: - includerea în misiunea instituțiilor publice de cultură (furnizori de servicii publice) a dezvoltării de programe de educație prin cultură, facilitare și mediere culturală pentru categorii diferite de public (copii, liceeni, public adult, seniori, grupuri sociale defavorizate) - introducerea de incentive pentru instituțiile de cultură de pe plan regional pentru ca acestea să ofere în mod real și efectiv servicii culturale Referitor la OS a (iv) și competențele culturale, se recomandă: - valorificarea potențialului tinerilor pe piața muncii prin crearea unui ecosistem dedicat tinerilor, cu scopul de a asigura dezvoltarea în rândul tinerilor a competențelor cultural-creative și de a contribui la formarea competențelor cheie. Includerea în mod explicit competențelor cheie de sensibilizare și exprimare culturală și a activităților de educație culturală, artistică și pentru patrimoniu în rândul activităților și rezultatelor de educație și formare. În concluzie, Prioritatea 6 - ar trebui să includă educația culturală-culturală, inclusiv învățământul profesional pentru meserii necesare în restaurarea patrimoniului cultural național. Pentru toate acestea, instituțiile culturale trebuie să fie eligibile. - Dezvoltarea și testarea de instrumente inovative de evaluare a competențelor dobândite în sistemul non-formal și informal, lucru ce va permite o mai mare recunoaștere și validare a competențelor dobândite în contextul non-formal și informal al activităților educative derulate de organizațiile culturale publice și private - Recunoașterea organizațiilor culturale publice și private drept angajatori care pot juca un rol important în crearea de locuri de muncă, în stimularea angajabilității și integrării pe piața muncii	POR Centru nu este în măsură să includă în misiunea instituțiilor de cultură dezvoltarea de programe de educație, facilitare și mediere culturală, acesta fiind un atribut al conducerii acestor instituții, exercitat împreună cu entitățile care reglementează și / sau supervisează activitatea acestor instituții. De asemenea, POR Centru (sau ADR Centru) nu sunt în măsură să soluționeze problema caracterului real și efectiv al serviciilor culturale oferite de instituțiile de cultură, nici măcar prin subvenționare. În măsura în care, așa cum lasă să se înțeleagă această propunere, instituțiile culturale fie nu oferă servicii culturale, fie acestea nu sunt reale și efective, considerăm că soluția ar trebui să vină din alte zone de acțiune. În ce privește OS a (iv) dezvoltarea competențelor pentru specializare inteligentă, tranziție industrială și antreprenoriat, acest obiectiv specific, conform Regulamentului 1058 / 2021, este subsumat Obiectivului 1 de Politică O Europă mai competitivă și mai inteligentă, prin promovarea unei transformări economice inovatoare și inteligente și a conectivității TIC regionale, și, ca urmare, extinderea aplicabilității lui alte obiective de politică FEDR (acesta fiind fondul care alimentează POR) este mai greu, dacă nu chiar imposibil, de realizat. Ca atare, abordarea pe care OS a (iv) o impune este extrem de specifică (așa cum a rezultat și din discuțiile de până acum cu echipa OG Regio care asistă și verifică elaborarea POR), și a fost inclusă, ca atare, în prioritățile POR Centru 2021-2027 care ating OP1. Pe de altă parte, acțiunile pe care dumneavoastră le propuneți se regăsesc, mai degrabă, în obiectivele Fondului Social European (FSE+), conform Regulamentului CE 1057 / 2021, fond care nu finanțează Programul Operațional Regional și care susține alte Programe cum e cazul - POED, POIDS
3	7	Ministerul Culturii	Creșterea accesului la actul de cultură, prin cofinanțarea de programe în parteneriat cu autoritățile locale încurajându-se astfel mobilitatea culturală și crearea de programe pilot de sprijinirea a centrelor și căminelor culturale din zone defavorizate cultural	Prin POR Centru 2021-2027 sunt finanțate în principal proiecte de infrastructură care pot include în subsidiar și aspecte soft care să susțină infrastructurile respective, dar obiectul principal al proiectelor este partea de investiții, FEDR prin obiectivul său finanțează astfel de proiecte. Referitor la propunerea dumneavoastră puteți da mai multe detalii cu tipuri de acțiuni care ar trebui susținute pentru realizarea obiectivului propus de dumneavoastră și care ar putea face obiectul unor proiecte finanțate prin Program.
3	7	Ministerul Culturii	Referitor la prioritatea 1-OS a(i) - acțiunea 2: integrarea bunelor practici existente pe plan european precum crearea de clustere ce includ instituții de cultură. Aceste bune practici indică către recomandarea ca și România, precum și alte state europene, atât Ministerul culturii cât și instituțiile din subordinea sa (INP - Institutul Național al Patrimoniului și INFC - Institutul Național pentru Cercetare și Formare Culturală), dar și instituțiile culturale, să fie eligibile.	În cadrul acestei acțiuni, sprijinul prin POR Centru este orientat spre clustere-le de inovare, așa cum sunt definite prin Regulamentul CE 651 / 2014 - „clustere de inovare” înseamnă structuri sau grupuri organizate de părți independente (cum ar fi întreprinderi nou-înființate inovatoare, întreprinderi mici și mijlocii și mijlocii de CD nu constituie obiectul principal. Este îndreptată spre realizarea unei inovări de produs sau de proces, bazată pe cercetarea realizată în cadrul proiectului. În acest caz eligibilitatea instituțiilor culturale este decisă pe baza încadrării lor în categoria de entități de CDI, dar pentru efective la transferul de cunoștințe, stabilirea de contacte, diseminarea informațiilor și colaborarea între întreprinderi și alte organizații din cluster. Ajutoarele pentru cluster-ele de inovare sunt reglementate de art. 27 din Reg. 651 / 2014. Acestea se acordă exclusiv entităților juridice care exploatează clusterul.
3	7	Ministerul Culturii	Referitor la acțiunea 3 - parteneriate pentru inovare este aproape imposibil de conceput cum procesul inovativ din domeniul cultural-creativ va putea genera beneficii pe plan regional fără includerea celor trei instituții mai-sus menționate în POR Centru 2021-2027. Cu titlu de exemplu, Muzeul ASTRA Sibiu, are un potențial de inovare și transfer foarte mare care poate fi utilizat și explorat în moduri inovative.	Așa cum apare și din descrierea intervenției în Program, parteneriatele pentru inovare (înțeles: cooperarea directă între actori pentru dezvoltarea și implementarea de inovații la nivel de companii, susține cooperarea concretă dintre sectoarele de business și de CDI și încurajează investițiile private în CDI, prin creșterea numărului de întreprinderi care urmăresc introducerea inovării în activitatea proprie prin proiecte care dezvoltă produse și/sau procese sau tehnologii noi sau substanțial îmbunătățite, în scopul producției și comercializării, bazate pe cercetare. Se adresează întreprinderilor mari și IMM cu activitate de CDI, dar pentru care activitatea de CD nu constituie obiectul principal. Este îndreptată spre realizarea unei inovări de produs sau de proces, bazată pe cercetarea realizată în cadrul proiectului. În acest caz eligibilitatea instituțiilor culturale este decisă pe baza încadrării lor în categoria de entități de CDI. Prin urmare, însă, de la propunerea dumneavoastră, vom examina posibilitatea asigurării unei interpretări cât mai largi a noțiunii de "entitate de CDI" (care, în prezent, include și Universitățile) pentru a deschide accesul pentru cât mai mulți actori de inovare din sectorul cultural și creativ.
3	7	Ministerul Culturii	Referitor la prioritatea 2-OS a(ii): așa cum "autoritățile locale" sunt diferite de "instituțiile locale" (Codul administrativ) și procesul de digitalizare a autorităților locale este complet diferit de procesul de digitalizarea a instituțiilor locale prin urmare este deosebit de importantă includerea în grupul țintă a instituțiilor locale care oferă la rândul lor servicii cetățenilor. Comisia Europeană a avertizat asupra importanței susținerii digitalizării tuturor instituțiilor locale care oferă servicii cetățenilor, pe plan național, regional, local. Riscurile neincluzerii instituțiilor culturale printre instituțiile eligibile relevă o asumare a ADR de excludere a unor potențiali beneficiari de pe plan regional, care trebuie justificată sectorului, pe întreaga perioadă de programare 2021-2027. Ibidem OS a(iv)	În cadrul Axei 2, dedicată digitalizării serviciilor publice și inițiativelor de tip Smart City este prevăzută finanțarea soluțiilor inovative pentru servicii și inițiative care pot acoperi și patrimoniul cultural aflat în responsabilitatea UAT-urilor. Formularul de program nu poate acomoda o descriere extensivă a finanțării, urmând ca în ghidurile solicitantului să fie realizată o descriere mai amănunțită. Vom analiza propunerea dvs. de suplimentare grupului țintă cu poziția "instituții locale". Obiectivul specific a (iv) dezvoltarea competențelor pentru specializare inteligentă, tranziție industrială și antreprenoriat este subsumat Obiectivului 1 de Politică O Europă mai competitivă și mai inteligentă, prin promovarea unei transformări economice inovatoare și inteligente și a conectivității TIC regionale, conform Regulamentului European nr. 1058/2021. Ca atare, abordarea impusă pentru OS a (iv) este extrem de specifică și vizează instruirea strict pentru operarea produselor/serviciilor finanțate din OS a (ii).
3	7	Ministerul Culturii	Referitor la prioritatea 8-OS e(i): este complet nejustificată excluderea monumentelor aflate în proprietate privată, avându-se în vedere faptul că există deja soluții utilizării unei scheme de ajutor de stat pentru monumentele istorice (pe modelul de implementare de succes de ministerul Culturii în programul Ro-Cultura și că majoritatea monumentelor rămase în paragină sunt cele în proprietate privată. Pentru aceasta reiterăm importanța includerii în grupul țintă al beneficiarilor / potențialilor beneficiari / instituțiilor eligibile a IMM-urilor și ONG-urilor care dețin monumente.	În cadrul Priorității 8 se finanțează proiecte complexe ce vizează regenerarea urbană, conservarea, protecția și valorificarea durabilă a patrimoniului cultural și dezvoltarea turismului și infrastructurilor culturale din spațiul urban și a zonelor aferente în baza Strategiei integrate de Dezvoltare Urbană (SIDU), care sunt o condiție de accesare a fondurilor. Astfel, proiectele propuse pentru finanțare vor trebui să reiasă din prioritățile SIDU întocmite de către autoritățile publice locale împreună cu partenerii acestora, și să aibă la baza un proces de prioritizare transparentă a investițiilor la nivel local care va trebui demonstrat. În Program s-au introdus o serie de tipuri de intervenții eligibile așa cum acestea au reieșit din portofoliile de proiecte existente la nivelul municipiilor și orașelor din Regiune. Această prioritate va fi adresată în principal autorităților publice locale și parteneriatelor dintre acestea și partenerii acestora necesari pentru a dezvolta proiecte publice relevante care să determine dezvoltarea socio-economică: Parteneriate UAT cu ONG, unități de cult, autorități centrale, ADI
3	7	Ministerul Culturii	Finanțarea doar de planuri este absolut minimală, fiind imperios necesară finanțarea de activități de valorificare a monumentelor, practic trebuie finanțată și punerea în aplicare a planului	Conform POR Centru "Unul din domeniile care sprijină dezvoltarea urbană este cultura, aceasta fiind un instrument de revitalizare socială și economică. Prin intermediul acestui obiectiv specific se finanțează infrastructura culturală, în măsura în care investiția este justificată din perspectiva includerii în SIDU. Pe lângă reabilitarea/modernizarea/dotarea spațiilor actuale cu destinație culturală, va fi nevoie în unele centre urbane mari și mijlocii de crearea și dotarea de noi spații/ clădiri multifuncționale care să servească nevoile de dezvoltare a sectorului cultural. Această Prioritate propune susținerea mecanismului integrat de dezvoltare urbană durabilă, inclusiv finanțarea elaborării/ actualizării documentelor strategice. În principal SIDU și PMUD. Astfel prin intermediul acestei priorități vor fi finanțate proiectele prioritare rezultate din cadrul SIDU elaborate la nivelul municipiilor și orașelor din Regiune." Așa cum rezultă din prevederile documentului de program citate anterior, POR Centru nu prevede doar finanțarea de planuri ci, la nivelul priorității 8 își propune să finanțeze atât elaborarea / actualizarea documentelor strategice, în principal SIDU (Strategii integrate de Dezvoltare Urbană) și PMUD (Planuri de Mobilitate Urbană Durabilă), cât și proiectele prioritare rezultate din cadrul SIDU elaborate.
3	7	Ministerul Culturii	Suma alocată este foarte mică față de nevoile identificate chiar în analiza din cadrul documentului. Recomandăm creșterea sumelor alocate	Alocarea sumelor pe priorități de investiții la nivelul POR Centru au avut în vedere concentrările tematice ale fondurilor în cadrul Obiectivelor de politică ale UE, conform Regulamentelor europene, precum și nevoile identificate la nivel regional atât pe partea de strategie, cât și partea de portofoliu de proiecte aferent Planului Regional de Dezvoltare pentru perioada 2021-2027. Toate acestea s-au făcut în limita fondurilor puse la dispoziție din FEDR pentru POR Centru 2021-2027.
3	7	Ministerul Culturii	Excluderea monumentelor de clasă B din mediul urban este dăunătoare și injustă, drept pentru care susținem necesitatea finanțării acestor monumente. Totodată reiterăm importanța includerii în grupul țintă al beneficiarilor / potențialilor beneficiari/ instituțiilor eligibile a instituțiilor publice și nu doar a autorităților publice	În cadrul Priorității de investiții 8 a POR Centru 2021-2027 se menționează: "În ceea ce privește conservarea, protecția și valorificarea durabilă a patrimoniului cultural, sunt vizate în principal următoarele intervenții: - Restaurarea, consolidarea, protecția și conservarea monumentelor istorice; - Digitalizarea obiectivelor de patrimoniu restaurate. - Acțiuni de creștere/ dezvoltare a capacității administrative a beneficiarilor: dezvoltarea de planuri de conservare/ mentenanță a obiectivelor de patrimoniu și sprijin pentru activitățile de dezvoltare a planurilor de interpretare pentru public." Astfel după cum puteți constata nu se face nicio referire la vreo excludere de la finanțare a monumentelor de clasă B din mediul urban. Acestea sunt excluse de la finanțare în mediul rural, unde vor putea fi susținute prin Programele care se adresează mediului rural - PNDR și PNS.
4		Constantin Daniel Cadaru, ministru Ministerul Antreprenoriatului și Turismului	Solicitare sprijin în vederea gasirii de solutii pentru includerea Organizatiilor de management al Destinațiilor (OMD) ca beneficiari in ghidurile de finantare aferente Programului Operațional Regional	Referitor la adresa dvs. cu nr. 14105 / CDC din 02.08.2022, prin care solicitați includerea ca beneficiari în Ghidurile de finanțare aferente POR Centru 2021-2027 a Organizațiilor de Management vă informăm că Programul Operațional Regional Centru 2021-2027 a fost transmis spre aprobare Comisiei Europene în 30 mai 2022 în prezent derulându-se procesul formal de negociere cu CE. Oea mai recentă variantă a programului poate fi consultată pe site-ul ADR Centru: <a href="http://regio-adrcentru.ro/wp-content/uploads/2022/05/POR-Centru-2021-2027_versiune-oficiala-30.05.2022.pdf">http://regio-adrcentru.ro/wp-content/uploads/2022/05/POR-Centru-2021-2027_versiune-oficiala-30.05.2022.pdf</a> Intervenții în domeniul turismului pot fi finanțate din POR Centru 2021-2027, atât în cadrul Priorității 7 - O regiune cu turism sustenabil (operațiunea 7.1 Dezvoltarea durabilă a comunităților rurale prin punerea în valoare a potențialului lor turistic natural și cultural) care vizează mediul rural, cât și în cadrul Priorității 8 - O regiune atractivă, operațiunea Îmbunătățirea infrastructurii de turism, în special în zone care dispun de un potențial turistic valoros: stațiuni balneare, climatice și balneoclimatice și infrastructura turistică de agrement) care finanțează, printre altele, și infrastructura de turism din mediul urban, pentru acestea din urmă fiind necesară includerea proiectelor în Strategia Integrată de Dezvoltare Urbană (SIDU) a autorităților publice locale. Referitor la solicitarea dvs. de a sprijini includerea Organizațiilor de Management a Destinațiilor în ghidurile solicitantului, vă rugăm să aveți în vedere că beneficiarii eligibili în cadrul priorităților 7 și, respectiv 8, sunt autoritățile publice locale și / sau județene și parteneriate între acestea, ca lideri de parteneriat, și ONG-uri. Includerea Organizațiilor de Management a Destinațiilor în categoria de beneficiari eligibili potrivit ghidurilor de finanțare, depinde de modul în care acestea, ca membri ai parteneriatelor cu autoritățile publice locale și / sau județene, propun spre finanțare proiecte care se pliază pe tipurile de intervenții finanțabile prin POR Centru 2021-2027.